

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
MECHANIKOS INŽINERIJOS IR DIZAINO FAKULTETAS

Inga Šalnienė

**XIX a. ISTORINIO KOSTIUMO ANALIZĖ IR TEATRINIŲ
ANSAMBLIŲ KŪRIMAS IR VYSTYMAS**

Baigiamasis magistro projektas

Vadovas

Lekt. dr. Kęstutis Lekeckas

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
MECHANIKOS INŽINERIJOS IR DIZAINO FAKULTETAS

**XIX a. ISTORINIO KOSTIUMO ANALIZĖ IR TEATRINIŲ
ANSAMBLIŲ KŪRIMAS IR VYSTYMAS**

Baigiamasis magistro projektas

Aprangos inžinerija (kodas mados M8126M21)

Vadovas

(parašas) Lekt. dr. Kęstutis Lekeckas
(data)

Recenzentas

(parašas) Lekt. Ingrida Balynaitė
(data)

Projektą atliko

(parašas) Inga Šalnienė
(data)

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakultetas

(Fakultetas)

Inga Šalnienė

(Studento vardas, pavardė)

Aprangos mados inžinerija (M8126M21)

(Studijų programos pavadinimas, kodas)

„XIX a. istorinio kostiumo analizė ir teatrinė ansamblių kūrimas ir vystymas“

AKADEMINIO SAŽINGUMO DEKLARACIJA

20 16 m. birželio 1 d.
Kaunas

Patvirtinu, kad mano, **Ingos Šalnienės**, baigiamasis projektas tema „XIX a. istorinio kostiumo analizė ir teatrinė ansamblių kūrimas ir vystymas“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

_____
(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

_____
(parašas)

Turinys

Įvadas.....	8
1. LITERATŪROS ŠALTINIŲ APŽVALGA.....	9
1.1 XIX a. pabaigos istorinio kostiumo apžvalga.....	9
1.2. Teatrinio kostiumo kūrimo apžvalga.....	15
1.2.1. Teatrinio kostiumo kūrimo raida.....	15
1.2.2. Šiuolaikinis kostiumas.....	16
1.3. Pirmojo skyriaus išvados.....	19
2. TIRIAMOJI ANALITINĖ DALIS IR TECHNINIŲ ESKIZŲ SUDARYMAS.....	20
2.1. XIX a. istorinio kostiumo elementų klasifikacija.....	20
2.1.1. Devintojo dešimtmečio moteriška kasdieninė apranga.....	20
2.1.2. Devintojo dešimtmečio moteriška vakarinė apranga.....	25
2.1.3. Dešimtojo dešimtmečio moteriška kasdienė apranga.....	31
2.1.4. Dešimtojo dešimtmečio moteriška vakarinė apranga.....	36
2.2 XIX a. istorinio kostiumo eskizų sudarymas.....	41
2.3 Teatrinio kostiumo analizė.....	47
2.4 Žiūrovų apklausa apie sceninio kostiumo koncepciją.....	50
2.4.1. Anketos sudarymo principai.....	50
2.4.2. Imties dydžio nustatymas.....	50
2.4.3. Apklausos rezultatai.....	52
2.5 Antrojo skyriaus išvados.....	58
3. PROJEKTINĖ DALIS.....	60
3.1. Teatrinio ansamblio kostiumo pagal A. Čechovo komediją „Žuvėdra“ kostiumų kūrimas ir vystymas.....	60
3.1.1. Trumpas A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ aprašymas.....	60
3.1.2. Veikėjai ir jų aprašymas.....	61
3.1.3. Ansamblio modelių eskizai.....	63
3.2 Teatrinio ansamblio personažų sceninių kostiumų gamyba.....	67
3.2.1. Techniniai eskizai.....	67
3.2.2. Kostiumų lekalų gamyba „muliažiniu“ būdu.....	71

3.3 Trečiojo skyriaus išvados	71
IŠVADOS	72
LITERATŪROS ŠALTINIAI	73
1. PRIEDAS. APRANGOS ELEMENTŲ ESKIZAI IR JŲ APRAŠYMAS	76
2. PRIEDAS. RESPONDENTŲ APKLAUSA	86
3. PRIEDAS. ANSAMBLIO MODELIŲ ESKIZAI	93
4. PRIEDAS. IRINOS ARKADINOS IR POLINOS VEIKĖJŲ KOSTIUMŲ LEKALAI	106

Šalnienė, Inga. XIX a. istorinio kostiumo analizė ir teatrinų kostiumų kūrimas ir vystymas. *Magistro* baigiamasis projektas / vadovas lekt. dr. Kęstutis Lekeckas; Kauno technologijos universitetas, Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakultetas.

Mokslo kryptis ir sritis: Technologijos mokslai, Polimerų ir tekstilės technologija

Reikšminiai žodžiai: *istorinis XIX a. pabaigos kostiumas, teatrinis kostiumas, XIX a. aprangos elementų klasifikacija.*

Kaunas, 2016. 111 p.

SANTRAUKA

Baigiamąjį magistro darbą sudaro trys pagrindiniai skyriai – literatūros šaltinių apžvalga, teorinė-analitinė dalis ir techninių eskizų sudarymas bei projektinė dalis.

Pirmajame skyriuje detalai apžvelgiamas XIX a. pabaigos istorinis bei teatrinis kostiumas, aprašoma teatrinio kostiumo raida, aptariamas šiuolaikinis teatrinis kostiumas. Iš atliktos apžvalgos suformuojami darbo tikslai.

Antrasis, analitinis, skyrius sudarytas iš keturių pagrindinių poskyrių. Pirmajame yra atlikta XIX a. istorinio kostiumo elementų klasifikacija. Joje XIX a. pabaigos moteriška apranga klasifikuojama pagal amžių (devintasis ir dešimtas dešimtmečiai) ir pagal tipą (kasdieninė ir vakarinė apranga). Remiantis atlikta analize, antrajame poskyryje sudaryti ir pateikti XIX a. istorinio kostiumo techniniai eskizai. Techniniai eskizai taip pat klasifikuojami pagal amžių ir aprangos tipą. Trečiajame poskyryje atliekama teatrinio kostiumo analizė, pasirinkus Antono Čechovo pjesę „Žuvėdra“. Ketvirtajame poskyryje pateikiami ir analizuojami žiūrovų apklausos apie sceninio kostiumo koncepciją rezultatai.

Projektinėje dalyje, remiantis sudarytais XIX a. kostiumų techniniais eskizais ir teatrinio kostiumo analize, kuriamas A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ teatrinio kostiumo ansamblis. Aprašomi veikėjai ir jiems sukuriamos ansamblio modelių charakteristikos. Pasirinktiems dviems personažams „muliažiniu“ būdu sudaromi lekalai ir pagaminami teatriniai kostiumai.

Formuojamos darbo išvados ir rekomendacijos, pateikiamas literatūros sąrašas ir priedai.

Šalnienė Inga. Analysis of 19th History Costume and Design and Development of Theater Ensemble *Master's* thesis / supervisor lect. prof. Kęstutis Lekeckas. The Faculty of Mechanical Engineering and Design, Kaunas University of Technology.

Research area and field: Technological Sciences, Polymers and Textiles Technology

Key words: late 19th century historical costume, stage costume, 19th century costume details classification.

Kaunas, 2016. 111 p.

SUMMARY

This study consists of three main parts. First, review of literature sources is made. Second, theoretical-analytical study is conducted and technical sketches constructed. Finally, the project is carried out and presented.

In the first chapter, a detailed review of late 19th century historical and stage costume is made, development of stage costume described and modern stage costume discussed. Based on the analysis made, goals of the thesis are defined.

The second (analytical) chapter is comprised of four main sections. The first section deals with the classification of the 19th century garment elements, where late 19th century feminine costume is classified by the decade (1880s and 1890s) and type (every day and evening wear). In the second section, based on the study carried out, technical sketches of the 19th century stage costume are constructed and presented. Technical sketches are also classified according to the decade and wear type. In the third section, analysis of stage costume is made, based on Anton Chekhov's play *The Seagull*. In the fourth section, a survey of spectators' concept of stage costume is conducted, results are presented and analyzed.

The project part, based on technical sketches of the 19th century costume and the analysis of stage costume carried out, presents stage costume ensemble created for Anton Chekhov's play *The Seagull*. Characters of the play are described and characteristics of ensemble designs are created. For two characters chosen, patterns are produced by moulage drafting, and stage costumes are made.

Conclusions are drawn and recommendations suggested, while the fourth and fifth and sections deal with the list of references and appendixes correspondingly.

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
MECHANIKOS INŽINERIJOS IR DIZAINO FAKULTETAS
MEDŽIAGŲ INŽINERIJOS KATEDRA

MAGISTRO BAIGIAMOJO DARBO UŽDUOTIS

Studentui (-ei) Ingai Šalnienė

1. Magistro baigiamojo darbo tema: XIX a. istorinio kostiumo analizė ir teatrinių ansamblių kūrimas ir vystymas
2. Užbaigto magistro baigiamojo darbo atidavimo terminas 2016 m. gegužės mėn. 31 d.
3. Darbo tikslas: Išanalizuoti XIX a. pab. sceninį kostiumą, sukurti sceninius kostiumus A. Čechovo pjesei „Žuvėdra“.
4. Pagrindiniai reikalavimai ir sąlygos: Darbas turi būti originalus, atliktas pagal magistrantūros studijų baigiamųjų darbų reikalavimus ir jų rengimo tvarką.
5. Pradiniai duomenys magistro baigiamajam darbui: istorinio kostiumo literatūra, A. Čechovo komedija „Žuvėdra“.
6. Darbo struktūra: santrauka (lietuvių ir anglų kalbomis); apžvalginė dalis; metodinė dalis; tyrimo rezultatų dalis; rezultatų praktinio įgyvendinimo dalis; išvados; literatūros šaltinių sąrašas.
7. Grafinės medžiagos sudėtis: 4 A 4 formato brėžiniai.
8. Magistro baigiamojo darbo konsultantai _____ - _____
9. Užduoties davimo data: 2013 m. lapkričio 23 d.

Vadovas

Kęstutis Lekeckas

(parašas,

vardas, pavardė)

Užduotį gavau _____

2013 m. lapkričio 23 d.

Ivadas

XIX a. kostiumas yra ypač aktualus kino ir teatro pramonei, statant istorinio siužeto ar klasikos kūrinius. Kostiumas, atitinkantis epochą su jį lydinčiais tam laikui būdingais rekvizitais yra labai svarbus tiek režisieriui, ketinančiam atskleisti vaikėją, tiek žiūrovui, bandančiam suvokti kūrinį per režisieriaus sumanymą. Net ir į šiuolaikiškus ir modernius teatro kostiumus režisieriai ir dailininkai įterpia tam tikrą epochą atspindinčių detalių. Tačiau, kaip rodo literatūros šaltinių ir teatro kostiumų apžvalga, nėra susistemintos informacijos, kuri galėtų pagelbėti gaminant XIX a. pabaigos kostiumą. Literatūroje nepavyko aptikti išsamios XIX a. kostiumų analizės – daugiausia vyrauja atskira, nesusisteminta informacija apie pavienius vyriškus ir moteriškus kostiumus. Taip pat pastebėta, kad nėra XIX a. kostiumų techninių eskizų, kurie labai galėtų pagelbėti kuriant tiek klasikinius, tiek šiuolaikinius kostiumus su epochą atspindinčiomis detalėmis.

Todėl darbo tikslas – išanalizuoti XIX a. pabaigos kostiumą ir sukurti teatrinių kostiumų ansamblį.

Darbo tikslui pasiekti keliami tokie uždaviniai:

1. Atlikti XIX a. pabaigos kostiumų analizę ir susisteminti kostiumus pagal kasdieninę ir vakarinę aprangą;
2. Remiantis atlikta kostiumo analize, sukurti ir pateikti susistemintus originalius XIX a. pabaigos techninius eskizus;
3. Atlikti teatrinio kostiumo analizę ir nustatyti, kokio tipo kostiumas yra tinkamiausias kostiumų ansamblui sukurti;
4. Taikant techninius eskizus ir teatrinio kostiumo analizę, sukurti ir pagaminti pasirinktų veikėjų teatrinius kostiumus.

1. LITERATŪROS ŠALTINIŲ APŽVALGA

1.1 XIX a. pabaigos istorinio kostiumo apžvalga

XIX a. antrojoje pusėje tam tikrų visuomenės sluoksnių pajamos išaugo, tad didesnė žmonių dalis galėjo skirti daugiau laiko ir pinigų laisvalaikiui. Vis daugiau jų ėmė lankytis populiariuose kurortuose, šie tapo lengviau pasiekiami dėl visuomeninio transporto. Sportas tapo mados ir prestižo dalimi. „Šiuolaikinis vyriškas kostiumas, kurį sudaro trys dalys, pirmiausia buvo sukurtas kaip patogus kelionių ir sporto apranga, bet ilgainiui tapo populiaria vyriška kasdiene apranga.“[1] Moteriškas kostiumas, skirtas jodinėjimui, medžioklei, tenisui, buvo pakankamai praktiškas, tačiau nelabai skyrėsi nuo įprastos kasdienės aprangos. XIX a. pabaigoje laisvalaikiui skirtas moteriškas sijonas vis trumpėjo ir darėsi patogesnis. „Be to, tapo madingos vandens procedūros prie jūros – tai davė pradžią moteriškam paplūdimio kostiumui.“ [2]

„Nuo 1854 m., kai suklestėjo prekyba su Japonija, į europietišką madą ėmė skverbtis japoniško stiliaus motyvai. 1880 m. atsirado mados tendencija, pavadinta japoniškuoju stiliumi. Jis gyvavo net iki 1920 m.“ [2] Japoniškasis stilius labai paveikė europietišką madą. Namuose pradėtas dėvėti kimono. Audinys, iš kurio buvo siuvami kimono Japonijoje, imtas naudoti moteriškoms suknelėms. Japoniškų gėlių motyvai pasirodo audinių raštuose, šio stiliaus detalės naudojamos ir suknelėms dekoruoti (1.1 pav.).

1.1 pav. Suknelė, dekoruota japoniškais raštais [3]

XIX a. pabaigoje išryškėja du stiliai: *didžiojo meistro mados* (1870–1890 m.) ir *moderno* (1890–1914 m.). Paskutiniai XIX a. dešimtmečiai ir XX a. laikotarpis iki Pirmojo pasaulinio karo

Europoje dažnai vadinamas *gražiąja epocha* (pranc. *la belle époque*). Tuo metu visiškai pasikeitė moteriškos suknelės siluetas – nuo formuojamo korsetais ir tiurniūrais iki laisvesnio, atkartojančio tikras moteriškas formas. „Kaip rašė Marselis Prustas savo kūrinyje „Prarasto laiko beieškant“, būtent XX a. pradžioje visapusiškai pasikeitė moteriškos suknelės siluetas“. [1]

Didžiojo meistro mada. „Prancūzijos ir Prūsijos karo metais (1870–1871 m.) madas, kaip ir anksčiau, diktavo Paryžius. Aukštuomenės damos rengėsi tamsiomis suknelėmis, kai kurios iš jų dėvėjo galestingųjų seserų drabužiais ir tarnavo ligoninėse.“ [4]

Tačiau labai greitai „užsikūrė“ aukštosios mados mašina. Visa, ką galima buvo pritaikyti moterų kostiumo apdailai ir interjerui, buvo perkama didžiuliais kiekiais. Per neįtikėtinai trumpą laiką buvo galima susikrauti didžiulius turtus. „Šis laikotarpis (1870–1890 m.) dar vadinamas *griunderystės* laikotarpiu (vok. *grunder* – steigėjas).“ [1] Tai – karštligiškas, masinis statybos ir prekybos akcinių bendrovių, bankų, kredito ir draudimo draugijų steigimas. Žodžiai „prabanga“, „prabangūs baldai“, „prabangi moteris“ atspindi to laikotarpio vertybes. Prabangu – tai ne visuomet estetiška ir harmoninga, bet būtinai nepadoriai brangu.

Vyriškas kostiumas. Galutinai įsigalėjo tradicija dėvėti pirktinius drabužius. Siūti autoriniai kostiumai – aukštesniojo sluoksnio žmonių privilegija. Vyro kostiumas – *švarkas, kelnės ir liemenė* – ima atspindėti šiuolaikinio vyro tipą. (1.2 pav.).

„Kostiumas siuvamas iš prabangios angliškos vilnos. Dėl to iki pat šių dienų jis vadinamas *anglišku*. Vyriškas kostiumas kinta nesmarkiai: švarko ir palto ilgis, apykaklės forma, sagų skaičius, kelnų plotis, liemenės forma; kinta marškinių apykaklės forma.“ [4] Marškiniai aukšta apykakle, atvertais kampais tampa vakarinės aprangos dalimi. Cilindro tipo skrybėlė išlieka tik kaip aristokratiško kostiumo dalis, jo vietą užima katiliuko formos fetrinės skrybėlės (fetras (pranc. *feutre* – veltinis) – aukštos kokybės veltinė medžiaga skrybėlėms, beretėms, avalynei), vasarą dėvimos šiaudinės skrybėlės. Kaip naujovė atsiranda laisvesnis ir spalvingesnis laisvalaikio kostiumas, skirtas sportui, medžioklei.

Moteriškas kostiumas. Pasikeičia krinolino forma ir atsiranda tiurniūras, kurį sugalvojo ir išpopuliarino garsus to meto meistras, pirmasis kūręs išskirtinai prabangią madą, Čarlzas Frederikas Vortas (tiurniūras (pranc. *tourniure*) – XIX a. madinga elastinga pagalvėlė iš arklio ašutų ir standžių juostelių, rišama prie juosmens užpakalyje po suknele, prilaikanti klostes ir šleifą). Tiurniūras nešiojamas po sijonu kaip ir krinolinas – jį moterys segėjo ant apatinio korseto, apatinių marškinių ir kelnų. Apatiniai marškiniai ir kelnės dažniausiai siuvami iš medvilnės, apatinis korsetas siuvamas iš medvilnės ar šilko, tiurniūras gaminamas iš vielos ir apsiuvas medvilnės medžiaga (1.3 pav.).

1.2 pav. Trijū dalių vyriškas kostiumas, būdingas XIX a. pabaigai

1.3 pav. Tiurniūras, korsetas, marškinėliai ir kelnės – papildoma apranga, būdinga XIX a. devintajam dešimtmečiui [3]

Apatinio korseto gamyba. XIX a. antrojoje pusėje korseto siuvimas sparčiai tobulėjo. Nuo 1850 m. korsetams siūti naudojamos siuvimo mašinos – tai sutrumpino jų gamybos laiką ir sumažino gamybos kaštus. „Šis mašina siūtas korsetas pagamintas iš dešimties lenktos formos satininio audinio detalių, susiūtų tarpusavyje, – šešių iš priekio ir keturių iš nugaros. Vertikalios juostos iš gelsvai rusvos spalvos odos parodo vietą, kur įsiūti banginio ūsų kauliukai, skirti formai palaikyti. Oda, kuria slepiami kauliukai, suteikia papildomo tvirtumo. Be banginio ūsų taip pat buvo naudojamas plienas, virvė, gaminama iš kanapinės, medvilninės ar popierinės juostos“ [4], taip pat buvo naudojamas ir plienas, ypač antrojoje XIX a. pusėje. „Korsetas nugaroje suvarstomas juostele, o priekyje susegamas metalinėmis sąsagomis. Šis užsegimo variantas leido pačiai damai užsivilkti ir nusivilkti korsetą, tad buvo plačiai naudojamas korsetų gamyboje. Jis taip pasiteisino, kad naudojamas ir iki šių dienų.“ [5] (1.4 pav.)

1.4 pav. XIX a. pabaigoje populiarus korsetas [5]

Dėl pailginto korseto, kuris aptempė figūrą beveik iki pat klubų linijos, atsirado naujas siluetas – juo siekta pabrėžti klubų liniją. Tiurniūru labai smarkiai išpučiama užpakalinė sijono dalis. XIX a. devintajame dešimtmetyje jis vadintas „kentauro“ siluetu (1.5 pav.).

Šio laikotarpio suknelės buvo išskirtinai gausiai puošiamos: juostelėmis, kaspinais, plisė, raukiniais, nėriniais. Nepaisant to, kad tokia gausybė papuošimų būtų labiau pritikusi vakariniam rūbui, kasdieninės suknelės taip pat buvo itin gausiai dekoruojamos.

1.5 pav. Kasdieninė suknelė, pagaminta iš gėlėmis siuvinėtos raudonos medvilnės. Korsażas, apatinis sijonas ir švarkelis su viršutiniu sijonu, gausiai surauktu užpakalinėje dalyje, nešiojamas taip, kad atidengtų apatinį sijoną [3]

Modernas. Ši epocha apėmė 1890–1914 metus. Viena vertus, amžių sandūroje mokslo ir technikos pasiekimai labai keitė žmonių požiūrį: telefonai, telegrafai, skraidymo aparatai, automobiliai keitė laiko ir erdvės suvokimą. Antra vertus, žurnaluose skelbiami straipsniai daug rašo apie mistiką, simbolizmą, dvasią – taip priešintasi visa apimančiam materializmui. Eklektikos stilius egzistavo ir žmonių sąmonėje. Visuomenė tikėjo mokslu ir socialistinėmis idėjomis, bet kartu – dvasios pergale prieš materiją, domėjosi okultizmu ir ezoterika. Jie tarsi užburti laukė naujovių, o kartu dairėsi atgal, vadovaudamiesi senomis tiesomis. Visa tai kartu ir sudarė *moderno* epochos esmę.

Moteriškas kostiumas. Moterys vis aktyviau pradeda domėtis sportu: plaukimu, fechtavimu, tenisu. Tapo madinga važinėti dviračiu, nors anglai dviratį pamėgo jau 1810 m., kartu ir buvo sukurtas kostiumas važinėti dviračiu su sijonu – „šarovarais“. Literatai vis dar norėjo matyti moterį kaip nuostabią damą – tobulybės kultą. Anatolijus Fransas kreipėsi į damas, rašydamas: „Saugokitės, jūs jau praradote dalį savo paslaptingo ir žavumo. Žinoma, dar ne viskas prarasta, dėl jūsų mušasi, praranda

turtus, žudosi, tačiau tramvajuose jaunuoliai jau jums neužleidžia vietos. Jūsų kultas blėsta, kaip ir kiti senoviniai kultai“[1].

Dėl pasikeitusio gyvenimo būdo pagrindine moterų apranga tampa *tailleur* kostiumas, kurį sudaro švarkelis, palaidinė ir sijonas (1.6 pav.).

1.6 pav. Vyras su žmona, 1887 metai, D. C. Sardžento paveikslas [3]

Tai – šiuolaikinio angliško kostiumo prototipas. 1890-aisiais rankovės išplatėja, sijonas per klubus susiaurėja, bet išplatėja į apačią, savo forma jis primena leliją. Moters figūra prilyginama gracingai gėlei su nuostabiu žiedu – galvą puošė šukuosena iš puriai sukeltų plaukų ir plačiabrylės skrybėlės. Balta spalva ir nėriniai labai paplito dešimtojo dešimtmečio pabaigoje. Moderno stiliaus laikotarpiu pramonė klestėjo, tad suknelės buvo gausiai dekoruojamos pramoniniais nėriniais (1.7 pav. a variantas).

„Klasikinis XIX a. paskutiniojo dešimtmečio vakarinis rūbas, F. Vorto darbas. Satininis šilkas, mašininio mezgimo nėriniai, tiulis, siuvinėta karoliukais, korsažas su kauliukais, pamušalui naudojama šilkinė tafta. Rankovės puoštos rožių žiedais, pagamintais iš audinio, rožinio tiulio raukiniais puoštos rankovės ir sijono apačia, šleifas taip pat iš tiulio“. [6] (1.7 pav. b variantas).

a)

b)

1.7 pav. a – kasdienė populiaraus XIX a. dešimtojo dešimtmečio silueto suknelė iš balto muslino, dekoruota pramoninės gamybos nėriniais [3]; b – klasikinis XIX a. paskutiniojo dešimtmečio vakarinis rūbas [6]

1.2. Teatrinio kostiumo kūrimo apžvalga

1.2.1. Teatrinio kostiumo kūrimo raida

Teatrinis kostiumas – tai išorinis individualus veikėjo charakteris. Ne tik teatro ir filmų aktoriams būtinas kostiumas, jis taip pat būtinas filharmonijos ir estrados dainininkams, televizijos laidų vedėjams ir diktoriais.

XX a. teatras atskleidavo personažo individualumą, psichologinį savitumą. Teatrinis kostiumas, greta teksto, plastikos, grimo, turėjo plačias interpretavimo galimybes.

Dekoracijos, muzika, apšvietimas sukuria bendrą spektaklio nuotaiką, o štai teatrinis kostiumas tiesiogiai susietas su aktoriumi. Tinkamai parinktas kostiumas dažnai yra raktas į patį vaidmenį, kurį sudaro ir vidinės, ir išorinės raiškos formos. Kiekvieno sprendimo ir jo išorinių apraiškų pamatas spektaklyje – tai buitis ir tikri gyvenimiški įvykiai. Kaip tik todėl šiuolaikinis ar istorinis kostiumas yra teatrinio kostiumo pamatas.

Kiekvienoje epochoje buvo kuriama įvairių formų kostiumų. Atsitiktiniai ir neatitinkantys istorinio laikotarpio kostiumai atsijojami, ir mums pateikiami tik jį atitinkantys kostiumai. Taigi istorinėje literatūroje galime rasti tiksliai epochą atspindintį istorinį kostiumą. „Kiekvienas laikotarpis turi savo išskirtinius bruožus, pavyzdžiui, gotikinis kostiumas – stipriai išilgina figūrą, o senovės Graikijos, atvirkščiai, stengėsi išlaikyti natūralias kūno formas.“ [7]

Tačiau kuriant teatrinį kostiumą, reikia atsižvelgti į šiuolaikinį kuriamos epochos suvokimą ir kostiumą išreikšti per šiuolaikinį grožio bei estetikos suvokimą. Nusipelnęs teatro dailininkas Nisonas Abromovičius Šifrinas sakė: „Mūsų kūriniai bus suprasti ir įtikins publiką, jeigu mes kalbėsime kalba, suprantama ir atitinkančia nūdienos poreikius, šiuolaikinio meno kalba.“ [7]

Kostiumo pobūdį lemia pjesės žanras ir spektaklio stilistika. Režisierius kartu su kostiumų dailininku nusprendžia, koks kostiumas geriausiai perteiks suplanuotą perduoti žiūrovui žinutę.

Kuriant istorinį kostiumą, nereikėtų akiai kopijuoti tos epochos modelių, bet kurti kostiumą atsižvelgiant į pjesės menines dekoracijas, pjesės stilistiką, personažo charakterį, aktoriaus tipažą ir daugelį kitų faktorių. Tas pats kostiumas netiks istorinei dramai ir komedijai. Atsižvelgiant į esamas aplinkybes, vis tik reikėtų išlaikyti pagrindines detales, atspindinčias vaidinamą epochą. Žiūrovas iš kostiumo turėtų atpažinti vaidinamą laikotarpį ir veikėjo socialinę padėtį.

Teatro meistrai ne kartą yra minėję, kad sceninis kostiumas per išvaizdą padeda atskleisti personažo charakterį. „Aktorė Vera Pašennaja rašė, kad kostiumas turi atitikti epochą, atitikti epochos stilių ir personažo charakterį. Tai padeda aktoriui įsijausti į vaidmenį, padeda pajusti vaidinamą epochą ir pasijausti vaidinamos epochos dalyviu.“ [8]

Konstantinas Stanislavskis, kurį galima būtų vadinti mūsų dabartinio teatro pradininku, statydamas A. Tolstojaus pjesę „Caras Fiodoras Ivanovičius“, gilinosi į vaidinamo istorinio laikotarpio kostiumo smulkmenas ir savo knygoje rašė: „Originaliuose kostiumuose, kuriuos galima pamatyti muziejuose, galima atrasti linijų, formų sukirpimo ir pasiuvimo subtilumus, kurių nepastebi šiuolaikiniai siuvėjai. O kaip tik visos šios detalės geriausiai atspindi epochą.“ [9].

1.2.2. Šiuolaikinis kostiumas

Šiuolaikiniai režisieriai, bėgdami nuo istorinio pjesės atpasakojimo ir perleisdami klasikinius kūrinius per save, išgrynina veikėjų likimus, jausmus, emocijas ir visa tai perteikia per šiuolaikinio žmogaus kasdienybę. Atsisakydami prabangių dekoracijų, romantiškų kostiumų ir aksesuarų, jie stengiasi perteikti klasikinius kūrinius.

Režisierius Olegas Tabakovas, statydamas A. Čechovo pjesę „Žuvėdra“, „apnuogina“ sceną ir minimalizuoja aprangą, tačiau tiksliai perteikia tekstą (1.8 pav.). Be ryškiai ir perdėtai reiškiamų

emocijų, siekiama subtiliai perduoti parašyto teksto mintį. Labai subtiliai ir jautriai sukurta Larisos Lomakinos scenografija, tai – šiuolaikinio spektaklio pateikimo pavyzdys. „Šiame „Žuvėdros“ pastatyme atrodo nėra nieko nereikalingo, jina atrodo ideali,“ [10] rašo teatro kritikai.

1.8 pav. Režisieriaus O. Tabakovo statyto spektaklio A. Čechovo „Žuvėdra“ fragmentas [11]

Šiuolaikinių pastatymų režisieriai, pasirinkdami modernią aprangą, stengiasi perteikti ne epochą, o išgyvenamus jausmus, gilinasi į personažų asmeninius išgyvenimus, jų santykius.

Oskaro Koršunovo statyto spektaklio „Žuvėdra“ (1.9 pav.) scenografija minimalistinė, aktorių apranga šiuolaikiška. Tai – režisieriaus savitas matymas, kaip pateikti pjesę. Užsienyje jo spektakliai, taip pat ir šis, sutinkami labai palankiai ir labai teigiamai vertinami.

Pasižiūrėjusi OKT teatro statytą spektaklį, Olga Astovskaja laikraštyje „Dveri“ rašo: „Pasijutau lyg dalyvaučiau atrankoje. Aktoriai apsirengę šiuolaikiniais drabužiais, vaidina lengvai ir iš pradžių nejunti, kad visa tai – spektaklis. Neprasidės jis ir vėliau. Čia nėra teatro, bet yra gyvenimas. Pasižiūrėjus spektaklį, apima jausmas, kad žiūrovas atsitiktinai tapo svetimos dramos liudininku.“ [12] Žurnalistė Irina Alpanova rašo, kaip galima šiuolaikiniu paprastumu unikaliai perteikti kūrinį: „Ir nesiliauji stebėtis, kad, pasirodo, galima sukurti šiandienišką, publikos nervų galūnes dirginantį spektaklį be epatažo ir avangardo, be vėžinimo riedučiais ir nardymo į „užburtą ežerą“ (jo čia apskritai nėra), o paprasčiausiai perleidžiant seną pjesę per save, per savo gyvenimo supratimą, tuo pat metu jaučiant, kaip šį „mažą“ gyvenimą suvokia didelis ir vis dar žiaurus pasaulis.“ [12] Liubov Lebedina rusiškame leidinyje „Tribuna“ apie O. Koršunovo spektaklį rašo: „Įvyko labai įdomus teatrinis eksperimentas, per kurį lietuvių režisierius mums pademonstravo, kad net ir skurdus teatras gali kurti stebuklus. Svarbiausia – išpėti temą, užkrėsti ją aktorius, – ir Čechovą galima ramiausiai vaidinti vilkint džinsus. Čechovą, kuriame žuvėdra ne nutapyta ant uždangos, kaip yra Maskvos dailės teatre, o paprasčiausiai išlankstyta iš popieriaus.“ [12]

1.9 pav. Režisieriaus O. Koršunovo spektaklio „Žuvėdra“ ištrauka [13]

Tačiau yra režisierių ir kostiumų dailininkų, kurie neieško paprastų scenografijos ir teatrinio kostiumo sprendimų – jie sukuria tikrą vizualinio meno kūrinį scenoje. Juozas Statkevičius (1.10 pav.) ir pats pripažįsta, kad kartais žiūrovas ateina tiesiog pasižiūrėti kostiumų, pabūti kultūrinėje erdvėje. Teatras ir yra ta erdvė, kur kuriamas kitoks – „mistinis“ pasaulis, į kurį žiūrovas gali ateiti, vedamas mados ar bet kokių kitų paskatų. Bet kuriuo atveju jis gauna kultūrinės injekcijos dozę. Apie savo kūrybinį darbą J. Statkevičius, kurdamas operos „Kornetas“ sceninius kostiumus, kalba taip: „Teatro kostiumai – tai pats didžiausias meistriškumas, nes viskas daroma rankomis. Čia dirba daugybė žmonių. Nemėgstu paprastų dalykų – pasiuvi suknelę, ir baigta. Tad gaminame ir galvos apdangalus, ir skrybėles – pačius sudėtingiausius įvaizdžio reikmenis.“ [14]

1.10 pav. Režisieriaus Gintaro Varno operai „Kornetas“ J. Statkevičiaus kurti kostiumai [15]

„Man teatras visada įdomu. Kuriant madą viskas turi būti atsargu, pritaikyta dėvėti, o teatre gali pasitaškyti fantazija, įgyvendinti ir nepraktiškus sumanymus. Nors... ir čia susiduri su praktišku: drabužiai turi būti ne tik gražūs, bet ir patogūs – juk artistai turi dainuoti, šokti.“ [14] – apie savo darbą sako J. Statkevičius.

1.3. Pirmojo skyriaus išvados

Išanalizavus XIX a. pabaigos moterų ir vyrų kostiumus, nustatyta, kad jų dieninės ir vakarinės aprangos ansambliai iš esmės skyrėsi. Kasdienės moteriškos aprangos ansambliui būdingas uždaro kaklo viršutinis rūbas ilgomis rankovėmis, o vakarinės aprangos ansambliui – atviras kaklas, viršutinė dalis dažnai visai be rankovių, tik su raukiniais, imituojančiais trumpas rankoves. Vyriškai kasdienei aprangai būdingas XIX a. pabaigoje paplitęs ir iki šių dienų išlikęs angliško stiliaus trijų dalių kostiumas, o vakarinei aprangai – frakas, kuris ir šiandien laikomas klasikiniu, su cilindro tipo skrybėle.

Atlikus istorinių kostiumų analizę, pasigesta susistemintos informacijos ir techninių eskizų, kurie praverstų gaminant istorinius kostiumus.

Atlikus šiuolaikinio teatrinio kostiumo apžvalgą, nustatyta, kad naudojama šiuolaikiška apranga ir režisieriai stengiasi perteikti ne epochą, o išgyvenamus jausmus, gilinasi į veikėjų asmeninius išgyvenimus, jų santykius.

2. TIRIAMOJI ANALITINĖ DALIS IR TECHNINIŲ ESKIZŲ SUDARYMAS

2.1. XIX a. istorinio kostiumo elementų klasifikacija

Atlikus XIX a. pabaigos istorinių kostiumų literatūros šaltinių analizę, išsamios aprangos elementų analizės aptikti nepavyko. Todėl yra tikslinga suklasifikuoti XIX a. paskutiniųjų dviejų dešimtmečių moteriškos aprangos elementus, renkant informaciją iš aprangos istorijos knygų, XIX a. pabaigos mados žurnalų, muziejų interneto prieigų.

Kadangi devintojo ir dešimtojo dešimtmečių mados tendencijos skyrėsi, jas tikslinga klasifikuoti atskirai. Atlikus literatūros šaltinių analizę, taip pat nustatyta, kad vakarinė ir kasdienė moterų apranga skyrėsi. Todėl klasifikuojant aprangos elementus tikslinga išskirti aprangas į kasdienę ir vakarinę.

Norint tinkamai atkurti istorinį kostiumą, būtų naudinga žinoti, kokios spalvos buvo madingos atkuriamuoju laikotarpiu, kokie audiniai buvo naudojami ir kokiais raštais marginti. Projektuojant kostiumą, taip pat aktualu žinoti, koks buvo dekoras, aksesuarai, galvos apdangalai ar avalynė. Kas buvo būdinga atskiroms aprangos kostiumo dalims: apykaklei, rankovėms, kostiumo viršutinei daliai, sijonams. Todėl išskaidžius kostiumą į šiuos elementus ir juos susistemintai pateikus, būtų surinkta naudinga medžiaga būsimo teatrinio ar istorinio kostiumo gamybai.

2.1.1. Devintojo dešimtmečio moteriška kasdieninė apranga

Išsamiai išanalizavus istorinius šaltinius, mados žurnalus ir istorinių muziejų interneto prieigas XIX a. devintojo dešimtmečio moteriškos kasdienės aprangos elementai suklasifikuoti ir pateikti 2.1 lentelėje.

2.1. lentelė. XIX a. devintojo dešimtmečio moteriškos kasdienės aprangos elementų klasifikacija

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Spalvos	Plytų raudonumo, rusvai kreminė, rusvai oranžinių spalvų marga, šviesiai kreminė, ruda, samaninė žalia, kakavinė ruda, pieno baltumo balta, mėlyna.	

2.1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Audiniai	Velvetas, vilna, medvilnė, satinas, kašmyras, muslinas, brokatas, tafta, brošė.	
Raštai	Vyrauja vienspalviai audiniai. Audinys marginamas gėlių motyvais, ornamentais, taip pat languotais iš Škotijos kilusiais raštais, juostomis.	
Dekoras	<p>Suknelės dekoruojamos ypač gausiai, kaip šiandieną galbūt priimtinau vakariniam apdarui. Suknelės dekoruotos nėriniais, kaspinais, raukiniais, juostelėmis, sagutėmis, dekoratyvinėmis juostelėmis, kutais, audinių karpiniais.</p> <p>Dekoruojant audiniai raukiami, klostuojami smulkiomis ir stambiomis klostėmis.</p>	
Aksesuarai	<p>Kailinės movos, pagamintos iš kailio ir šilko.</p> <p>Vėduoklės, pagamintos iš medžio ir popieriaus.</p> <p>Skėčiai nuo saulės (<i>parasoliai</i>). Jie ne tik atliko savo funkciją, bet ir tapo labai populiariu aksesuaru.</p>	

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Aksesuarai	<p>Sagos, sagtys, rankinės.</p> <p>Šilkinės kojinės, siuvinėtos šone madingais gamtos motyvais.</p>	
Galvos apdangalai	<p>Skrybėlės buvo gausiai dekoruojamos, pavyzdžiui: šilkinėmis juostomis, iš audinio padirbintomis gėlėmis, kaspinais. Buvo madinga skrybėles taip pat dekoruoti plunksnomis, pūkais, kailiu, paukščių ir mažų žvėrelių iškamšomis. Taigi tokių puošmenų spalvos atitiko natūralias gamtos faunoje sutinkamas spalvas.</p>	
Apykablės	<p>Kasdienis rūbas, neatsižvelgiant į sezoną ar paskirtį, būtinai būdavo uždaru kaklu. Užsagas dažniausiai priekyje, užsegamas sagomis. Dažniausiai pasitaikanti apykablė su stove, dengianti kaklą. 1885 m. buvo populiaru nusegama apykablė, iš vyriško kostiumo į madą atėjo atvartai. Jie imitavo vyrišką švarką, o apatinė švarkelio priekio dalis priminė vyrišką liemenę.</p>	

2.1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

<p>Rankovės</p>	<p>Rankovės siauros, ilgos dešimtmečio pabaigoje galime pastebėti nedidelį paraukimą rankovės galvutės srityje ir paplatinimą žasto srityje. Rankovės gali būti ir su atvartais, rankogaliais. Rankogaliai gausiai dekoruojami raukiniais, dekoratyvinėmis juostelėmis, siuvinėtais raštais, papuošimus suderinant su bendru gaminio ansamblio dekoravimo stiliumi.</p>	
<p>Viršutinė rūbo dalis</p>	<p>Populiariausia viršutinė rūbo dalis – dvigubas ar viengubas švarkelis. Švarkelis stipriai įliemenuotas, nugaroje ties liemeniu kirptas arba stipriai išplatintas bei parauktas arba suklostuotas, kad gražiai kristų ant tiurniūro. Priekyje užsegamas sagomis. Korsazo tipo švarkelis su kauliukais, kad stipriai priglustų prie figūros ir išryškintų liemens liniją. Švarkelio priekis pailgintas, ties priekio viduriu suformuotas smailus kampas. Švarkelis siuvas iš dviejų audinio sluoksnių. Papildomas sluoksnis padeda išlaikyti drabužio formą. XIX a. pabaigoje korsazo tipo švarkelis tampa laisvesnis, nebūtinai stipriai suvarstomas apatinis korsetas.</p>	

2.1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

<p>Sijonas</p>	<p>Sijonas susideda iš dviejų dalių – viršutinio sijono ir apatinio sijono. Apatinis sijonas – ilgas iki žemės, užpakalyje gausiai surauktas. Viršutinis sijonas susideda iš priekinės dalies – suklostuotos ar sudrapiruotos detalės, primenančios prijuostę, ir užpakalinės dalies, gausiai surauktos ir sudrapiruotos ant tiurniūro. Sijonų tinkamai formai suteikti ir palaikyti naudojama pasijonis ir tiurniūras, pagamintas iš metalinių juostelių, apsiūtų medvilniniu audiniu. Norint užpakalyje išgauti pūstumo efektą, tiurniūras galėjo būti gaminamas iš metalinių juostų ar gaminamas kaip pagalvė. Šis pagalbinis pasijonis siekė batų viršų, kad būtų patogiau vaikščioti. Devintojo dešimtmečio laikotarpiu būdingam siluetui išgauti viršutinis sijonas buvo sukliamas į viršų, suformuojant daugybę klosčių. Pūstumas ir drapiravimas sukurdavo įdomų efektą ir pabrėždavo siluetą. Viršutiniuose sijonuose nuo 1880 m. buvo labai populiarios draperijos, klostės, paraukimai. Jie būdavo formuojami blogojoje pusėje prisiuvus kilpas ir tuneliukus šilkinėms juostelėms įverti, kurių gerojoje pusėje nematyti.</p>	
-----------------------	---	---

2.1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Avalynė	<p>Bateliai su neaukšta pakulne iš odos ir šilko. Auliniai batai suvarstomi iš odos (zomša) ir audinio (šilkas). Dažnai apatinė dalis odinė, o viršutinė medžiaginė. Odiniai batai siuvami su medvilniniu pamušalu, šaltajam sezonui pamušalas galėjo būti iš veltos vilnos.</p> <p>Ožiuko odos auliniai batai, užsegami sagomis ir kilpomis, – vienas tipiškiausių XIX a. devintojo dešimtmečio kasdieninės avalynės pavyzdžių.</p>	

2.1.2. Devintojo dešimtmečio moteriška vakarinė apranga

XIX a. devintojo dešimtmečio moteriškos vakarinės aprangos elementų klasifikacija pateikta 2.2 lentelėje. Kaip matyti iš lentelėje pateiktos klasifikacijos, dešimtojo dešimtmečio vakarinės aprangos dalys, palyginti su devintojo dešimtmečio kasdiene apranga, iš esmės skyrėsi. Devintojo dešimtmečio moteriškoje vakarinėje aprangoje vyravo ryškesnės spalvos, prabangesnis dekoras, vietoj skrybėlių buvo daromos prabangios, gausiai dekoruotos šukuosenos. Taip pat skyrėsi ir viršutinė rūbo dalis – jos kaklas itin atviras, rankovės trumpos, prabangiau dekoruotos. Sijonų tiurniūrai daug didesni, sijono užpakalinėje dalyje yra prisegamas ilgas šleifas. Bateliai (avalynė) siuvama iš audinio, priderinto prie suknelių. Avalynė dekoruojama kaspinais, karoliukų vėriniais, o kasdienėje aprangoje dėvimi iš odos ar odos, derintos su audiniu, auliniai batai.

2.2 lentelė. XIX a. devintojo dešimtmečio moteriškos vakarinės aprangos elementų klasifikacija

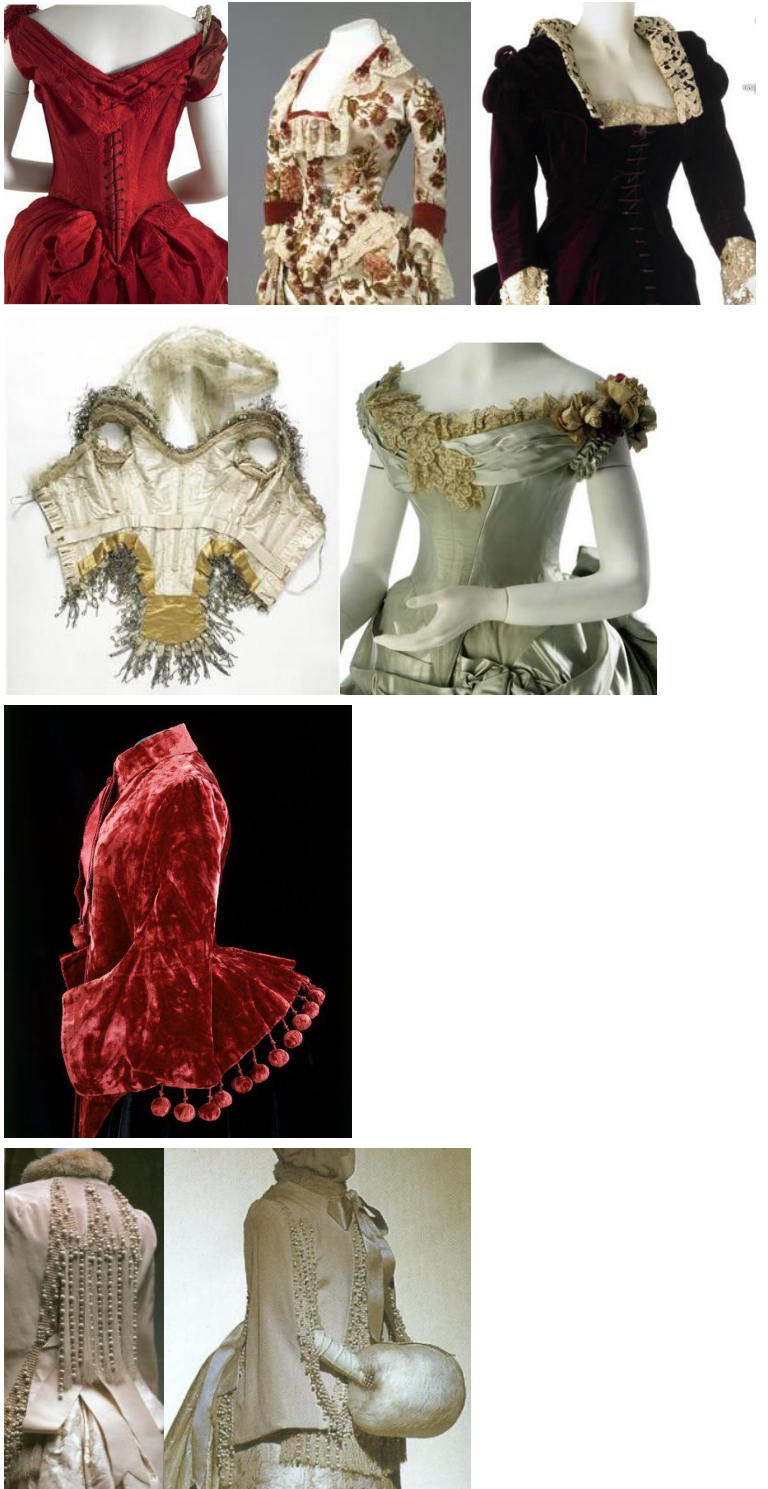
Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Spalvos	Dramblio kaulo, aukso, kreminė, mėlyna, raudona, vyno raudonumo, ruda su rausvu atspalviu, bordo.	
Audiniai	Šilkas, tafta, velvetas, satinas, tiulis, šifonas, nėriniai. Nuo 1880 m. F. Vortas labai išpopuliarino Leono šilkus. Vienai suknei su tiurniūru pasiūti reikėjo daugybės metrų audinio.	
Raštai	Vyrauja vienspalviai audiniai. Audiniai dažniausiai marginami gėlių motyvais.	
Dekoras	Suknelės gausiai dekoruotos nėriniais, kaspiniais, raukiniais, klostėmis, juostelėmis, iš audinio pagamintomis gėlėmis, siuvinėtomis gėlėmis ir siuvinėtais raštais, aplikacijomis. Taip pat suknelės dekoruojamos karoliukais, sidabrinėmis, paausuotomis plokštelėmis, perlais, kutais, plunksnomis.	

2.2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Aksesuarai	Vėduoklės, pirštinės, rankinės. Pirštinės stipriai prigludusios prie rankos ir plaštakos. Kad gražiai priglustų, jos buvo su užsegimu. Užsegimas su sagomis ir kilpomis.	
Galvos apdangalai	Plaukai dekoruojami natūraliomis gėlėmis, alyvų žiedais, plunksnomis, iš audinio pagamintomis gėlėmis.	
Apykaklės	Kaklas atviras, būdingas vakariniams rūbams. Priekaklio iškirpimas dažniausiai kvadratinis. Korsažo priekaklio iškirpimas gilus – iki pat peties kauliuko.	

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Apykaklės	Priekaklio iškirpimas gausiai dekoruojamas tiulio raukiniais, iš audinio pagamintomis gėlėmis, kaspinais, kutais, audinių karpiniais, kabančiais karoliukų vėriniais.	
Rankovės	Prie korsažų derinamos labai trumpos gausiai dekoruotos rankovės. Dažnai pasitaiko korsažų tik su siauromis petnešų tipo rankovėmis. Atvirų korsažų visai be rankovių XIX a. pabaigoje nenešiota. Švarkelių rankovių ilgis: iki alkūnės, trijų ketvirčių arba iki kauliuko.	
Viršutinė rūbo dalis	Tai viršutinis rūbas (korsažas) arba įliemenuotas korsažo tipo švarkelis. XIX a. pabaigoje korsažų suvarstymas laisvėja.	

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
<p>Viršutinė rūbo dalis</p>	<p>Korsažai buvo suvarstomi raišteliais arba susagstomi sagomis priekyje. Būdinga atviras kaklas, trikampės, kvadratinės iškirptės, apnuoginti pečiai.</p> <p>Viršutinis korsažas siuvamas iš dvigubo audinio, kad geriau laikytų formą, siūlėse įsiuvami kauliukai.</p> <p>Viršutinis švarkelis užpakalyje prakirptas, kad būtų patogų apsirengti ant suknelės su tiurniūru. Jis buvo derinamas prie suknelės, nugaroje gausiai dekoruotas, kad pabrėžtų tiurniūrą. Elegantiška mantija su vėduoklės formos įduru nugaroje gražiai apgula tiurniūrą.</p> <p>Švarkelis (pusiau švarkelis pusiau arnotas) su išvien kirptomis rankovėmis buvo populiarus demisezoninė apranga, vėsesniu oru dėvėtas su mova.</p>	

2.2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
<p>Sijonas</p> <p>Sijonas būdavo dvigubas – apatinis ir viršutinis – su gausiai drapiruota ir priraukta užpakaline dalimi.</p> <p>Apatinis sijonas gana tiesaus silueto priekyje, tačiau užpakalyje labai gausiai surauktas, kad padėtų suteikti reikiamą formą.</p> <p>Viršutinis sijonas gali būti iš dviejų dalių: priekyje sudapiruotos „prijuostės“ ir užpakalyje gausiai prirauktos, suklostuotos, sudrapiruotos „uodegos“.</p> <p>Tinkamai formai suteikti naudojami pasijonis ir tiurniūras, pagamintas iš metalinių lankų, apsiūtų medvilniniu audiniu.</p> <p>Tiurniūrai gaminami ne tik iš metalinių lankų, bet ir iš pūkų ar plunksnų prikimštų „pagalvių“, kad kuo labiau iškeltų užpakalinę sijono dalį. Ši suteikta forma vadinta „kentauro“ vardu.</p> <p>Sijonų tiurniūras dažnai būdavo pernelyg didelis.</p> <p>Juokauta, kad ant jo gali laisvai atsistoti du žmonės ar kad jį galima panaudoti kaip arbatos stalėlį.</p>		

2.2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Avalynė	Vakariniai bateliai siuvami iš šilko. Į pokylį buvo įprasta moterims pasiimti atsarginę batelių porą, jei šokant turima suplyštų.	

2.1.3. Dešimtojo dešimtmečio moteriška kasdienė apranga

XIX a. dešimtojo dešimtmečio moteriškos vakarinės aprangos elementų klasifikacija pateikta 2.3 lentelėje. Moteriškai kasdieni dešimtojo dešimtmečio aprangai būdinga saikingesnė puošyba, naudojama daugiau nėrinių. Tam turėjo įtakos pramonės vystymasis, nes nėriniai imti gaminti pramoniniu būdu, jie tapo prieinami platesniam pirkėjų ratui. Labai populiarūs XIX a. pabaigos aksesuarai – *parasolis* (skėtis nuo saulės), vėduoklė ir pirštinės. Keičiasi moteriško rūbo siluetas: švarkelio rankovės gausiai raukiamos ties rankovės galvute ir išplatinamos ties žastu. Kaklas išlieka uždaras, stovės tipo apykaklė tampa dar aukštesnė. Sijono siluetas paprastėja ir trumpėja. Sijono priekio detalė ir dvi šoninės detalės gana tiesios, nesmarkiai išplatintos apačioje, o užpakalinė detalė daugiau išplatinta apačioje ir gausiai paraukta užpakalinės detalės liemens vietoje. Dešimtojo dešimtmečio kasdieni aprangai būdingas trijų dalių kostiumas, kurį sudaro palaidinė, švarkelis ir sijonas. Sijonas būtinai sujuosiamas diržu. Avalynė išlieka tokia pati, kaip ir devintajame dešimtmetyje, tik užsegimo tipas truputį keičiasi. Vyrauja priekyje užsegami batai, nelieka devintajam dešimtmečiui būdingo banguoto užsegimo krašto.

2.3 lentelė XIX a. dešimtojo dešimtmečio moteriškos vakarinės aprangos elementų klasifikacija

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Spalvos	Ruda, rusva, kavos su pienu, pieno baltumo, juoda, balta, mėlyna, šviesiai alyvinė.	
Audiniai	Linai, vilna, medvilnė, buklė iš šilko, šilkas, muslinas, aksomas.	

2.3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Raštai	Audiniai dažniau pasitaikydavo vienspalviai, rečiau juostuoti, taškuoti, marginti raštais, languoti. Languotų audinių motyvas atkeliavęs iš Škotijos	
Dekoras	<p>Moderno stiliaus rūbų puošyba daug elegantiškesnė, naudojami gamtos motyvai: gėlės, gyvūnai, vabzdžiai; šilkinė juostelė, sagos, metaliniai karoliukai, stikliniai karoliukai, aplikacija; dviejų spalvų perpinta juosta.</p> <p>Išpopuliarėjus pramoniniu būdu gaminamiems nėriniams, jais imta gausiai puošti kasdienes ir vakarines sukneles.</p> <p>Puošiama kontrastinio ir to paties audinio velkėmis. Velkės galėjo būti kantuotos juostele arba pagamintos iš klostuoto ar paraukto audinio.</p> <p>Puošybai naudojamas daugiasluoksnis šilkinis atlasas, dekoruotas aplikacijomis ir siuvinėtas karoliukais. Viršutinis audinys siūlių vietose gali būti praskleistas, gali matytis apatinis audinys, kraštai apsiūti karoliukais.</p> <p>Puošybai naudojamos audiniu aptrauktos sagos, iš audinio pagamintos gėlės, kaspiniai.</p>	
Aksesuarai	Labai populiarius XIX a. pabaigos aksesuaras – <i>parasolis</i> (skėtis nuo saulės). Jis gaminamas iš įvairių plonų audinių, nėrinių, dviejų ar vieno sluoksnio,	

2.3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Aksesuarai	<p>gausiai dekoruojamas nėriniais ir raukiniais, derinamas prie suknelių ir naudojamas ne tik pagal paskirtį, bet ir kaip dekoro elementas. Odinės ir medžiaginės pirštinės bei vėduoklė – taip pat neatsiejami šio laikotarpio atributai. Pirštinės siuvamos labai priglundusios prie pirštų, tad joms išversti netgi sugalvotos specialios žnyplės. Meistrai, kurie gebėjo pasiūti pirštines, tiksliai atkartojančias rankų linijas, buvo itin vertinami. Kad gražiai apgultų ranką, jos buvo susagstomos sagomis ir kilpomis, tam naudojami specialūs kabliukai. Pirštinės galėjo būti dirbinamos ir iš lino, siuvinėjamos ir dekoruojamos. Kiti naudoti aksesuarai – sagos, odinis ir medžiaginis diržas. „Diržas buvo ypač mėgstamas, nešiojamas prie palaidinės ir sijono“[24].</p>	 <p>The illustrations show a variety of accessories: a decorative fan with intricate patterns, a pair of light-colored gloves, several ornate rings, a brown leather handbag with a blue lining, and several different styles of belts and buckles.</p>
Galvos apdangalai	<p>Nešiotos labai įvairios skrybėlės – nuo prabangių iki visai paprastų šiaudinių. 1884 m. madingos plunksnomis, kailiu, paukščių ir smulkių žinduolių iškamšomis dekoruotos skrybėlės. Dekoro elementams netgi neužteko gamtoje aptinkamų egzotinių paukščių spalvų, todėl, norint išgauti reikiamą spalvą, plunksnos būdavo dažomos. Skrybėlės taip pat puošiamos medžiaginėmis juostomis, raukiniais, kaspinais.</p>	 <p>The illustrations show four different styles of hats: a simple black hat, a hat with a large feather plume, a straw hat with a black band, and a hat with a large, colorful floral arrangement on top.</p>

2.3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
<p>Apykaklės</p>	<p>XIX a. pabaigoje į madą atėjo iš vyriško švarko pasiskolinti elementai: platūs atvartai, dvisluoksni švarkelio priekinė dalis, imituojanti liemenę.</p> <p>Viršutinio rūbo populiarus ansamblis – švarkelis, nešiojamas su palaidine.</p> <p>Palaidinių apykaklės turi labai aukštą stovę – iki smakro. Tam, kad išlaikytų formą, jos dažnai pakietintos kauliukais ar viela.</p> <p>Apykaklė aukšta stove iki viršaus priekyje ar nugaroje susegama sagomis ir kilpomis. Žemesnės stovės gali būti nesusagstomos, jų kampai smaili arba užapvalinti.</p> <p>Apykaklės puošiamos nuimama apatine apykakle, kurios viršus dekoruojamas nėriniais, raukiniais.</p>	
<p>Rankovės</p>	<p>1895 m. viršutinė rankovių dalis sukonstruota iš keturių dalių ir prisiūta prie siaurosios rankovės dalies, kuri prasideda ties alkūne.</p> <p>Rankovės formai palaikyti buvo formuojamas karkasas ir siuvama apatinė pagalbinė rankovė, padedanti išlaikyti tinkamą formą.</p> <p>Palaidinių rankovės siuvamos dvigubos. Išorinė rankovės galvutė gausiai raukiama, smarkiai išplatinta ties žastu (vienasiūlė).</p> <p>Vidinė rankovės dalis standartinio pločio, priglundusi prie kūno, ji padeda suformuoti pūstos rankovės vaizdą (dvisiūlė).</p> <p>Palaidinių rankovės dažnai turi rankogalius, jie dekoruojami arba</p>	

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Rankovės	<p>siuvami iš kontrastinio audinio, stilistiškai derinami prie bendros aprangos ansamblio puošybos.</p> <p>Būdingas ir kitoks rankovės siluetas – siauresnė ties žastu, bet išplatinama ties alkūne. Ji kirpta iš dviejų dalių. Apatinė dalis nuo alkūnės siaura, audinys klostuojamas ar gausiai paraukiamas, tačiau rankovės yra prie rankos prigludusio silueto.</p>	
Viršutinė rūbo dalis	<p>Iš vyriško kostiumo pasiskolintas švarkelis ir palaidinė tapo klasikiniu viršutinio rūbo ansambliu. Dvigubi švarkeliai, iš priekio imituojantys vyrišką liemenę, tapo labai populiarūs, jie nešioti kaip kostiumėlio dalis prie sijono. Švarkai plačiais atvartais, su kišenėmis, priekinė dalis dvisluoksnė, imituojanti vyrišką liemenę. Visi išvardyti elementai kopijuoja vyrišką švarką.</p> <p>Jojimui skirti kostiumo švarkeliai imituoja dvieilį užsegimą. Jis taip pat pasiskolintas iš vyriško kostiumo.</p> <p>Palaidinės visuomet susagstomos iki viršaus, aukšta apykakle.</p> <p>Palaidinės nešiojamos prie sijono ir visuomet sujuosiamos plačiu diržu.</p> <p>Kasdienės aprangos viršutinis rūbas visuomet susagstomas iki kaklo, stovė dažnai dengia didžiąją kaklo dalį, rankovės ilgos, dengiančios rankas. Dažniausiai dėvimos pirštines, paslepiančios rankos plaštaką.</p>	

2.3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
<p>Sijonas</p> <p>Stengiamasi minimalizuoti detalių kiekį, aprangą supaprastinti ir padaryti patogesnę. Jau siuvami vienos dalies sijonai. Vienas iš populiarių siluetų atkartoja lelijos formą.</p> <p>Taip pat būdingas ir toks sijono siluetas: sijonas kerpamas iš keturių dalių, priekinė dalis neraukiama ties liemeniu, tik nesmarkiai platėja į apačią, šoninės dalys gali būti truputį parauktos, užpakalinė sijono detalė vis dar gausiai raukiama liemens srityje.</p>		
<p>Avalynė</p>	<p>”Odiniai batai gaminami iš ožiuko, krokodilo odos, puošiami vėrinių ir dekoratyvinėmis juostelėmis“[25].</p>	

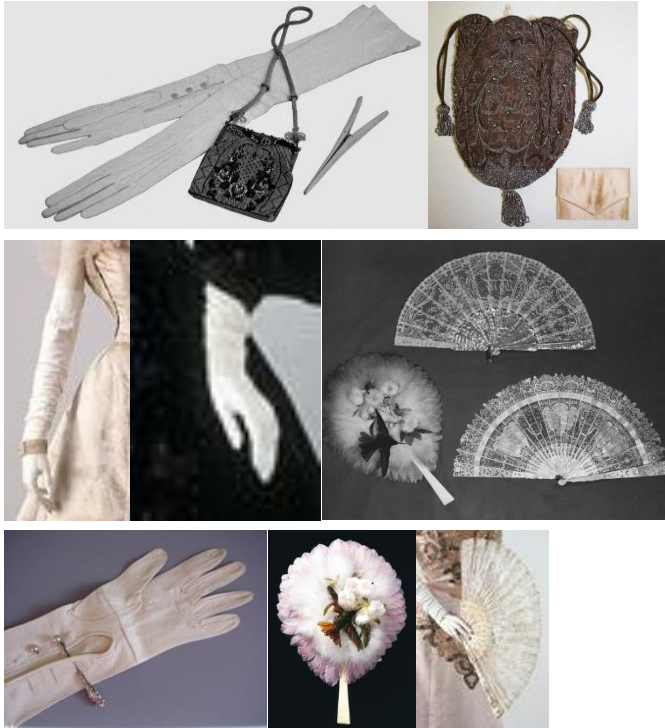

2.1.4. Dešimtojo dešimtmečio moteriška vakarinė apranga

XIX a. dešimtąjį dešimtmetį vakariniams rūbams buvo būdingos šviesios spalvos. Vyrauja žalsvai samaniniai, šviesiai gelsvi, rožiniai, alyviniai atspalviai. Vyresnio amžiaus moterys rinkdavosi tamsesnes spalvas, taip pat juodą. Vakariniams rūbams siūti daugiausia buvo naudojamas įvairus šilkas (tafta, aksomas, šifonas, tiulis). Dažnai puošybai naudojami lengvesni audiniai (tiulis, šifonas). Nors dešimtajame dešimtetyje puošyba ir saikingesnė, vakarinės suknelės vis dar gausiai dekoruojamos prabangiu siuvinėjimu, aplikacijomis, gėlėmis, pagamintomis iš natūralaus audinio, siuvinėjimu auksiniais, sidabriniais siūlais. Viršutinė vakarinio ansamblio dalis su gilia iškirpte, atvirais pečiais ir apnuogintomis rankomis buvo skirta baliui, šokiams, vakarienei ir operai. Vyresnės ir aukštesnio rango moterys, eidamos į oficialius pobūvius ar teatrą, pridengdavo kaklą ir rankas. Vakarinio ansamblio sijonams būdinga priekinė sijono dalis gana tiesi, nesmarkiai plėtėjanti į apačią, užpakalinė dalis ties liemeniu raukiama, o apačioje formuojamas šleifas.

2.4. lentelė. XIX a. dešimtojo dešimtmečio moteriškos vakarinės aprangos elementų klasifikacija

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
<p>Spalvos</p>	<p>Šviesiai samaninė, rožinė, kreminė, dramblio kaulo, alyvinė, garstyčių geltona.</p>	
<p>Audiniai</p>	<p>Šilko brokatas, šilko aksomas, šilko tafta, velvetas, satinas, šifonas.</p>	
<p>Raštai</p>	<p>Vienspalviai audiniai dekoruojami karoliukais, aplikacijomis, siuvinėjimu. Išpopuliarėjo japoniški raštai, japoniškų gėlių motyvai. Taip pat buvo madingi gėlių, augalų, drugelių motyvai.</p>	
<p>Dekoras</p>	<p>1894 m. labai išpopuliarėjo drugelio ornamentas. Drugeliai siuvinėti siūlais, karoliukais. Puošiama stiklo karoliukais, žvyneliais, blizgučiais ir juostelėmis, raukiniais, audinio draperijomis, klostėmis. Dekoruojama gėlėmis, pagamintomis iš audinio, kaspinais, karoliukais siuvinėtomis aplikacijomis.</p>	

2.4 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Aksesuarai	<p>Labai madingos ilgos (aukščiau alkūnės) iš šilkinio audinio siūdintos pirštinės. Jos turėjo smarkiai priglusti prie rankos, tad joms išversti buvo naudojami specialūs pincetai. Šioms pirštinėms užsegti taip pat buvo naudojami specialūs vašelį primenantys įrankiai.</p> <p>Kaip vakarinio ansamblio dalis naudojamos prabangios vėduoklės. Jos gaminamos ne tik iš audinio ir nėrinių, bet ir iš plunksnų, pūkų, paukščių iškamšų.</p>	
Galvos apdangalai	<p>„Vakarinės šukuosenos dekoruojamos natūraliomis gėlėmis, kaspinais, pagamintais iš prabangaus audinio, plunksnomis“ [28].</p>	
Apykaklės	<p>Viršutinio rūbo kaklas gausiai iškirptas, vyrauja trapecinės formos iškirptė. Priekaklio dalis kukliau dekoduojama negu devintajame dešimtmetyje. Aukšto rango ir vyresnėms damoms derėjo rinktis viršutinį rūbą su mažiau iškirptu priekakliu. „Ypač vyresnėms moterims derėjo visai pridengti krūtinę ir kaklą. Nėriniai prie apykaklių buvo prisiuvami tokiu peltakiu, kad būtų lengva juos nuimti ir išskalbti“ [23].</p>	

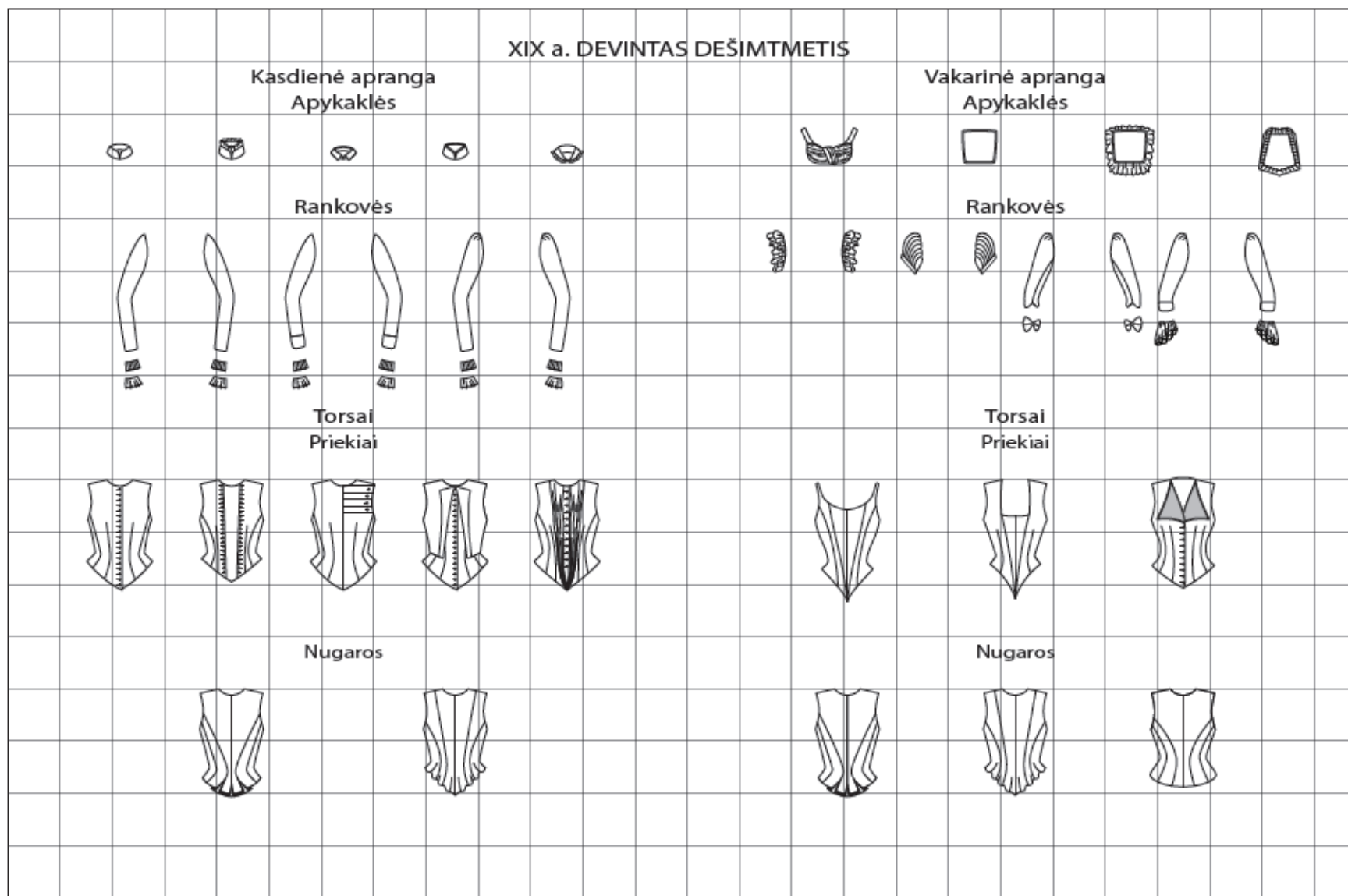
Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Rankovės	<p>Rankovės buvo ypač pūstos, taip siekta vizualiai susiaurinti liemenį. Pečių plotis tarsi turėjo atsverti paplatintą sijono apačią. Šis siluetas priminė smėlio laikrodžio formą.</p> <p>Drabužiams, skirtiems eiti į teatrą, operą, vakarienę, šokius, buvo būdingos trumpos, rankas apnuoginančios rankovės. Aukšto rango damoms derėjo pridengti rankas ilgesnėmis rankovėmis.</p> <p>Rankovės buvos papildomai standinamos. Tam naudotos formą palaikančios pagalvėlės. Ši forma buvo vadinama <i>gigot</i>.</p>	
Viršutinė rūbo dalis	<p>Korsažai su giliomis iškirptėmis, atvirais pečiais ir apnuogintomis rankomis buvo skirti šokiams, baliui, vakarienei, operai. „Vyresnės ir aukštesnio rango moterys, eidamos į oficialius pobūvius ar teatrą, pridengdavo kaklą ir rankas“ [27]. „Viršutinė rūbo dalis buvo siuvama dviguba (pagrindinis audinys ir pamušalinis audinys buvo kerpami kartu ir sutvirtinami prieš susiuvant atskiras detales, siūlių kraštai apsiūlėjami rankomis, pritvirtinant siūlių užlaidas prie pamušalinio sluoksnio)“ [23].</p>	

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Viršutinė rūbo dalis	<p>„Prie siūlių blogojoje gaminio pusėje prisiuvamos lino su šilku juostelės ir dedami kauliukai, pagaminti iš banginio ūsų, gaminio formai palaikyti. Kauliukai dedami į visas siūles. Gaminio priekyje ties liemeniu kauliukai perkerpami ir atskiriami į dvi dalis“ [23].</p> <p>Dešimtajam dešimtmečiui būdinga užsegimas nugaroje sagomis ir kilpomis arba suvarstoma juoste.</p>	
Sijonas	<p>Vakarinio ansamblio sijonams būdinga gana tiesi, nesmarkiai platėjanti į apačią priekinė sijono dalis. Užpakalinė sijono dalis ties liemeniu raukiama, o“ apačioje formuojamas šleifas“[29].</p>	

Aprangos dalis	Aprašymas	Iliustracijos
Sijonas	Sijonai buvo A raidės formos. Į apačią paplatinami platėjančiais įdūrais, klostėmis, standžiu pamušalu.	
Avalynė	„Šilkiniai bateliai buvo dekoruojami to paties ar kontrastingo audinio kaspiniais, iš audinio padirbintomis gėlėmis, karoliukų ir perlų juostelėmis“[26].	

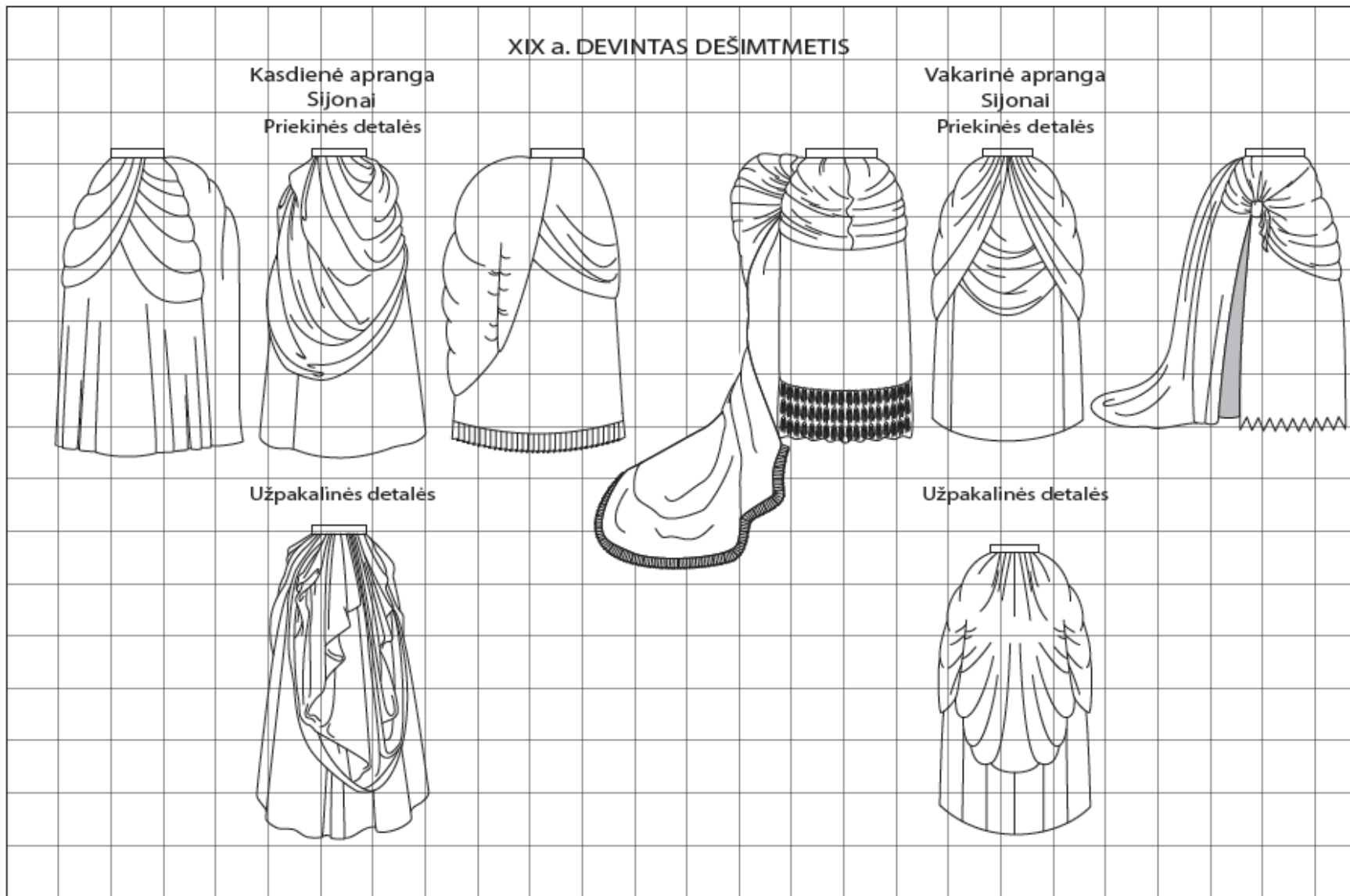
2.2 XIX a. istorinio kostiumo eskizų sudarymas

Pagal atliktą XIX a. pabaigos istorinio kostiumo analizę ir sudarytą aprangos elementų klasifikaciją (2.1–2.4 lentelės) buvo sukurti ir su „Adobe Illustrator“ programa nubraižyti istorinio kostiumo elementų eskizai. Eskizai buvo braižomi pagal šiuos istorinio kostiumo aprangos elementų klasifikacijos elementus: dekorą, apykaklę, rankoves, viršutinę rūbo dalį, sijoną ir avalynę. Nubraižyti eskizai su detaliu aprašymu pateikti 1 priede. Nubraižius atskirų elementų eskizus, buvo sudaryti atskirų elementų eskizų šablonai (2.1–2.5 pav.), tinkantys naudotis „Adobe Illustrator“ programos aplinkoje. Šie šablonai gali būti labai naudingi kuriant XIX a. devintojo ir dešimtojo dešimtmečių teatrinius ir (ar) istorinius kostiumus. Šablonai buvo išskirti pagal devintąjį ir dešimtąjį dešimtmečius, taip pat kasdienę ir vakarinę aprangą. Tokia klasifikacija buvo pasirinkta todėl, kad, atlikus istorinio kostiumo apžvalgą, nustatyta, kad kasdienė ir vakarinė aprangos iš esmės skyrėsi. Be to, tiek devintojo, tiek dešimtojo dešimtmečių siluetai taip pat skyrėsi. Ši iš daugelio variantų atrinkta ir susisteminta medžiaga yra puiki priemonė, padedanti sukurti teatrinį ar istorinį XIX a. devintojo ir dešimtojo dešimtmečių moterišką kostiumą. Ja lengva ir patogiu naudotis „Adobe Illustrator“ programos aplinkoje. Šia programa, derinant pateiktus pavyzdžius, galima lengvai ir greitai nupiešti nagrinėjamos epochos kostiumą. Be to, kuriant šiuolaikinį stilizuotą teatrinį kostiumą, tai taip pat puiki medžiaga, padedanti aprangoje tinkamai panaudoti nagrinėjamam laikotarpiu būdingiausius elementus.

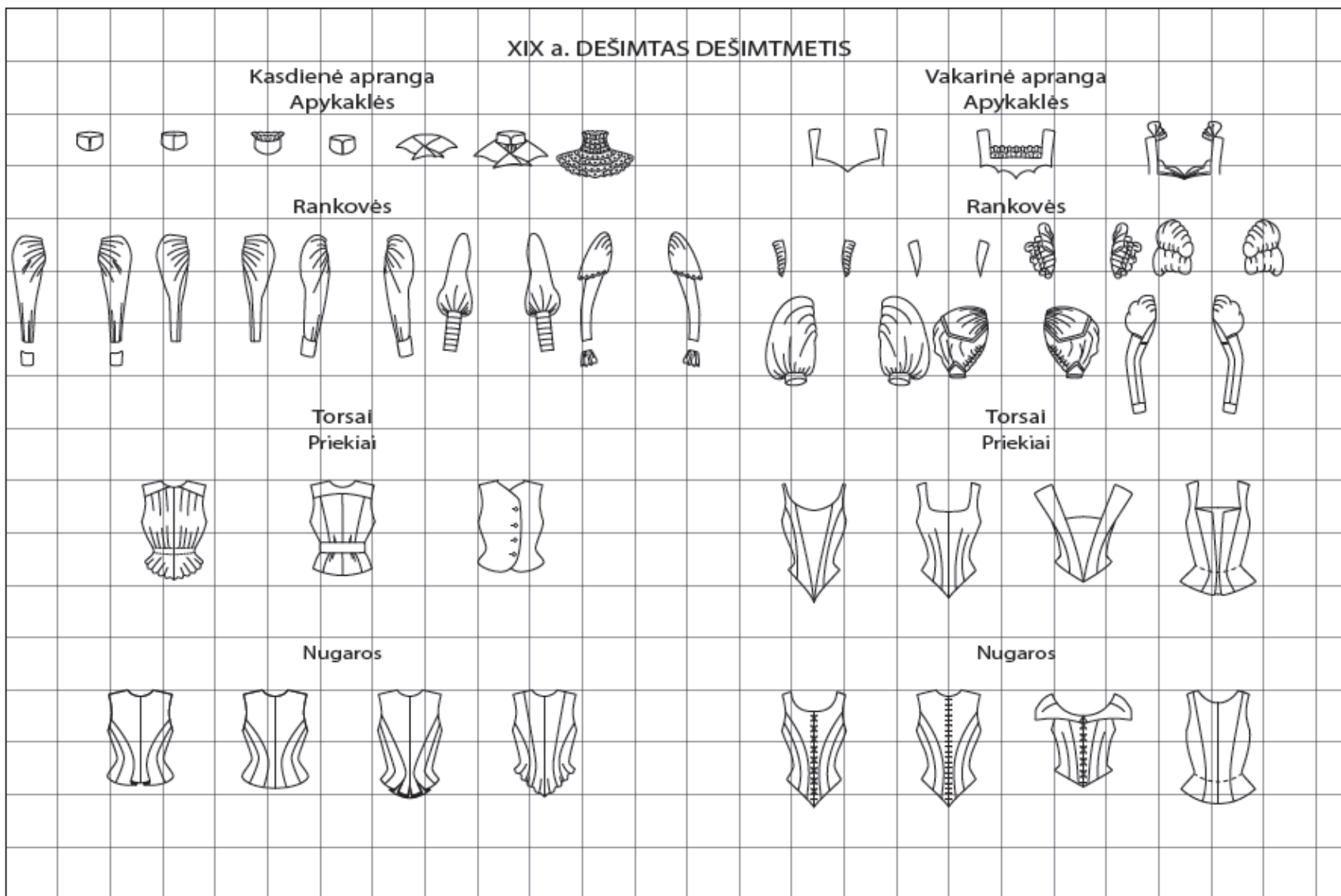
2.1 pav. XIX a. devinto dešimtmečio aprangos elementų eskizų šablonai (apykaklės, rankovės, torsai), sukurti „Adobe Illustrator“ programos aplinkoje

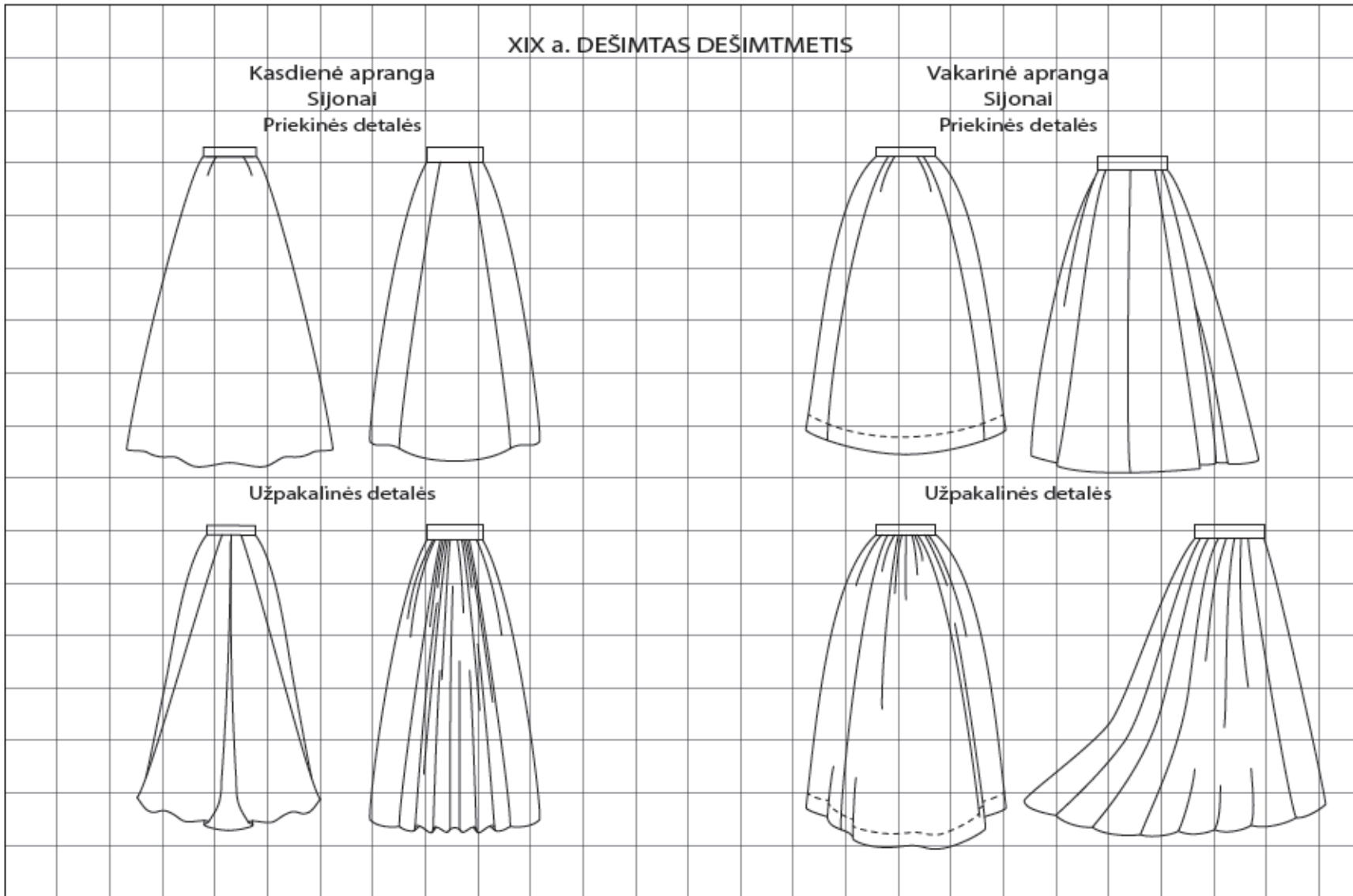

2.2 pav. XIX a. devinto dešimtmečio aprangos elementų eskizų šablonai (sijonai), sukurti „Adobe Iliustrator“ programos aplinkoje

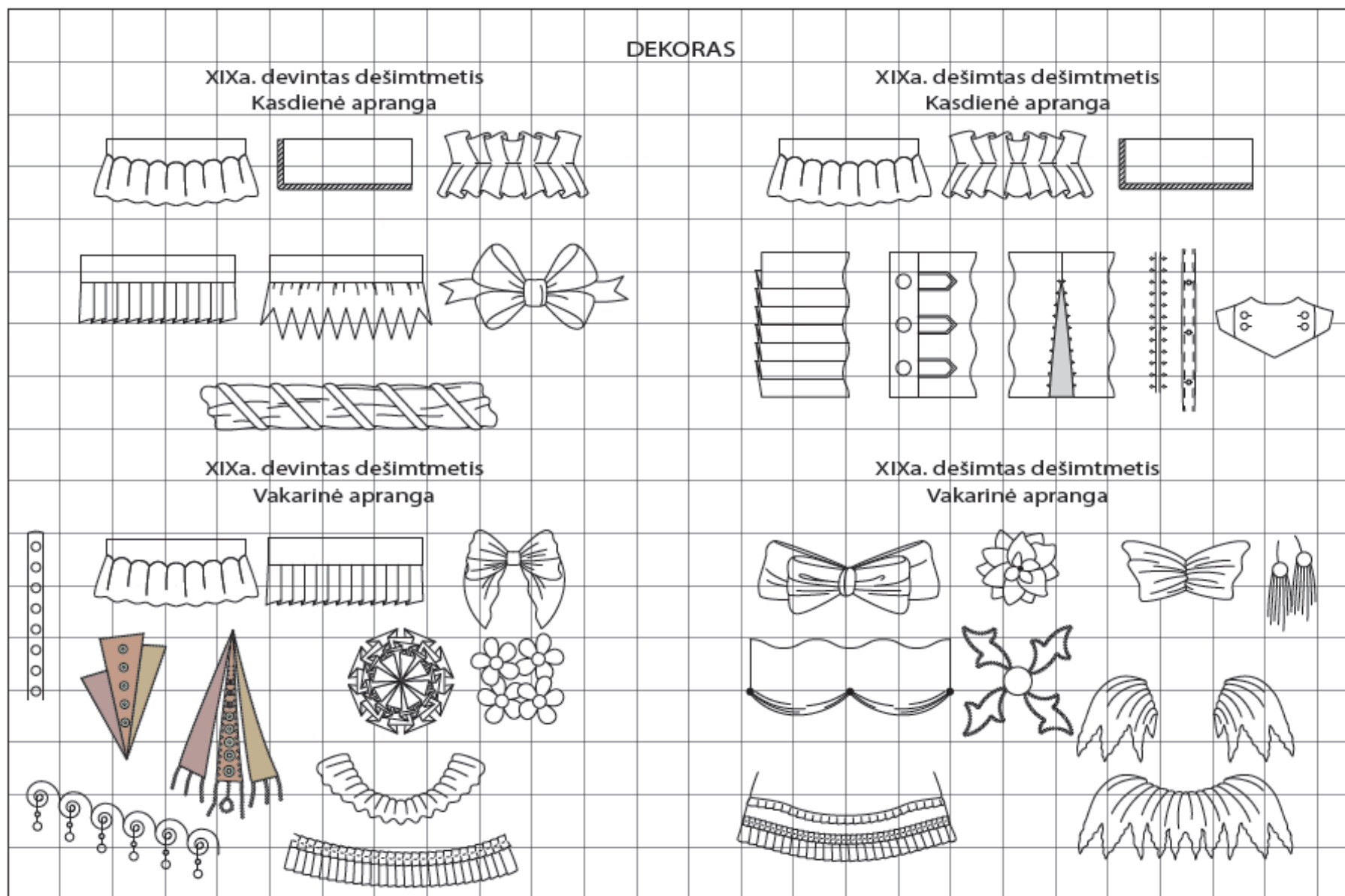

2.3 pav. XIX a. dešimto dešimtmečio aprangos elementų eskizų šablonai (apykaklės, rankovės, torsai), sukurti „Adobe Illustrator“ programos aplinkoje

2.4 pav XIX a. dešimto dešimtmečio aprangos elementų eskizų šablonai (sijonai), sukurti „Adobe Iliustrator“ programos aplinkoje

2.5 pav. XIX a. devinto ir dešimto dešimtmečių aprangos elementų dekoru eskizų šablonai, sukurti „Adobe Iliustrator“ programos aplinkoje

2.3 Teatrinio kostiumo analizė

2.7 lentelėje pateikta skirtingų šalių teatrų pjesės „Žuvėdra“ kostiumų analizė. Nagrinėtas Lietuvos, Prancūzijos, Rusijos ir JAV teatrinis kostiumas nuo 1975 m. iki 2014 m. Kaip matyti iš pateiktos lentelės, Lietuvos teatruose šios pjesės pastatyme vyrauja stilizuotas XIX a. dešimtojo dešimtmečio kostiumas (Juozo Miltinio dramos teatras, Vilniaus mažasis teatras) ir stilizuotas klasikinis kostiumas (Keistuolių teatras). Panašios tendencijos pastebimos JAV „Broadway“ teatre, taip pat Prancūzijos „Théâtre du Nord-Ouest“ teatre, kur buvo naudojami visiškai klasikiniai kostiumai. Maskvos O. Tabakovo teatras ir OKT Vilniaus miesto teatras renkasi šiuolaikiškus stilizuotus kostiumus, visai nenaudodami XIX a. kostiumo elementų.

2.7 lentelė. Skirtingų šalių teatrų A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ kostiumų analizė

Teatro pavadinimas, šalis, metai	Kostiumų pavyzdžiai	Kostiumų analizė
OKT Vilniaus miesto teatras (Lietuva, 2014-02-22)[13]		Kasdienė, statomam laikotarpiui madinga apranga. Šiai aprangai naudojama statomam laikotarpiui būdingi kasdieniai drabužiai: trikotažiniai marškinėliai, palaidinės, sportinio tipo švarkai, megztiniai, laisvalaikio kelnės, populiarūs avalynė, pavyzdžiui, „Croccs“ firmos klumpės. Rekvizitas visiškai minimalistinis, nėra jokių pjesės rašymo laikotarpio elementų.
Juozo Miltinio dramos teatras (Lietuva, 2014-01-18) [20]		XIX a. dešimtojo dešimtmečio klasikinis kostiumas. Stengtasi pavaizduoti epochą atspindintį kostiumą. Vyrai dėvi tuo metu populiarų trijų dalių kostiumą. Kelnėms ir marškiniams siūti naudojamas linas. Vyrų skrybėlės šiaudinės. Moterys dėvi sukneles ir palaidines su sijonais. Rankos uždaros, užsegimas iki kaklo, sijonai ilgi. Panaudotas XIX a. pabaigai būdingas moteriškas paplūdimio kostiumėlis. Naudojamas rekvizitas atspindi vaidinamą epochą.

2.7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Teatro pavadinimas, šalis, metai	Kostiumų pavyzdžiai	Kostiumų analizė
Vilniaus mažasis teatras (Lietuva, 2009-01-14) [21]		XIX a. dešimtojo dešimtmečio kostiumas. Kaip stilizacijos elementas pasirinkta juoda spalva ir tamsūs vienspalviai drabužiai.
Keistuolių teatras (Lietuva, 1997-12-13) [22]		XIX a. dešimtojo dešimtmečio kostiumas. Kaip stilizacijos elementas pasirinkta balta ir juoda spalvos. Kostiumui naudojami dviejų spalvų vienspalviai drabužiai.
„Théâtre du Nord-Ouest“ teatras (Prancūzija, 2003 m.) [30]		Klasikinis kostiumas, atspindintis vaidinamos epochos mados tendencijas. Vyrai dėvi trijų dalių kostiumą. Švarkams naudojama ir raudona plytų spalva, liemenės tamsesnės, kelnės šviesių spalvų. Moteriški kostiumai ilgomis rankovėmis, užsegami iki kaklo, apykaklės su stove, sijonai ilgi, platėjantys į apačią.
„Maskvos O. Tabakovo“ teatras (Rusija, 2014-03-08) [11]		Tai kasdienės statymo laikotarpiui būdingos aprangos naudojimo teatriniam kostiumui pavyzdys. Naudojama šiuolaikiška kasdiene apranga stengiamasi perteikti veikėjų socialinį statusą.

2.7 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Teatro pavadinimas, šalis, metai	Kostiumų pavyzdžiai	Kostiumų analizė
<p>„Maskvos O. Tabakovo“ teatras (Rusija, 2014-03-08) [11]</p>		<p>Teatrinio kostiumo aprangai naudojami vyriški kostiumai ir moteriški kostiumėliai, norint parodyti, kad veikėjai yra inteligentiški, aukštesnio socialinio sluoksnio. Paprastesni rūbai, tokie kaip medvilninė palaidinė ir sijonas, pabrėžia veikėjo paprastumą.</p>
<p>„Broadway“ teatras (JAV, Niujorkas, 1975 m.) [31]</p>		<p>Klasikinis, vaidinamą epochą atspindintis kostiumas ir rekvizitas. Kostiumu taip pat norima parodyti veikėjo socialinį statusą. Kostiumui naudojamas XIX a. dešimtajam dešimtmečiui būdingas aprangos kostiumas. Jame aiškiai atsispindi vaidinamai epochai būdingi elementai. Moteriškam kostiumui naudojama pūstos rankovės, diržas, jungiantis palaidinę su sijonu; vakariniam kostiumui būdingas atviras kaklas. Vyriškam kostiumui būdingas trijų dalių kostiumas, Rusijos kaimo valstiečiui būdingas tautinis kostiumas.</p>

Pastaruoju metu vis populiarėja tendencija, statant klasikinius kūrinius, teatriniam kostiumui naudoti kasdienę statomam laikotarpiui būdingą aprangą. Tuomet režisieriaus tikslas būna ne epochos ir jos buities atvaizdavimas, o veikėjų jausmų, tarpusavio santykių vaizdavimas, tarsi perkeltiant juos į šių dienų realybę. Tai atsispindi OKT Vilniaus miesto teatro ir Maskvos O. Tabakovo teatru

pateiktuose teatrinio kostiumo pavyzdžiuose. Maskvos O. Tabakovo teatrui taip pat būdinga, kad naudojant šiuolaikišką aprangą „Žuvėdroje“ stengiasi perteikti ir veikėjo socialinį statusą.

2.4 Žiūrovų apklausa apie sceninio kostiumo koncepciją

Kaip buvo minėta pirmajame skyriuje, šiuolaikiniame teatre ryškėja dvi tendencijos: klasikinis ir šiuolaikinis kostiumas. Tačiau neaišku, kokie veiksniai lemia tokias tendencijas. Todėl tikslinga atlikti teatro žiūrovų apklausas ir nustatyti:

1. Kuris kostiumas Lietuvos žiūrovui yra patrauklesnis?
2. Kas lemia tokias tendencijas – žiūrovo amžius, lytis ar išsilavinimas?

2.4.1. Anketos sudarymo principai

Apklausos anketa sudaroma pagal lyginamosios analizės principą, kuomet žiūrovui pateikiami du skirtingi sceninio kostiumo variantai – vienas klasikinis, kitas – šiuolaikinis. Papildomai formuluojami pagalbiniai klausimai, parodantys, ar respondentai visais atvejais pasirenka tą patį atsakymo variantą. Pavyzdžiui, jei respondentams svarbus istorinis kostiumas, atitinkamai vėlesniuose klausimuose jie turi teigiamai įvertinti ir klasikinio kostiumo detales, epochą, epochą atitinkantį rekvizitą ir kt.

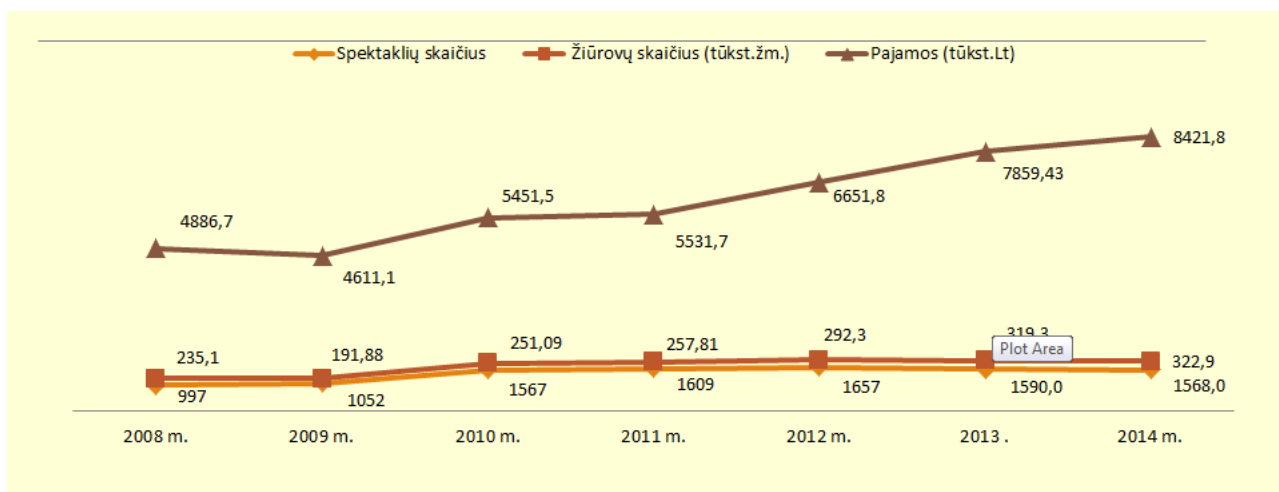
2.4.2. Imties dydžio nustatymas

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2014 m. duomenimis [18], per metus Lietuvoje dramos teatruose apsilanko vidutiniškai 322,9 tūkst. žiūrovų. 2014 m. tai sudarė 9,3 % Lietuvos gyventojų (2.4.2.1, 2.4.2.2 pav.). Kiekvienais metais teatruose lankosi vis daugiau žiūrovų. Remiantis Lietuvos statistikos departamento 2016 m. balandžio 19 d. duomenimis, teatre lankosi 11 % gyventojų. Šis pokytis gali būti grindžiamas tuo, kad pastebimos teigiamos teatro žiūrovų skaičiaus didėjimo tendencijos. Kita vertus, per dvejus metus žiūrovų prieaugis galėjo atsirasti dėl nuolat didėjančios emigracijos (t. y. bendro gyventojų skaičiaus sumažėjimo).

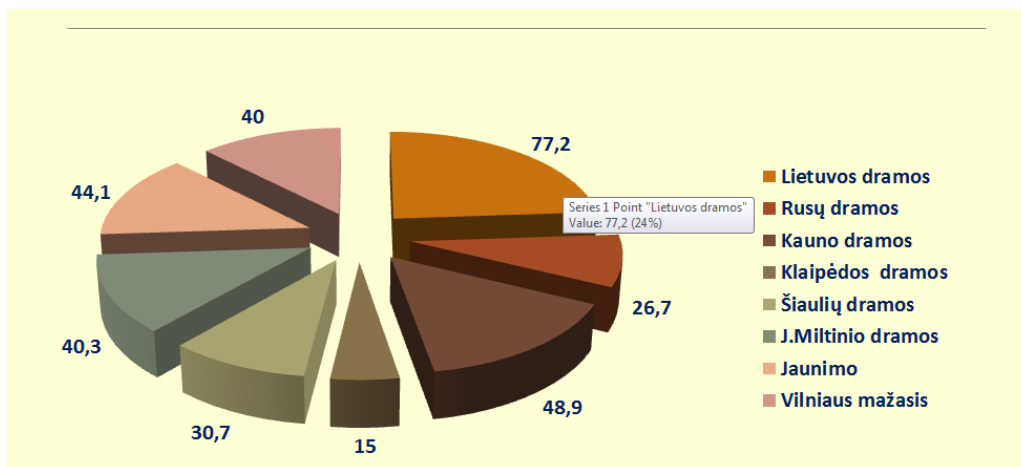
Šiai apklausai imties dydis gali būti nustatomas pasirinkus „didelę visumą“ [19], tai yra respondentų visumą, kuri turi 30000 ir daugiau narių (nagrinėjamoju atveju – 312000). Norint statistiškai nustatyti imties dydį, reikia įvertinti: atrankos paklaidos dydį ir patikimumo laipsnį. Jei yra žinoma reikalingas patikimumas ir atrankos paklaida, reikalingas imties dydis nustatomas pagal pateiktą formulę:

$$n = z^2 p(1 - p)/e^2,$$

čia: n – reikiamas imties dydis; z – patikimumo indeksas iš Gauso-Laplaso funkcijos lentelių (esant normaliam pasiskirstymui, 95 % patikimumui $z = 1,64$); e – atrankos klaida [19], minėtai imčiai priimama 4 %); p – visumos proporcija, kuri atitinka dominančias savybes.

2.1 pav. Žiūrovų skaičiaus teatruose dinamika 2008–2014 m. [18]

2.2 pav. Žiūrovų skaičius teatruose, tūkst. [18]

Nustatant reikiamos imties dydį, pasirinktas 95 % patikimumas, visumos proporcija – $p = 0,1$ ir atrankos klaida – $e = 4$ %. Tuomet reikiamas anketų respondentų skaičius lygus:

$$n = 1,64^2 \cdot 0,1(1 - 0,1)/0,04^2 = 151 \text{ respondentas.}$$

Taigi minimalus respondentų skaičius turi būti ne mažesnis kaip 151.

2.4.3. Apklausos rezultatai

Apklausa buvo vykdoma viešai elektroniniu būdu interneto svetainėje www.apklausa.lt. Iš viso apklausoje savo nuomonę išsakė 157 respondentai (daugiau nei $n = 151$). Iš jų vyrų – 40, moterų – 117. Vidutinis respondentų amžius – 35,9 metai, kurių jauniausias respondentas – 18, vyriausias – 82 metų (1 priedas 2 lentelė).

Apklausa sudarė 10 klausimų, iš kurių svarbiausi 2-as, 3-ias ir 4-as. 2-as klausimas „Kokią reikšmę skiriate sceniniams kostiumams?“ skirtas nustatyti, ar respondentams apskirtai yra svarbus sceninis kostiumas. Nustačius kostiumo reikšmingumą, 3-iajame ir 4-ajame klausimuose respondentų buvo prašoma įvertinti A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ klasikinį ir šiuolaikinį kostiumus. Vertinimo kriterijai buvo parinkti taip: „man labai patinka“ – 5 balai, „visai nepatinka“ – 1 balas. Nuo 5-o iki 8-o klausimai buvo sudaryti taip, kad galima būtų įsitikinti, ar respondentams svarbu epochą atspindintis kostiumas ir tos epochos rekvizitas. 9-as klausimas „Ar jums svarbi kostiumo pasiuvimo kokybė?“ buvo užduotas tam, kad būtų išsiaiškinta, kokia dalis respondentų apskirtai teikia reikšmę kostiumo ir medžiagų kokybei. Apklausos anketos pavyzdys pateiktas 1 priede 1 lentelėje.

1-u ir 10-u klausimais „Kaip dažnai lankotės teatre?“ ir „Koks jūsų išsilavinimas?“ buvo siekiama nustatyti, ar teisingai parinkta respondentų imtis ir ar yra koreliacinis ryšys tarp respondentų pasirinkimo ir išsilavinimo. Respondentų lytis anketoje užduodama automatiškai.

Anketų vertinimo kriterijumi priimtas vidutinis respondentų atsakymas su 95 % patikimumu [19]. Toks patikimumas gali būti apibūdinamas žinant rezultatų kvadratinę nuokrypą ir atitinkamą patikimumo indeksą. Kvadratinė nuokrypa ir pasikliautinas intervalas apskaičiuotas programa „Microsoft Excel“ komandomis *Stdev* ir *Confidence* (patikimumo lygmuo „alfa“ – 0,05, imtis – 157) (2 priedas 3-5 lentelės).

2.8 lentelėje pateikti 157 respondentų atsakymai į 1-ą klausimą „Kaip dažnai lankotės teatre?“ Kaip matyti iš apklausos rezultatų, 61,8 % respondentų apsilanko teatre daugiau kaip du kartus per metus ir 28,7 % – vieną kartą per metus. Iš viso tai sudaro 90,4 % visų respondentų. Rečiau, t. y. bent vieną kartą per penkerius metus respondentų yra 8,6 %, o visai nesilankančių teatre – tik 1,3 %. Šie rezultatai rodo, kad respondentai gali objektyviai vertinti teatro kostiumą.

2.8 lentelė. 1 klausimas. Kaip dažnai lankotės teatre?

Nesilankau	2		1,3 %
Vieną kartą per 5 metus	13		8,3 %
Vieną kartą per metus	45		28,7 %
Du ir daugiau kartų per metus	97		61,8 %
Iš viso atsakymų	157		

2-ame klausime „Kokią reikšmę teikiate sceniniams kostiumams?“ penkių balų skalėje (kur 1 – visai nesvarbu, 5 – labai svarbu) vidutinis atsakymas buvo $4,42 \pm 0,13$ (2.9 lentelė). Kaip matyti, minimali atsakymo reikšmė yra $4,42 - 0,13 = 4,29 > 4$. Todėl iš rezultatų su 95 % patikimumu galima teigti, kad respondentams sceninis kostiumas yra labai svarbus.

2.9 lentelė. 2 klausimas. „Kokią reikšmę teikiate sceniniams kostiumams?“

<i>Kriterijus</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>Kriterijus</i>
Silpnai		Puikiai
1	4,42 / 5	5

Iš 157 respondentų vidutinis atsakymas yra 4,42 (skalėje nuo 1 iki 5).

3-iam anketos klausime „Prašu, įvertinkite toliau pateikto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą. (Šaltinis: <http://www.keistuoliai.lt>)“ buvo siekiama nustatyti, kokiai respondentų daliai patinka klasikinis kostiumas (2.10 lentelė). 32,5 % respondentų pasisakė „man labai patinka“, 49 % – „man patinka“. Respondentų, kurie neturėjo aiškios nuomonės ir pasirinko atsakymą „man nei patinka, nei nepatinka“ buvo tik 14 %, o abejingų klasikiniam kostiumui, kurie atsakė „man nepatinka“ ir „man visiškai nepatinka“, tesudarė tik 4,4 %.

2.10 lentelė. 3 klausimas. „Prašu, įvertinkite toliau pateikto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą. (Šaltinis: <http://www.keistuoliai.lt>)“

<i>Atsakymų variantai</i>	<i>Atsakymai</i>	<i>Atsakymai, %</i>
Man labai patinka	51	 32,5 %
Man patinka	77	 49 %
Man nei patinka, nei nepatinka	22	 14 %
Man nepatinka	6	 3,8 %
Man visiškai nepatinka	1	 0,6 %
Iš viso atsakymų	157	

Sąlyginai įvertinus atsakymą „man labai patinka“ 5 balais ir „man visiškai nepatinka“ – 1 balu, galima apskaičiuoti vidutinį svertinį atsakymą bei, žinant variaciją, rezultatus įvertinti su tam tikru patikimumu. Atlikus skaičiavimus nustatyta, kad vidutinė reikšmė yra $4,09 \pm 0,14$. Taigi rezultatai

su 95 % patikimumu svyruoja tarp $4,09 - 0,14 = 3,95$ ir $4,09 + 0,14 = 4,23$ dydžių. Tai geriausiai atitinka atsakymą „man patinka“ (2 priedas 4 lentelė).

4-ame anketos klausime „Prašau, įvertinkite toliau pateikto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą (Šaltinis: <http://www.keistuoliai.lt>)“ buvo prašoma įvertinti šiuolaikinį kostiumą. Iš apklausų sulaukta kitokių tendencijų: 3,8 % respondentų atsakė „man labai patinka“, tai yra 10 kartų mažiau negu klasikinio kostiumo varianto atveju (2.11 lentelė). 15,9 % šiuolaikinį kostiumą įvertino „man patinka“. Tai yra beveik 3 kartus mažiau, palyginti su klasikiniu kostiumu. Respondentų, kurie neturėjo aiškios nuomonės, t. y pasirinko atsakymą „man nei patinka, nei nepatinka“, buvo daugiausia – 32,5 %. Pažymėtina, kad neigiamai vertinančių šiuolaikinį kostiumą respondentų buvo daugiausia – net 47,7 %: „man nepatinka“ atsakė 29,9 % ir „man visiškai nepatinka“ – 17,8 %. Šios tendencijos gerokai skiriasi nuo klasikinio kostiumo (2 priedas 5 lentelė).

2.11 lentelė. 4 klausimas. „Prašau, įvertinkite toliau pateikto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą. (Šaltinis: <http://www.okt.lt>)

<i>Atsakymų variantai</i>	<i>Atsakymai</i>	<i>Atsakymai, %</i>
Man labai patinka	6	3,8 %
Man patinka	25	15,9 %
Man nei patinka, nei nepatinka	51	32,5 %
Man nepatinka	47	29,9 %
Man visiškai nepatinka	28	17,8 %
Iš viso atsakymų	157	

Taikant minėtąją metodiką, ir 4-ąjį klausimą galima įvertinti vidutiniu balu. Įvertinus atsakymą „man labai patinka“ 5 balais ir „man visiškai nepatinka“ – 1 balu, apskaičiuota vidutinė reikšmė $-2,58 \pm 0,05$. Minimali balo reikšmė yra $2,58 - 0,05 = 2,53$, o maksimali $2,58 + 0,05 = 2,63$. Taigi šie rezultatai rodo, kad tarp respondentų vyrauja nuomonė „man nei patinka, nei nepatinka“ bei „man nepatinka“.

Lyginant klasikinį kostiumą su šiuolaikišku, galima daryti išvadą, kad respondentai turi aiškiai išreikštą nuomonę – didžiajai daliai klasikinis kostiumas patinka (3,95...4,23 balo), o šiuolaikinį kostiumą vertina atsargiai – vyrauja neapsisprendimas, didesniajai daliai šis kostiumas atrodo netinkamas (2,53...2,63 balo).

Į 5-ą klausimą „Ar sutinkate, kad sceninis kostiumas padeda atspindėti vaidinamą epochą?“ penkių balų skalėje (kai 1 – „visiškai nesutinku“, o 5 – „visiškai sutinku“) galima pažymėti, kad respondentai pasisakė vienareikšmiškai teigiamai (2.12 lentelė). Vidutinis apklausoje nustatytas balas yra $4,66 \pm 0,1$. Šis rezultatas aiškiai parodo, kad respondentams yra svarbu, kad kostiumas atspindėtų vaidinamą epochą. Šio klausimo rezultatai yra palankesni klasikiniam kostiumui.

2.12 lentelė. 5 klausimas. Ar sutinkate, kad sceninis kostiumas padeda atspindėti vaidinamą epochą? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visiškai nesutinku, o 5 – visiškai sutinku.

<i>Kriterijus</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>Kriterijus</i>
Silpnai		Puikiai
1	4,66 / 5	5

Iš 157 respondentų vidutinis atsakymas yra 4,66 (skalėje nuo 1 iki 5).

Į 6-ą klausimą „Ar, jūsų nuomone, sceninis kostiumas gali padėti aiškiau atspindėti (atskleisti) vaidinamą personažą?“ didžioji dalis respondentų atsakė teigiamai (2.13 lentelė). Penkių balų svarbos skalėje (kai 1 – „visiškai nesutinku“, o 5 – „visiškai sutinku“) vidutinis respondentų balas – $4,59 \pm 0,11$. Taigi ir šiuo klausimu vyrauja aiški nuomonė (4,48...4,7), kad sceninis kostiumas padeda aiškiau atspindėti ir patį veikėją.

2.13 lentelė. 6 klausimas. Ar, jūsų nuomone, sceninis kostiumas gali padėti aiškiau atspindėti (atskleisti) vaidinamą personažą? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visiškai nesutinku, o 5 – visiškai sutinku.

<i>Kriterijus</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>Kriterijus</i>
Silpnai		Puikiai
1	4,59 / 5	5

Iš 157 respondentų vidutinis atsakymas yra 4,59 (skalėje nuo 1 iki 5).

Į 7-ą klausimą „Ar jums svarbu, kad sceninis kostiumas tiksliai atspindėtų vaidinamos epochos mados tendencijas?“ vidutinis respondentų atsakymas $3,84 \pm 0,17$ (2.14 lentelė). Šiuo klausimu respondentų nuomonė 5 balų skalėje vyrauja nuo 3,67 iki 4,01. Tai rodo, kad didžiajai daliai respondentų yra labai svarbios ir vaidinamos epochos mados tendencijos. Pažymėtina, kad respondentų nuomonė galėjo skirtis ir dėl to, kad ne visi yra susipažinę ar domisi atitinkamos epochos mada.

2.14 lentelė. 7 klausimas. Ar jums svarbu, kad sceninis kostiumas tiksliai atspindėtų vaidinamos epochos mados tendencijas? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visai nesvarbu, o 5 – labai svarbu.

<i>Kriterijus</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>Kriterijus</i>
Silpnai		Puikiai
1	3,84 / 5	5

Iš 157 respondentų vidutinis atsakymas yra 3,84 (skalėje nuo 1 iki 5).

8-as klausimas „Ar jums svarbu, kad spektaklyje būtų naudojamas vaidinamą epochą atspindintis rekvizitas?“ sulaukė vidutinio respondentų atsakymo $3,94 \pm 0,18$ (2.15 lentelė) 5 balų skalėje atsakymai yra nuo 3,77 iki 4,11. Tai rodo, kad ir šiuo klausimu teatro žiūrovai norėtų matyti atitinkamos epochos rekvizitus. Ši nuomonė taip pat palanki klasikiniam kostiumui.

2.15 lentelė. 8 klausimas. Ar jums svarbu, kad spektaklyje būtų naudojamas vaidinamą epochą atspindintis rekvizitas? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visai nesvarbu, o 5 – labai svarbu.

<i>Kriterijus</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>Kriterijus</i>
Silpnai		Puikiai
1	3,94 / 5	5

Iš 157 respondentų vidutinis atsakymas yra 3,94 (skalėje nuo 1 iki 5).

9-u klausimu „Ar jums svarbu sceninio kostiumo medžiagų ir pasiuvimo kokybė?“ buvo siekiama išsiaiškinti, kokia dalis respondentų teikia reikšmę tiek kostiumo medžiagų, tiek pasiuvimo kokybei. Kaip rodo apklausos rezultatai (žr. 2.16 lentelę), vidutinis balas yra $3,63 \pm 0,17$. Galima teigti, kad su 95 % patikimumu 5 balų skalėje atsakymai bus nuo 3,46 iki 3,8. Šie rezultatai parodo, kad respondentams vidutiniškai svarbi kostiumo medžiagų ir pasiuvimo kokybė. Tai galima paaiškinti tuo, kad ne visi teatro žiūrovai domisi ar kreipia dėmesį būtent į kostiumo konstravimo ir pasiuvimo technologijos ypatumus ar medžiagų tipą ir kokybę.

2.16 lentelė. 9 klausimas. Ar jums svarbu sceninio kostiumo medžiagų ir pasiuvimo kokybė? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visai nesvarbu, o 5 – labai svarbu.

<i>Kriterijus</i>	<i>Vidurkis</i>	<i>Kriterijus</i>
Silpnai		Puikiai
1	3,63 / 5	5

Iš 157 respondentų vidutinis atsakymas yra 3,63 (skalėje nuo 1 iki 5).

2.17 lentelėje pateikta apklausoje dalyvavusių respondentų statistika pagal jų išsilavinimą. Analizuojant respondentus pagal jų išsilavinimą, galima pažymėti, kad vyrauja aukštasis išsilavinimas (76,4 %). Be to, net 7 % respondentų (11 atsakymų) turi būtent teatrinį išsilavinimą. Respondentų su aukštesniu išsilavinimu buvo 14,6 %, o su viduriniu – tik 8,9 %. Todėl galima daryti išvadą, kad gauti apklausos rezultatai buvo suformuoti aukštąjį išsilavinimą turinčių respondentų.

2.17 lentelė. 9 klausimas. Koks jūsų išsilavinimas?

<i>Išsilavinimas</i>	<i>Kiekis</i>	<i>Kiekis, %</i>
Vidurinis	14	8,9 %
Aukštesnysis	23	14,6 %
Aukštasis	109	69,4 %
Teatrinis išsilavinimas	11	7 %
Viso atsakymų	157	

2.18 ir 2.19 lentelėse pateikti respondentų atsakymai į 3-ią ir 4-ą klausimus pagal nuo lytį. Kaip matyti iš lentelių duomenų, tiek vyrai, tiek moterys į pateiktus klausimus apie klasikinį ir šiuolaikinį kostiumus atsakė labai panašiai: klasikinis kostiumas patiko 90 % respondentų vyrų ir 78,7 % respondenčių moterų. Atsakymą apie klasikinį kostiumą „man nei patinka, nei nepatinka“ pasirinko 10 % respondentų vyrų ir 15,4 % respondenčių moterų. Klasikinis kostiumas visai nepatiko tik 0,9 % respondenčių moterų.

Analizuojant šiuolaikinį kostiumo variantą, galima pažymėti, kad tiek respondentų vyrų, tiek respondenčių moterų nuomonės panašios: vyrauja nuomonės „man nepatinka“ ir „man nei patinka nei nepatinka“ – tarp 67,5 % vyrų ir tarp 60,7 % moterų. Pažymėtina, kad šiuolaikinis kostiumas patiko tik 12,5 % respondentų vyrų ir 22,2 % respondenčių moterų, o nepatiko – atitinkamai 57,5 % ir 44,5 %.

Ar yra funkcinis ryšys tarp respondentų vyrų ir respondenčių moterų užduotiems klausimams, galima nustatyti apskaičiavus koreliacijos koeficientą. Jei koreliacijos koeficiento reikšmės svyruoja nuo 0,9 iki 1 (ir nuo –0,9 iki –1), vadinasi, koreliacija yra „stipri“ [19]. „Microsoft Excel“ programos komanda *Correl* apskaičiuotas koreliacijos koeficientas yra lygus 0,986, atsakant į respondentų klausimą apie klasikinį kostiumą ir 0,913 – apie šiuolaikinį kostiumą. Todėl galima daryti išvadą, kad koreliacija tarp respondentų vyrų ir respondenčių moterų yra, ir ji yra stipri.

2.18 lentelė. 3-io klausimo „Prašau, įvertinkite toliau pateikto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą“ atsakymų pasiskirstymas pagal respondentų lytį (klasikinis variantas)

<i>Atsakymų variantai</i>	<i>Vyrai</i>		<i>Moterys</i>	
	<i>Atsakymai</i>	<i>Atsakymai, %</i>	<i>Atsakymai</i>	<i>Atsakymai, %</i>
Man labai patinka	13	32,5 %	38	32,5 %
Man patinka	23	57,5 %	54	46,2 %
Man nei patinka, nei nepatinka	4	10 %	18	15,4 %
Man nepatinka	0	0 %	6	5,1 %
Man visiškai nepatinka	0	0 %	1	0,9 %
Iš viso atsakymų	40		117	
		Koreliacijos koef. 0,986		

2.19 lentelė. 4-o klausimo „Prašau, įvertinkite toliau pateikto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą“ atsakymų pasiskirstymas pagal respondentų lytį (šiuolaikinis variantas)

<i>Atsakymų variantai</i>	<i>Vyrai</i>		<i>Moterys</i>	
	<i>Atsakymai</i>	<i>Atsakymai, %</i>	<i>Atsakymai</i>	<i>Atsakymai, %</i>
Man labai patinka	0	0 %	6	5,1 %
Man patinka	5	12,5 %	20	17,1 %
Man nei patinka, nei nepatinka	12	30 %	39	33,3 %
Man nepatinka	15	37,5 %	32	27,4 %
Man visiškai nepatinka	8	20 %	20	17,1 %
Iš viso atsakymų	40		117	
		Koreliacijos koef. 0,913		

2.5 Antrojo skyriaus išvados

Atlikus XIX a. pabaigos moteriškos aprangos kostiumų elementų analizę, nustatyta, kad devintojo dešimtmečio kasdieninei aprangai būdinga: švarkeliai aukšta stovė, užsegama iki viršaus sagomis ir kilpomis, statytomis dvisiūlėmis rankovėmis, užsegami priekyje sagomis ir kilpomis; dviejų dalių sijonai, kurių apatinės dalies priekinė detalė gana tiesi, o užpakalinė – gausiai paraukta ties liemeniu. Viršutinė sijono dalis sudaryta iš dviejų dalių: priekinės, primenančios prijuostę, ir užpakalinės, labai gausiai surauktos ir sudrapiruotos ant tiurniūro. Devintojo dešimtmečio vakarinei aprangai būdingas korsažas atviru kaklu, trumpomis, gausiai puoštomis rankovėmis, užsegamas nugaroje apvaliomis kilpomis ir raišteliais. Sijonų sudedamosios dalys panašios į kasdienės aprangos, tik jiems būdingi didesni tiurniūrai ir prabangesnė puošyba. Dešimtojo dešimtmečio kasdieninei aprangai būdingas švarkelio ir palaidinės ansamblis, derinamas su sijonu, visuomet per liemenį sujuosiamas diržu. Palaidinė užsegama priekyje sagomis ir kilpomis, jai būdingos statytos dvisiūlės rankovės ir stovės tipo apykaklė. Švarkui būdinga apykaklė plačiais kampais ir plačiais, aukštai užsegamais atvartais. Sijonas sutrumpėja iki kauliuko, siuvamas iš keturių dalių: priekinė ir šoninės dalys gana tiesios, beveik neraukiamos ties liemeniu, užpakalinė dalis ties liemeniu gausiai raukiama. Dešimtojo dešimtmečio vakarinei aprangai būdingas korsažas atviru kaklu, užsegamas nugaroje, trumpos, labai pūstos rankovės. Sijonai ilgi, siekiantys žemę, užpakalinė dalis gausiai paraukta, būdingi šleifai.

Susisteminus XIX a. pabaigos moteriškos aprangos kostiumo elementus ir braižant originalius techninius eskizus, nustatyti šie XIX a. pabaigai būdingi konstrukciniai elementai: švarkelių priekinė, nugarinė dalys ir rankovės siuvamos iš dvigubo audinio tam, kad geriau išlaikytų formą; dešimtojo dešimtmečio švarkelių ir palaidinių rankovės siuvamos dvigubos: viršutinė rankovė viensiūlė, stipriai išplatinta per rankovės galvutę ir žasto sritį, vidinė rankovė dvisiūlė, padedanti išlaikyti formą;

Dešimtojo dešimtmečio sijonai sudaryti iš keturių dalių: priekinės, dviejų šoninių ir užpakalinės detalių.

Atlikus apklausą, nustatyta, kad Lietuvos žiūrovai teikia didelę reikšmę sceniniam kostiumui (4,42 balo iš 5), daugumai patrauklesnis klasikinis kostiumas. Iš 157 respondentų klasikinį teatro kostiumą teigiamai įvertino daugiau kaip 80 proc. respondentų (4,09 balo iš 5). Šiuolaikinį kostiumą respondentai įvertino daug prasčiau (2,58 balo iš 5). Taip pat nustatyta, kad respondentams svarbios epochą atspindinčios mados tendencijos ir rekvizitai.

Atlikus apklausos rezultatų analizę apie klasikinį ir šiuolaikinį kostiumą, nustatyta stipri koreliacija tarp respondentų vyrų ir respondenčių moterų. Todėl galima teigti, kad lytis kostiumo pasirinkimui įtakos neturi.

Atliktoje apklausoje vyravo respondentai, turintys aukštąjį išsilavinimą (76,4 proc.), besilankantys teatre bent kartą per dvejus metus (90,4 proc.). Todėl galima daryti išvadą, kad apklausos rezultatai buvo gauti iš aukštąjį išsilavinimą turinčių ir teatrą lankančių respondentų.

3. PROJEKTINĖ DALIS

3.1. Teatrinio ansamblio kostiumo pagal A. Čechovo komediją „Žuvėdra“ kostiumų kūrimas ir vystymas

3.1.1. Trumpas A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ aprašymas

„Žuvėdra“ – pirmoji iš keturių svarbiausių rusų dramaturgo Antono Čechovo pjesių, parašyta 1895 m. ir pirmą kartą pastatyta 1896-aisiais.

„Rašau pjesę, kurios veikiausiai nepabaigsiu iki lapkričio pabaigos, Rašau ne be pasimėgavimo, tačiau prisiekiu, kad ji neatitiks įprastų scenos reikalavimų. Tai komedija, trys vaidmenys moterims, šeši – vyrams, iš viso keturi veiksmi, peizažas (vaizdas į ežero pusę); daug šnekų apie literatūrą, truputis veiksmo ir galybė meilės,“ – įpusėjęs darbą rašė A. Čechovas.

„Dramaturgas „Žuvėdroje“ pavaizdavo tikrąją gyvenimo meilę su jos džiaugsmu ir liūdesiu, atradimais ir netektimis. Ne veltui autorius savo kūrinį pavadino komedija, graudžiai juokinga gyvenimo komedija, kai žūsta žmonės, dūžta jų likimai, o puota tęsiasi, gyvenimas toliau nenumaldomai teka savo vaga. Paprasto apsakymo siužetas virsta pjesė su stipriu filosofiniu apibendrinimu, kai viskas paprasta ir kartu sudėtinga, kaip gyvenime.“ [16]

Pjesės veiksmas vyksta Sorinų užmiesčio viloje. Tarp trečio ir ketvirto veiksmo praeina dveji metai. Spektaklis prasideda šalia ežero, kur netrukus turėtų vykti jauno menininko pirmosios pjesės vaidinimas. Vyksta pokalbis tarp jaunos merginos ir be proto ją įsimylėjusio mokytojo. Mergina karštai myli jaunąjį menininką, kuris į ją visiškai nekreipia dėmesio, tad už savo atvirą simpatijos demonstravimą mokytojas sulaukia tik smūgio kumščiu į nosį. Kuomet baigiamas pasiruošimas vaidinimui, pakviečiami žiūrovai, tarp jų ir jaunojo menininko motina – garsi aktorė, užvaldyta savimylės ir garbės troškimo. Per vaidinimą jaunuolio motina nesusilaiko nuo kandžių komentarų, kurie įskaudina jaunojo menininko savimeilę, ir vaidinimas nutraukiamas. Atrodo, atsiprašymu ir supratingumu viskas ir baigtųsi, tačiau šioje pjesėje viskas daug kebliau negu atrodo. Nors tuo metu rodomas vaidinimas iš tiesų yra makabriškas, jo tikrąją prasmę gali suprasti tik tas, kas išgyveno tai savo kailiu. Pats autorius savo pirmosios pjesės prasmę suvokia tik tada, kai susiduria su tuo akis į akį – kuomet yra nušaukiamas kaip žuvėdra, kurią prieš kelerius metus, vedamas egoizmo, pats nušovė.

Beveik visus veikėjus sieja meilė be atsako. Šis vaidinimas persmelktas neužbaigtų gyvenimo istorijų, beprasmybės. To simbolis – žuvėdra – juk ji visą gyvenimą daužosi į bangas, kuriose ir žūsta.

Šis paukštis laisvas, kaip ir tie nelaimingi žmonės, tačiau jiems tos laisvės visiškai nereikia. Jie nori rasti dvasinę ramybę, kurią suteiktų mylimų žmonių meilė. Kiekvienas jų veiksmas turi atoveiksmį, kiekviena problema – glaudų ryšį su priežastimis. Atrodo, laiminga spektaklio pradžia ir keliamos menkos problemos turi glaudų ryšį su tragiška spektaklio baigtimi. Tiek daug vaizduojamų gyvenimų, o nė vienam nežadama laiminga pabaiga.

Kiekvienas veikėjas puikiai atkartoja mūsų visuomenės žmonių tipus, kurių ydos „pjauna“ aplinkinius. Šios savybės – tai narcisizmas, egoizmas, garbės troškimas net tada, kai turi viską, ko gali reikėti – maistą, drabužius, būstą ir mylintį žmogų. Tai – vyriškas šiurkštumas, noras pasinaudoti kitu ir neištikimybė, savo artimo žeminimas ir menkinimas netgi kitų žmonių akivaizdoje. Žymaus, jau nebejauno rašytojo potraukis jaunai merginai, jos jaunystę ir talentą „nušauna“ lyg žuvėdrą. Ji dėl šlovės buvo pasiryžusi paaukoti savo artimiausią žmogų, tad kai sulaukia garbės ir pripažinimo, miršta jos sūnelis. Kiekvienas veikėjas dėl savo asmeninių ambicijų paaukvoja kažką labai svarbaus – ir tampa „tuščiu“ žmogumi. [17]

3.1.2. Veikėjai ir jų aprašymas

Projektinėje dalyje kuriamą teatrinį ansamblį sudaro devynių veikėjų kostiumai. Kaip buvo minėta teatrinio kostiumo analizėje, kostiumas turi atskleisti personažo charakterį, amžių, būdą, vaidinamos epochos buitį, taip pat jis turi atsispindėti epochai ar personažui būdingą rekvizitą. Pavyzdžiui, kuriant Ninos Zarečnajos personažą, tikslinga sukurti keturis skirtingus kostiumus: pirmame veiksmo Nina Zarečnaja – paprasta, tyra žemvaldžio dukra, todėl jai kuriamas kuklus baltas kostiumas. Tame pačiame veiksmo jai vaidinant spektaklyje, reikalingas kitas kostiumas – „pasaulio sielos“. Todėl šis kostiumas kuriamas žydros spalvos, iš lengvai krintančio audinio, galva puošiama to paties audinio gėlėmis. Antrame veiksmo Nina įsimyli vedusį vyrą ir tampa naivi gundytoja. Todėl šis kostiumas kuriamas seksualus, personažo plaukai šukuojami į viršų atidengiant kaklą. Ketvirtame veiksmo Nina Zarečnaja jau yra suviliota, palikta dviejų vaikų motina. Be to, jos kaip aktorės karjera klostosi nesėkmingai, nuo jos tolsta visos gyvenimo svajonės. Todėl kostiumas kuriamas tamsiai rudos spalvos, tinkantis suaugusiai moteriai, kuri neturi noro kažkam patikti; personažas turi atspindėti asketiškumą, kančią, liūdesį.

Analogiškai sukurti kitų personažų kostiumai. Detalus veikėjų aprašymas ir reikalavimai kostiumui pateikti 3.1 lentelėje.

3.1 lentelė. Pjesės „Žuvėdra“ pagrindiniai veikėjai ir jų charakteristikos

Eilės Nr.	Veikėjai	Aprašymas	Reikalavimai kostiumui
1.	Nina Zarečnaja	Žemvaldžio dukra, svajojanti būti aktore, žavisi įžymybėmis ir trokšta šlovės.	Pirmas veiksmas. „Pasaulio sielos“ kostiumas – baltas šifonas, lengvai besiplaikstantis – tyra, naivu, mistiška. Ninos apranga atspindi naiviają kaimo mergaitę, kostiumas gali turėti rudus dryžius (aliuzija į paskutinio veiksmo kostiumą). Antras veiksmas. Keičiasi palaidinė – seksualesnė, viliojanti mergina. Ketvirtas veiksmas. Tamsiai ruda spalva – suaugusi moteris, nėra noro kažkam patikti, jaučiamas asketiškumas, kančia, liūdesys. Reikalingas apsiaustas – į sceną įeina sulijusi.
2.	Irina Arkadina	Vyresnė negu keturiasdešimties metų moteris, aktorė, norinti atrodyti jaunesnė – tai šiek tiek komiška. Visus pinigus leidžia garderobo atnaujinimui ir linksmybėms. Eina koja kojon su mada.	Pirmas veiksmas. Skoninga, elegantiška, vyrauja šviesios spalvos, daug aksesuarų, skrybėlė. Ketvirtas veiksmas. Turi atrodyti kaip moteris, patyrusi triumfą, puošni, nugalėtoja; naudoti sendinto aukso spalvą, tamsesnius tonus.
3.	Maša	Sorinų ūkvedžio dukra. Nešioja gedulo rūbus dėl savo nepavykusio gyvenimo, be atsako išimylėjusi šeiminių sūnų Konstantiną.	Pirmas veiksmas. Juodos spalvos kostiumas, jaučiamas asketiškumas, „sausumas“, noras save skaudinti.
4.	Polina	Ūkvedžio žmona, išimylėjusi daktarą Dorną, visoms jo labai pavydi. Mėgdžioja aktorę, nori būti į ją panaši, pavydi jai.	Pirmas veiksmas. Kompleksuota asmenybė, bando atrodyti madinga ir seksuali; rūbas turi atsispindėti miesčioniškumą, reikia pridėti neskoningą aksesuarą.
5.	Konstantinas Trepiovas	Dvidešimt penkerių metų jaunuolis, baigęs tris kursus universitete, be specialybės ir darbo, išlaikytinis. Gyvena mamos, sėkmingos aktorės, šešėlyje, bando rašyti.	Pirmas veiksmas. Paprasti, nuskurę rūbai. Ketvirtas veiksmas. Turi darbą (rašytojas), tvarkingas, asketiškas, liūdnas, naudoti tamsiai pilką spalvą.

3.1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Eilės Nr.	Veikėjai	Aprašymas	Reikalavimai kostiumui
6.	Piotras Sorinas	Išėjęs į pensiją, užmiestyje gyvenantis valstybės tarnautojas, svajoja grįžti į miestą. Nusivylęs gyvenimu ir neišsipildžiusiomis svajonėmis. Svajojo vesti, bet nevedė, norėjo būti rašytoju, bet nerašė... Apšepęs, augina barzdą – laikui bėgant jo išvaizda nesikeičia.	<i>Pirmas veiksmas.</i> Nematomas, niekam nereikalingas, naftalinu dvelkiantis žmogus. Sunešiotas kostiumas, pilki atspalviai, turi dvelkti mirtimi. Būtinai turi nešioti kaklaraištį.
7.	Borisas Trigorinas	Populiarus rašytojas, įsimylėjęs vyresnę moterį, jo rašomi romanai paklausūs ir skaitomi. Sėkminga ir silpnavalė asmenybė, leidžianti sugyventinei tvarkyti savo likimą.	<i>Pirmas veiksmas.</i> Madingi rūbai, šiek tiek netvarkingai dėvimi, būtinai languotos kelnės ir švarkas (taip pat akiniai, užrašų knygelė). <i>Ketvirtas veiksmas</i> – griežti, madingi rūbai, kurie turi derėti prie Irinos Arkadinos.
8.	Eugenijus Dornas	Penkiasdešimt penkerių metų daktaras. Žavus, linksmas, nerūpestingas vyras, idealistas. Patinkantis moterims ir besinaudojantis savo padėtimi.	<i>Pirmas veiksmas.</i> Žavus, madingas, pasitikintis savimi.
9.	Semionas Medvedenko	Mokytojas, materialistas, jam svarbiausia – asmeninė gerovė. Be atsako įsimylėjęs Sorinų šeimos ūkvedžio dukrą.	<i>Pirmas veiksmas.</i> Užmiesčio mokytojas, materialistas. Reikalingas lagaminas profesijai pabrėžti. Trijų dalių kostiumas, siūtas pramoniniu būdu.

3.1.3. Ansamblio modelių eskizai

Remiantis 3.1 lentelėje pateiktą pjesės „Žuvėdra“ pagrindinių veikėjų aprašymu ir reikalavimais kostiumui, kuriami kolekcijos modelių eskizai, parenkami audinių tipai, aprašomi furnitūros ir dekoru elementai. Kolekcijos eskizai su aprašymu pateikiami 3.2 lentelėje ir 2 priede. Kolekcijos eskizai kuriami atsižvelgiant į anketoje pateiktoje 2 priede 1 lentelėje gautus rezultatus. Matoma, kad daugumai patrauklesnis klasikinis kostiumas iš 157 respondentų klasikinį teatro kostiumą teigiamai

įvertino daugiau kaip 80 proc. respondentų. Taigi teatrinio kostiumo kolekcija kuriama atsižvelgiant A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ parašymo metus (1896 m.).

3.2 lentelė. Kolekcijos modelių eskizai

Eilės Nr.	Veikėjai	Eskizai	Aprašymas
1.	Nina Zarečnaja		<p>Pirmas veiksmas. Spalva: balta. Audinys: vienspalvė lygi 100 proc. medvilnė, ažūrinė 10 proc. medvilnė palaidinės priekiu ir apykaklei. Priedai: baltos perlamutrinės keturių skylių sagos, medvilninė dekoratyvinė siaura juostelė raukimui, naudojama priekinei detalei ir apykaklei. Taip pat neraukta ažūrinė platesnė juostelė priekinės dalies užsegimui, horizontaliam priekinės dalies kirpimui, sijono apačiai dekoruoti.</p>
2.	Nina Zarečnaja		<p>Pirmas veiksmas. Spalva: šviesi prigesinta mėlsva. Audinys: minkšta, lengvai krentanti 100 proc. medvilnė. Priedai: galvos papuošalas (gėlės), pagamintas iš to paties audinio.</p>
3	Nina Zarečnaja		<p>Antras veiksmas. Spalva: balta Audiniai: vienspalvė lygi 100 proc. medvilnė, priekio įdurui – plona peršveičiama vienspalvė lygi 100 proc. medvilnė. Priedai: baltos iškilios (pusapskritimio formos) sagutės, medvilninė dekoratyvinė siaura juostelė raukimui. Gėlės galvos aksesuarui gaminamos iš to paties audinio, marginamos tekstiliniiais dažais.</p>

3.2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Eilės Nr.	Veikėjai	Eskizai	Aprašymas
4.	Nina Zarečnaja		<p>Ketvirtas veiksmas. Spalva: violetinio atspalvio ruda, svarbu sudaryti niūrumo išpūdį. Audinys: vienspalvė lygi 100 proc. medvilnė. Priedai: juodos arba priderintos pagal audinio spalvą perlamutrinės keturių skylių sagutės, medvilninė dekoratyvinė siaura juostelė, juoda arba artima audinio atspalviui (spalva derinama prie sagučių).</p>
5.	Irina Arkadina		<p>Pirmas veiksmas. Spalvos: samanų žalumo, pieno baltumo. Audiniai: korsažui ir sijonui – dviejų spalvų šilkinė tafta, dekorui naudojami dviejų spalvų iš audinio pasiūti kaspiniai; raištelis – pieno baltumo juostelė iš šilko. Priedai: vėrinys iš 100 proc. medvilnės siūlų ir perlų; apyrankė iš 100 proc. medvilnės siūlų ir perlų; vėduoklė iš medžio ir pieno baltumo nėrinų, su kutu.</p>
6.	Maša		<p>Pirmas veiksmas. Spalva: juoda. Audiniai: suknelės audiniui – 100 proc. medvilnė, priekio įdurui ir apykaklei – plona peršviečiama 100 proc. medvilnė. Priedai: siaura dekoratyvinė juostelė raukimui iš medvilnės, aksominė juostelė, skirta trumpų rankovių apačiai, priekiu, rankovių apačiai, sijono apačiai puošti.</p>
7.	Polina		<p>Pirmas veiksmas Spalva: ruda. Audiniai: korsažui ir dviejų dalių sijonui – 100 proc. šilkinė tafta; dekoras – iš to paties audinio parauktos juostos. Priedai: bordo spalvos šalis – 100 proc. šilko aksomo; vėrinys iš 100 proc. medvilnės ir perlų, apyrankės iš 100 proc. medvilnės ir perlų.</p>

Eilės Nr.	Veikėjai	Eskizai	Aprašymas
8.	Konstantinas Trepliovas		<p>Pirmas veiksmas. Spalvos: balta, samanų žalumo. Audiniai: marškiniams, kaklaskarei – 100 proc. medvilnė, kelnėms – vilna. Priedas: paprastos baltos keturių skylių sagutės marškiniams, priderintos prie kelnių audinio sagos ir užtrauktuko.</p>
9.	Konstantinas Trepliovas		<p>Ketvirtas veiksmas. Spalvos: balta, ruda. Audiniai: marškiniams – 100 proc. medvilnė, švarkui, liemenei, kelnėms – vilna, kaklaraiščiui – 100 proc. šilkinė tafta. Priedas: sagos, priderintos prie audinio atspalvio.</p>
10.	Piotras Sorinas		<p>Pirmas veiksmas Spalvos: rudai smėlinė, balta, samanų žalumo, plytinė raudona. Audiniai: marškiniams – 100 proc. medvilnė, liemenei, kelnėms, skrybėlei – vilna, švarkui – aksomas. Priedas: sagos, priderintos prie audinio atspalvio.</p>
11.	Borisas Trigorinas		<p>Pirmas veiksmas Spalvos: balta, ruda ir samanų žalumo. Audiniai: marškiniams – 100 proc. medvilnė; švarkui, kelnėms, kepurei – languota vilna. Priedas: sagos, priderintos prie audinio atspalvio.</p>

Eilės Nr.	Veikėjai	Eskizai	Aprašymas
12.	Eugenijus Dornas		<p>Pirmas veiksmas Spalvos: balta, pilka. Audiniai: marškiniams, skrybėlei – 100 proc. medvilnė; švarkui, liemenei, kelnėms – vilna, kaklaraiščiui – šilkas. Priedas: sagos, priderintos prie audinio atspalvio.</p>
13.	Semionas Medvedenko		<p>Pirmas veiksmas Spalvos: balta, juoda, dramblio kaulo, tamsiai žalia. Audiniai: marškiniams, kaklaskarei – 100 proc. medvilnė, liemenei, kelnėms, švarkui – vilna. Priedas: sagos, priderintos prie audinio atspalvio.</p>

3.2 Teatrinio ansamblio personažų sceninių kostiumų gamyba

3.2.1. Techniniai eskizai

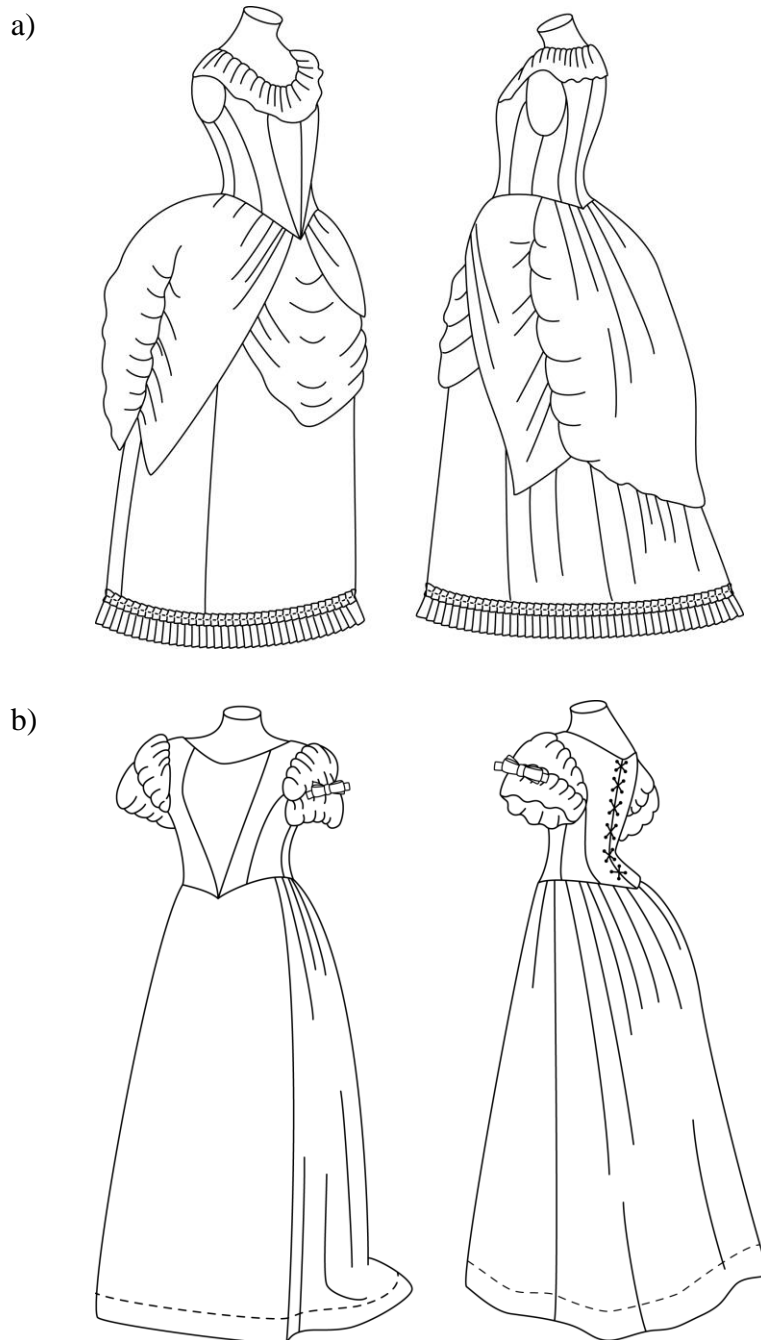
Teatrinio kostiumo gamybai pagal sukurtus kolekcijos modelių eskizus (3.2 lentelė) buvo pasirinkti Irinos Arkadinos ir Polinos veikėjai (3.1 lentelė). Sceniniams kostiumams gaminti pasirinkta tik viršutinė rūbo dalis. Atsisakyta gaminti istoriniam kostiumui būdingus apatinius aprangos elementus, t. y. apatinius medvilninius marškinėlius, apatines medvilnines kelnes ir korsetą.

Irinos Arkadinos suknelės ansamblį sudaro korsažas ir sijonas. Korsažą sudaro dvi priekinės ir dvi nugarinės detalės. Rankovės sudarytos iš trijų dalių: pagrindo ir dviejų identiškų viršutinių detalių, kurios skirtos išgauti pūstų rankovių efektą. Sijonas sudarytas iš keturių detalių: priekinės, dviejų šoninių ir užpakalinės. Norint išgauti sijono pūstos užpakalinės dalies efektą, naudotas tiurniūras. Visas kostiumas yra pagamintas iš 100 proc. šilko taftos audinio (3.1 pav. a).

Polinos suknelės ansamblį taip pat sudaro korsažas ir dviejų dalių sijonas. Korsažas sudarytas kitaip: priekinė dalį sudaro ne trys, o keturios detalės. Taip pat šio korsažo kitoks ir nugaros užsegimas: jis užsegamas kabliukais ir kilpomis, o Irinos Arkadinos rišamas raišteliais, pervertais per specialiai

išsiūtas kilpas. Polinos korsažo rankovės sudarytos iš vienos detalės, be to, jos yra trumpesnės. Sijonas sudarytas iš dviejų dalių – viršutinio ir apatinio. Apatinis sijonas tos pačios konstrukcijos. Viršutinis sijonas sudarytas iš dviejų dalių – priekinės (prijuostės) ir užpakalinės (gausiai pūstos ir drapiruotos). Sijono pūstos užpakalinės dalies efektui gauti taip pat naudotas tiurniūras. Visas kostiumas taip pat yra pagamintas iš 100 proc. šilko taftos audinio (3.1 pav. b). Pagaminti Irinos Arkadinos ir Polinos teatriniai kostiumai pateikti 3.2 ir 3.3 pav.

3.1 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ veikėjos Irinos Arkadinos (a) ir Polinos (b) teatrinio kostiumo techniniai eskizai

3.2 pav. Pagamintas A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ veikėjos Irinos Arkadinos teatrinis kostiumas

3.3 pav. Pagamintas A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ veikėjos Polinos teatrinis kostiumas

3.2.2. Kostiumų lekalų gamyba „muliažiniu“ būdu

Lekalai abiem suknelėms buvo gaminami „muliažiniu“ būdu – gaminys tiesiogiai konstruotas ant manekeno iš maketavimui tinkamos medžiagos. Šis konstravimo būdas buvo pasirinktas todėl, kad XIX a. jis buvo plačiai taikomas. Be to, šis konstravimo būdas šiuo metu yra taikomas „aukštojoje madoje“ ir konstruojant sudėtingos konstrukcijos gaminius. „Muliažiniu“ būdu pagaminti lekalai buvo skaitmenuokliu (ang. *digitalizer*) perkelti į šiuolaikinę konstravimo programą *Gerber Accumark* ir skaitmenine bei spausdinta versija pateikti 4 priede. Korsažų siūlių užlaidos – 1,5 cm. Sijonų visų susiuvomo siūlių užlaidos – 1,5 cm, apačių palenkimo užlaidos – 4 cm.

Irinės Arkadinos kostiumo ansamblį sudaro korsažas ir sijonas. Korsažo priekis sudarytas iš priekio detalės ir priekio šonelių. Nugara – iš nugaros detalių ir nugaros šonelių. Korsažo užsagas – nugaroje, jis sudarytas iš 13-os 5 mm kilpų kiekvienoje pusėje ir suvarstomas šilkinė dramblio kaulo spalvos juostele. Rankovės sudarytos iš trijų dalių: rankovės ir ant rankovės užsiuvamų dviejų identiškų raukimo detalių. Rankovės dekorui naudojami kaspiniai, sudaryti iš trijų detalių. Sijoną sudaro viena priekio, dvi šoninės, užpakalinė ir juosmens detalės.

Polinos kostiumo ansamblį sudaro korsažas ir dviejų dalių sijonas. Korsažo priekis sudarytas iš dviejų priekio detalių ir dviejų priekio šonelių. Nugara – iš nugaros detalių ir nugaros šonelių. Korsažo užsagas nugaroje. Jis sudarytas iš metalinių kabliukų ir kilpučių. Rankovės sudarytos iš vienos detalės. Sijoną sudaro apatinis sijonas ir viršutinis sijonai. Apatinį sijoną sudaro viena priekio, dvi šoninės, užpakalinė ir juosmens detalės. Viršutinį sijoną sudaro viena priekio detalė („prijuoštė“) ir dvi užpakalinės detalės. Dekorui naudojama paraukta vienasluoksnė to paties audinio juosta.

3.3 Trečiojo skyriaus išvados

1. Atsižvelgiant į teatrinio kostiumo galimybių tyrimą bei pritaikius XIX a. pabaigos moteriškų gaminių aprangos elementų eskizus, sukurti teatrinio ansamblio A. Čechovo komedijai „Žuvėdra“ veikėjų meniniai eskizai.
2. Pasinaudojant sukurtais aprangos elementų eskizų šablonais sukurti Irinės Arkadinos ir Polinos kostiumų techniniai eskizai.
3. Pagal sukurtus techninius eskizus sukonstruoti ir pagaminti du teatriniai kostiumai.

IŠVADOS

1. Išanalizavus XIX a. pabaigos moterų ir vyrų kostiumus, nustatyta, kad jų dieninės ir vakarinės aprangos ansambliai iš esmės skyrėsi. Kasdienės moteriškos aprangos ansambliui būdingas uždaro kaklo viršutinis rūbas ilgomis rankovėmis, o vakarinės aprangos ansambliui – atviras kaklas, viršutinė dalis dažnai visai be rankovių, tik su raukiniais, imituojančiais trumpas rankoves, korsažai. Vyriškoje kasdieninėje aprangoje vyrauja XIX a. pabaigoje išpopuliarėjęs ir iki šių dienų išlikęs angliško stiliaus trijų dalių kostiumas, o vakarinei aprangai būdingas frakas su cilindro tipo skrybėle.

2. Išanalizavus istorinės literatūros šaltinius, suklasifikuotas XIX a. devintojo ir dešimtojo dešimtmečių dieninės ir vakarinės moteriškos aprangos kostiumas pagal aprangos elementus: dekorą, aksesuarus, galvos apdangalus, apykakles, rankoves, viršutinę rūbo dalį, sijonus, avalynę.

3. Išanalizavus ir susistemintus XIX a. pabaigos moteriškų kostiumų elementus, sukurti originalūs XIX a. pabaigos elementų eskizai, kuriuos galima praktiškai panaudoti teatrinių kostiumų kūrimui. Eskizai sukurti „Adobe Illustrator“ programa, todėl gali būti lengvai pritaikomi skaitmeniniam teatrinių kostiumų kūrimui.

4. Atlikus teatrinio kostiumo analizę, nustatyta, kad šiuolaikiškai statomiems klasikiniams kūriniams naudojami skirtingi kostiumai: klasikiniai, su epochą atspindinčiais rekvizitais ir šiuolaikiški kasdieniniai kostiumai.

5. Atlikus teatrinio kostiumo galimybių tyrimą, nustatyta, kad Lietuvos žiūrovai didelę reikšmę teikia sceniniam kostiumui (4,42 balo iš 5). Jiems patrauklesnis klasikinis kostiumas – iš 157 respondentų teigiamai pasisakė daugiau kaip 80 proc. respondentų (4,09 balo iš 5). Šiuolaikinį kostiumą respondentai vertino labiau neigiamai (2,58 balo iš 5). Taip pat nustatyta, kad respondentams yra svarbu epochą atspindinčios mados tendencijos ir epochą atspindintis rekvizitas.

6. Atsižvelgiant į teatrinio kostiumo galimybių tyrimą ir pritaikius XIX a. pabaigos moteriškų gaminių aprangos elementų eskizus, sukurti teatrinio ansamblio A. Čechovo komedijai „Žuvėdra“ personažų kostiumų eskizai. Pagal šiuos eskizus sukonstruoti ir pagaminti du teatriniai kostiumai.

LITERATŪROS ŠALTINIAI

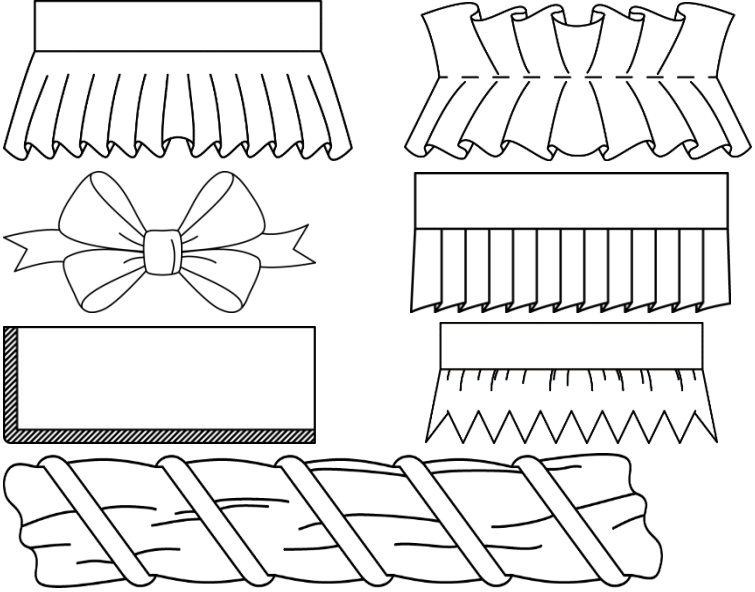
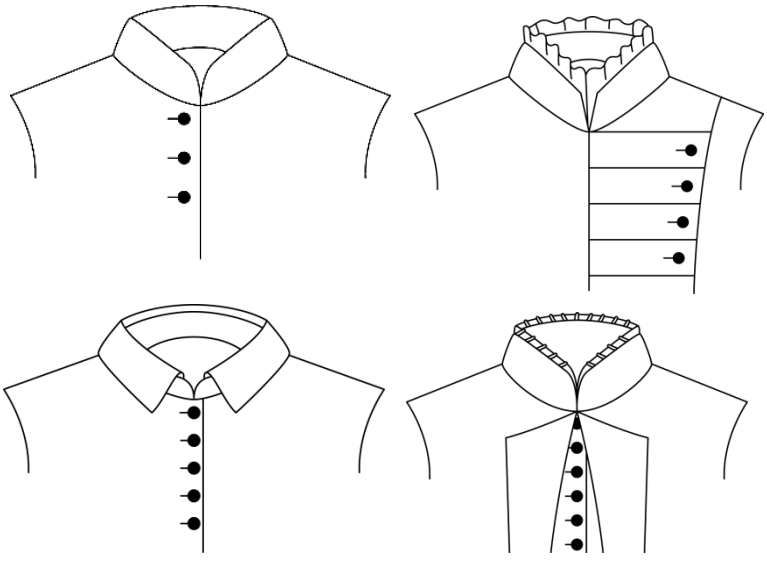
1. Volodin, V.A. *Мода и стиль. Современная энциклопедия.* Moskva, 2002. ISBN 5-94623-014-X
2. Boucher, F. *A History of Costume in West.* Published by Thames & Hudson Ltd, 1987. ISBN 0-500-27910-1
3. Фукай, А. Суо, Т. Ивагами, М. Кога, Р. Ний, Р. Нишияма, Д. *Италия, История моды с XVIII по XX век. Коллекция Института костюма Киото* 735р. 2003, ISBN 5-9561-0016-8
4. Idzelytė, V. *Kostiumo istorija.* Vilnius, 2009. ISBN 978-9955-854-18-0
5. Johnston, L. *Nineteenth-century Fashion in detail.* London, 2005. ISBN 9781851775729
6. Rotheste, N. *Four Hundred Years of Fashion.* Victoria and Albert Museum. London, 1984, ISBN 1 85177 3010
7. Джексон Ш. *Костюм для сцены. Пособие по изготовлению театрального костюма.* Москва: Искусство, 1984 г. [žiūrėta 2013 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://biblioteka.portal-etu.ru/book/sheila-dzhekson-kostyum-dlya-stseny-posobie-po-izgotovlenie-teatralnogo-kostyuma>
8. Градова, К.В.; Гутина, Е.А. Том 1. *Театральный костюм. Книга 1-я: Женский костюм.* Всесоюзное театральное общество, 312 страниц; 1976 г. [žiūrėta 2013 m. lapkričio 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://knigi.tor2.org/?b=2866067>
9. Станиславский К. С. *Собрание сочинений. Том 1. Моя жизнь в искусстве.* Государственное издательство "Искусство", М., 1954 [žiūrėta 2016 m. vasario 20 d.]. Prieiga per internetą: http://az.lib.ru/s/stanislavskij_k_s/text_0010.shtml
10. Spektaklio „Žuvėdra“, recenzija [žiūrėta 2015 m. rugsėjo 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://kultmsk.ru/teatr/trecenzii/chajka>
11. Režisieriaus Tabakovo statyto spektaklio A. Čechovo „Žuvėdra“ fragmentas [žiūrėta 2015 m. rugsėjo 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tabakov.ru/performances/seagull>
12. Sutūrėti žuvėdrą. Užsienio teatro kritikai apie Oskaro Koršunovo „Žuvėdrą“. 2015-01-23 [žiūrėta 2015 m. rugsėjo 11d.]. Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-02-23-sutureti-zuvedra-uzsienio-teatro-kritikai-apie-oskaro-korsunovo-zuvedra/127779>
13. Režisieriaus O. Koršunovo „Žuvėdra“ spektaklio ištrauka [žiūrėta 2016 m. balandžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.okt.lt/spektakliai/zuvedra/>
14. J. Statkevičius nepeikia einančių į teatrą dėl kostiumų. 2014-02-14 [žiūrėta 2015 m. rugsėjo 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://zmones.lrytas.lt/veidai-ir-vardai/j-statkevicius-nepeikia-einanciu-i-teatra-tik-del-kostiumu.htm>
15. Režisieriaus Gintaro Varno Operos „Kornetas“. J. Statkevičiaus kurti kostiumai. [žiūrėta 2015 m. rugsėjo 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.opera.lt/repertuaras/operos/kornetas>

16. A. Čechovo „Žuvėdra“ „Keistuolių“ teatro pastatymo anotacija. 1997-12-13 [žiūrėta 2014 m. kovo 3d.]. Prieiga per internetą: <http://www.keistuoliai.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=32&cntnt01returnid=113>.
17. A. Čechovo „Žuvėdra“ arba kodėl kai kurie žmonės yra kaip pašautos žuvėdros. 2014-01-23 [žiūrėta 2014 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: <http://teatrasgydosielas.blogspot.com/2014/01/a-cechovo-zuvedra-arba-kodel-kai-kurie.html>
18. LRV kurlūros veiklos statistika [žiūrėta 2016.03.01]. Prieiga per internetą: <https://lrkm.lrv.lt/lt/veikla/kulturos-statistika> (tikrinta - 2016-04-19)
19. Pranulis V. P., Dikčius V. Rinkodaros tyrimai. Teorija ir praktika. Vilniaus universiteto leidykla, 2012. ISBN 978-608-459-059-7
20. Foto iš „Miltinio dramos teatro“ statyto spektaklio A. Čechovo komedija „Žuvėdra“ [žiūrėta 2016.05.01]. Prieiga per internetą: <http://www.miltinio-teatras.lt/spektakliai/didzioji-sale/zuv-dra-a-cechovas/>
21. Foto iš „VMI“ statyto spektaklio A. Čechovo komedija „Žuvėdra“ [žiūrėta 2014.06.01]. Prieiga per internetą: <http://www.vmt.lt/lt/events/view/?id=49>
22. Foto iš „Keistuolių“ statyto spektaklio A. Čechovo komedija „Žuvėdra“ [žiūrėta 2014.06.01]. Prieiga per internetą: <http://www.keistuoliai.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=32&cntnt01returnid=113>
23. Istorinio kostiumo aprašymas [žiūrėta 2014.06.01]. Prieiga per internetą: <https://www.vam.ac.uk/>
24. Bryk N.V. Bloomingdale's illustrated 1886 catalog: Fashions, Dry goods and Housewares. New York, 1988. ISBN-13: 978-0-486-25780-8
25. Blum S. Victorian fashion & costumes from: Harper's bazar: 1867- 1898. New York, 1974. ISBN:0-486-23083-X.
26. Olian J. Victoria and Edwardian : from „La Mode Illusstree“.New York, 1998. ISBN-13: 978-0-486-29711-8
27. Istorinio kostiumo apgašymas [žiūrėta 2014.06.01]. Prieiga per internetą: http://collections.mcny.org/C.aspx?VP3=CMS3&VF=MNYO28_4
28. Istorinio kostiumo apgašymas [žiūrėta 2015.09.11]. Prieiga per internetą: <http://oldrags.tumblr.com/page/414>
29. Istotinio kostiumo aprašymas [žiūrėta 2016.02.01]. Prieiga per internetą: <http://metmuseum.org/collection/the-collection-online/search/159041?img=0>

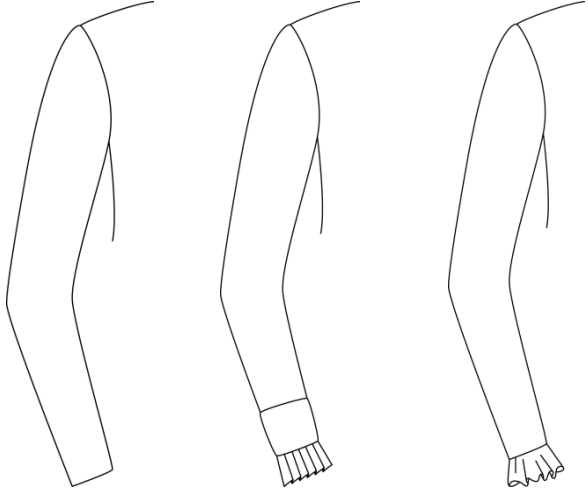
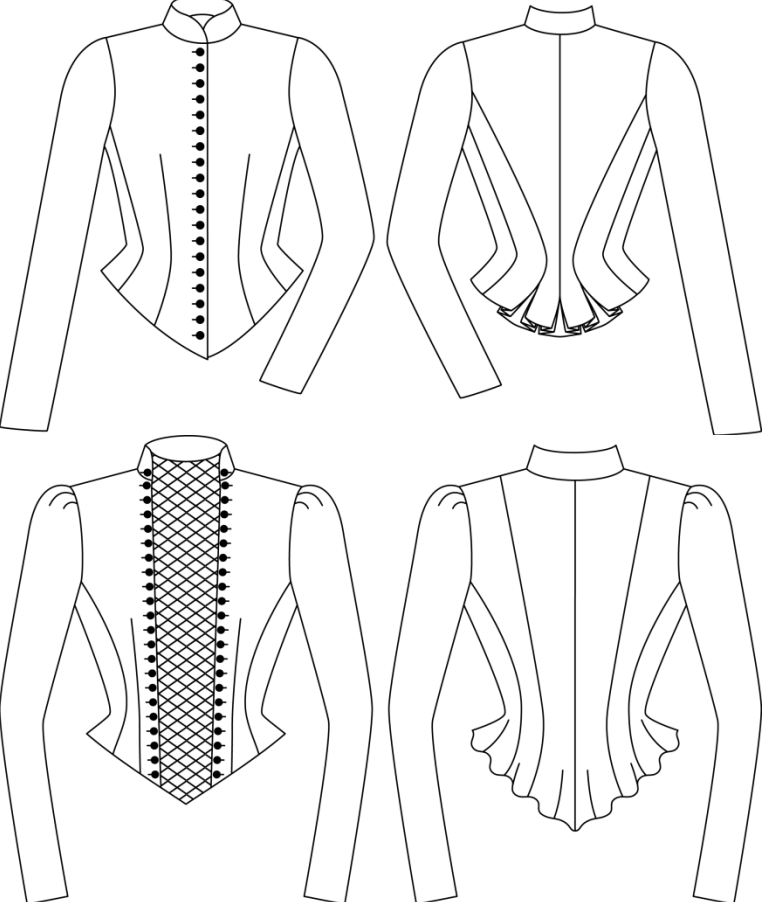
30. Foto iš prancūzų statyto spektaklio A. Čechovo komedija „Žuvėdra“ [žiūrėta 2014.06.01]. Prieiga per internetą: https://www.youtube.com/watch?v=j1NS7dJ_WQ8
31. Foto iš amerikiečių statyto spektaklio A. Čechovo komedija „Žuvėdra“ [žiūrėta 2014.06.01]. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=qiPfPzt8azc>

1. PRIEDAS. APRANGOS ELEMENTŲ ESKIZAI IR JŲ APRAŠYMAS

1. lentelė XIX a. devinto dešimtmečio kasdienės moteriškos aprangos eskizai

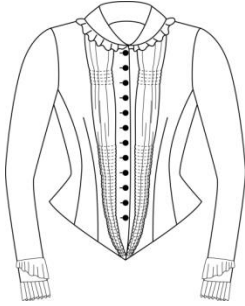
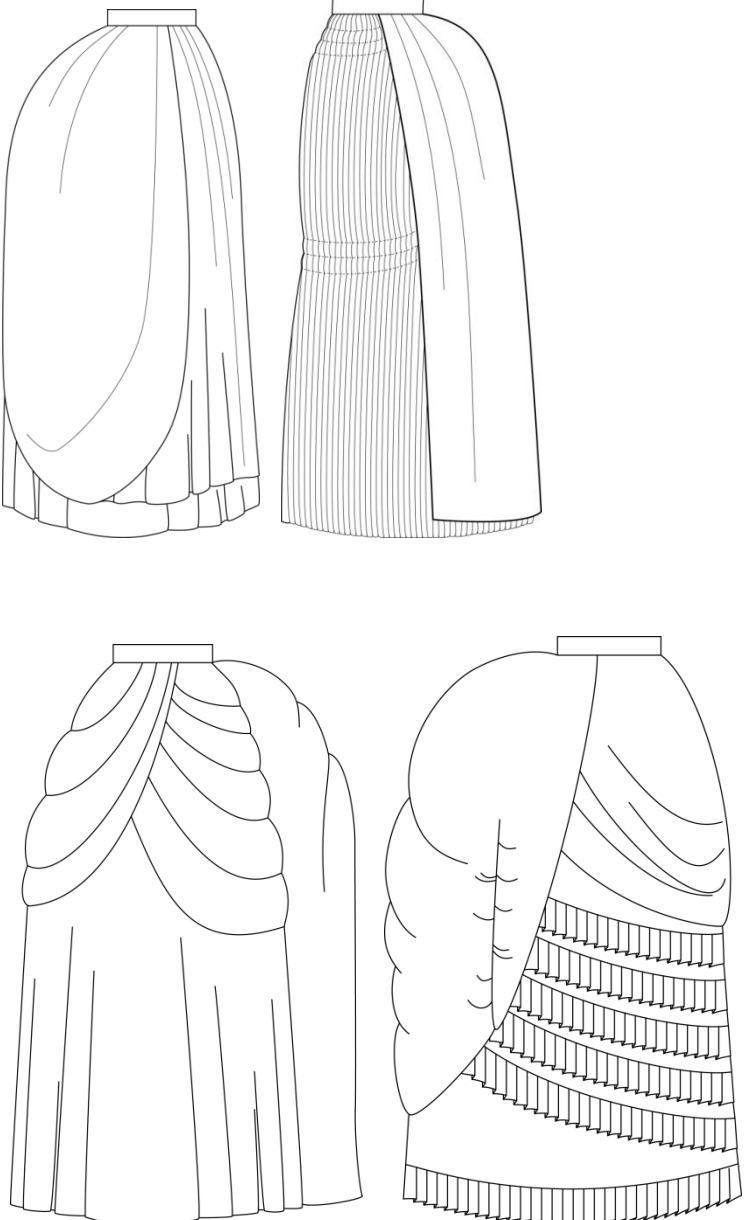
Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai	
<p>Dekoras</p> <p>Suknelės gausiai dekoruotos vienusiais ir dvipusiais raukiniais, kaspinais, nėriniais, audinio klostėmis, karpiniais, kantavimo ar dekoratyvinėmis juostelėmis, kutais. Audinio karpinių, naudotų dekoruoti, kraštai dažniausiai neapdorojami. Dekoravimui naudojamas tas pats ar kontrastingas audinys. Kasdienei aprangai nebūdingi ryškūs dekoro kontrastai, dažniau parenkamos artimos ar pagrindinio audinio rašte pasitaikančios audinių spalvos.</p>			
<p>Apykablės</p> <p>Kasdienėje aprangoje švarkeliai ir palaidinės būtinai užsegami iki viršaus. Apykablės su stove, marškininių tipo apykablės taip pat su stove. Jeigu projektuojami atvartai, jie taip pat derinami prie apykablės su stove. Atverstinės apykablės atvartai neužseina vienas ant kito – paliekamas šiek tiek atviras gaminio priekio vidurys, atvartai projektuojami su apatine dalimi, kuri imitavo liemenę.</p>			

1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
Rankovės	<p>Rankovės ilgos, siauros, lygios. Rankovės galėjo būti be rankogalių arba su jais. Rankogaliai dekoruojami klostavimu, raukiniais, imituojančiais matomą palaidinės rankogalį. Rankogalių dekoras derinamas prie bendro suknelės ansamblio deko.</p> <p>Dešimtmečio viduryje rankovė šiek tiek raukiama per rankovės galvutę ir paplatinama per žastą.</p>	
Viršutinė rūbo dalis	<p>Švarkeliai stipriai įliemenuoti. Priekyje projektuojamas šonelis, liemens įsiuvas projektuojamas iki krūtinės centro. Nugara su nugaros vidurio siūle ir dviem šoneliais. Vienas iš jų projektuojamas nuo pečių siūlės, o kitas – iš pažasties.</p> <p>Švarkeliai nugaroje ties liemeniu stipriai išplatinami ir paraukiami arba suklostuojami reljefinėmis siūlėmis, kad gražiai kristų ant tiurniūro.</p> <p>Užsegimas priekyje – sagomis ir kilpomis. Švarkelis – korsažo tipo, su kauliukais (jie dedami siūlių vietose, uždengiami pagalbine juostele), kad drabužis stipriai priglustų prie figūros ir išryškintų liemens liniją.</p>	

1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

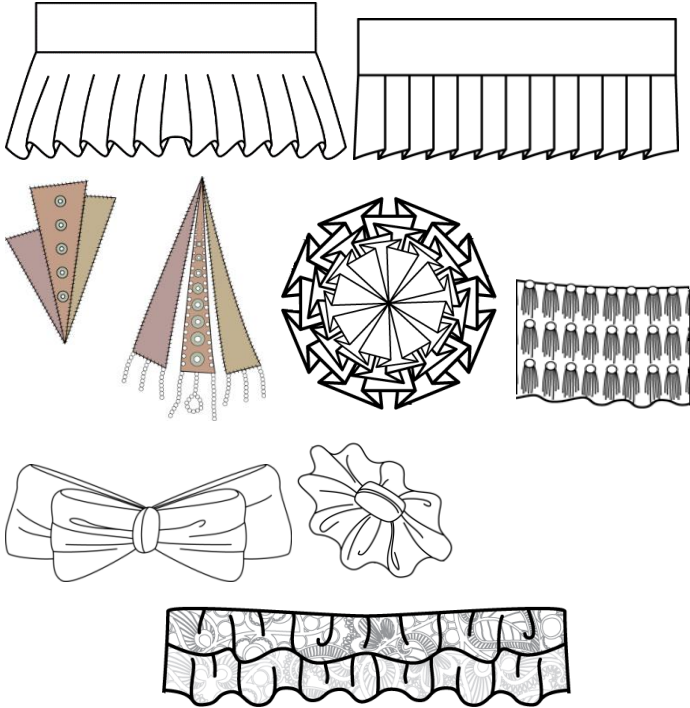
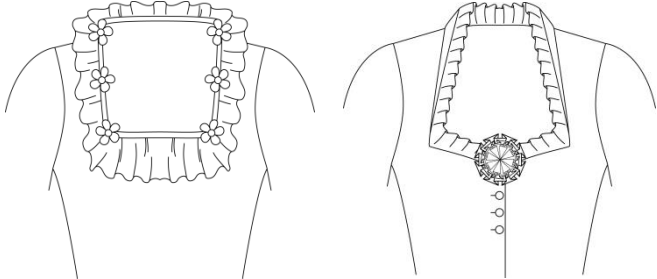

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
Viršutinė rūbo dalis	Švarkelio priekinė dalis pailginta ties viduriu. Švarkeliai siuvami dviejų sluoksnių, papildomas sluoksnis padeda išlaikyti drabužio formą.	
Sijonas	<p>Sijonai susideda iš dviejų atskirų sijonų: pagrindinio sijono, kurio ilgis – iki batų kulnų, ir viršutinio sijono, kuris yra trumpesnis už apatinį sijoną. Apatinio sijono priekio detalė raukiama mažiau, o užpakalinė ypač stipriai raukiama ties liemeniu. Apatinis sijonas gali būti projektuojamas su nedideliu šleifu ir juostelėmis, įvertomis į tuneliukus blogojoje gaminio pusėje sukliamas aukštyn. Viršutinį sijoną sudarė dvi dalys: priekinė, primenanti prijuostę, ir užpakalinė. Pastaroji būdavo gausiai raukiama, kad susidarytų daugybė klosčių, draperijų. „Prijuostė“ galėjo būti vienguba arba dviguba – sudaryta iš dviejų persidengiančių detalių. Ji paraukiama arba suklostuojama šonuose, kad priekyje susiformuotų gražios draperijos. Užpakalinė dalis projektuojama taip, kad kuo labiau būtų pakelta užpakalinė sijono dalis.</p>	

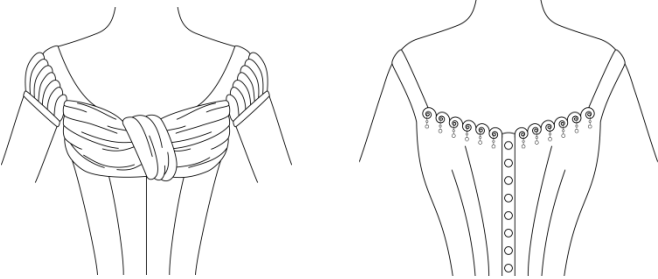
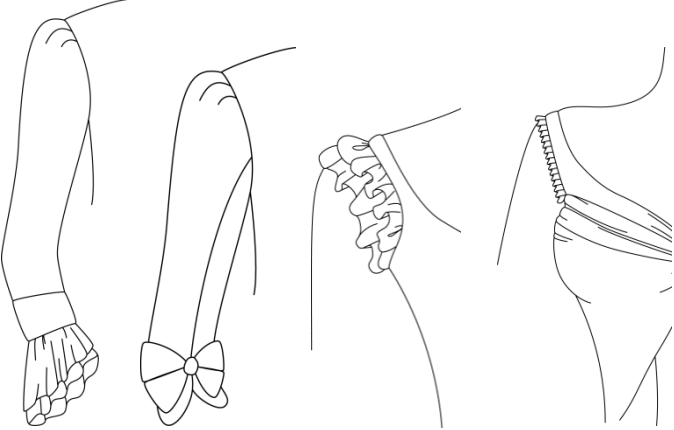
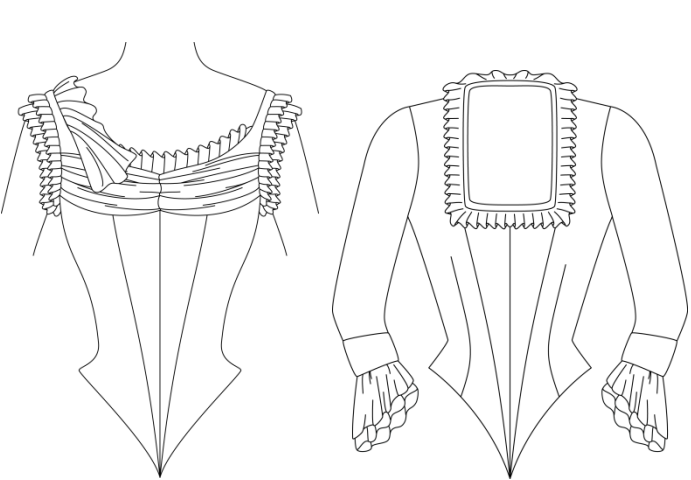
1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
Avalynė	Auliniai batai su neaukšta pakulne siuvami iš odos ir audinio (šilko). Batai užsegami šone sagomis ir kilpomis arba suvarstomi priekyje. Jie siuvami dvigubi viduje, su medvilniniu pamušalu.	

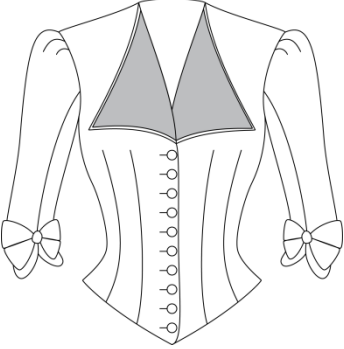
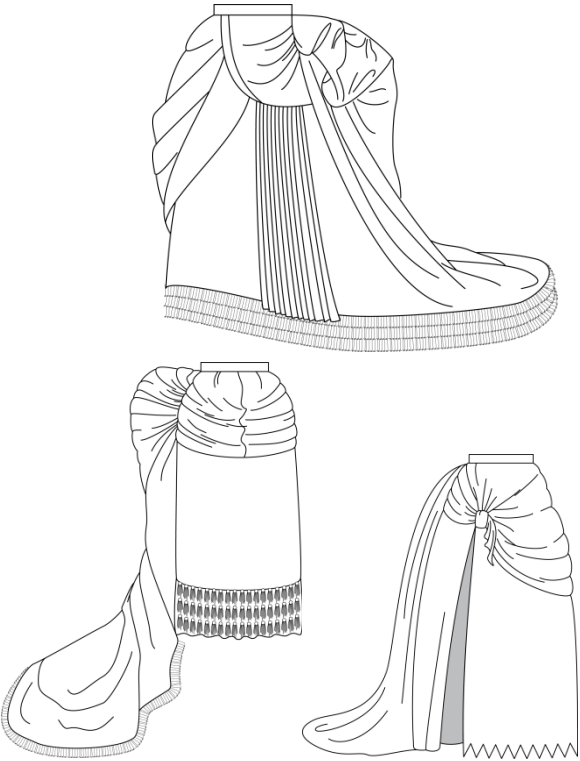
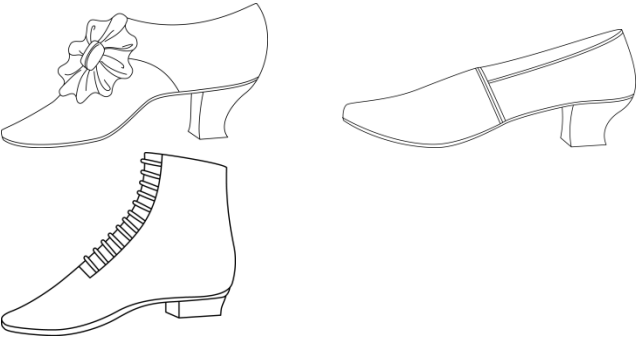
2. lentelė. XIX a. devinto dešimtmečio vakarinės moteriškos aprangos eskizai

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
Dekoras	<p>Suknelės gausiai dekoruojamos raukiniais, klostėmis iš šilkinio tiulio, šifono. Gausai dekoruojama iš audinio pagamintomis gėlėmis, taip pat aplikacijomis, siuvinėtomis metaliniais siūlais ar karoliukais.</p> <p>Be to, dekoruojama karoliukų vėriniais, sidabrinėmis, paausiuotomis plokštelėmis, perlais, kutais, plunksnomis.</p>	
Apykaklės	Kaklas atviras, būdingas vakariniams drabužiams. Priekaklio iškirpimas gilus, kvadratinės simetriškos trapecijos formos. Priekaklio kraštai gausiai dekoruojami apdailos juostelėmis, raukiniais.	

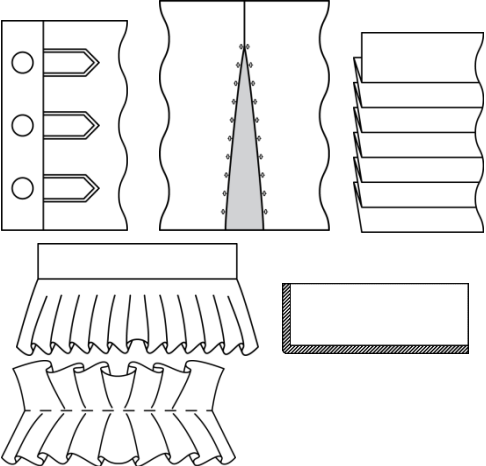
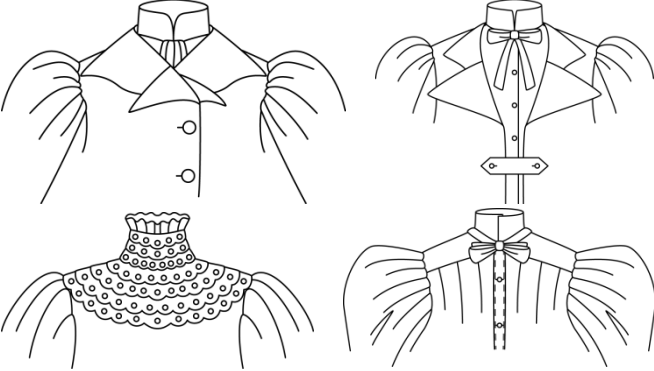
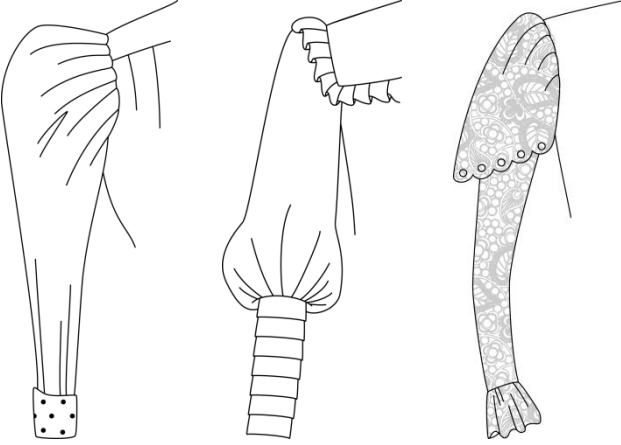
2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
Apykaklės	Korsažų priekaklio iškirpimas labai gilus – iki pat peties kauliuko. Priekaklio iškirpimas gausiai dekoruojamas tiulio raukiniais, iš audinio pagamintomis gėlėmis, kaspiniais, kutais, karpiniais, kabančiais karoliukų vėriniais.	
Rankovės	Korsažai gaminami su labai trumpomis gausiai dekoruotomis rankovėmis. Dažnai pasitaiko korsažai tik su siauromis petnešų tipo rankovėmis. Korsažų visai be rankovių XIX a. pabaigoje nenešiota. Švarkelių rankovių ilgis: iki alkūnės, trijų ketvirčių arba iki kauliuko. Rankovės galvutės šiek tiek parauktos viršuje. Ties žastu vakarinio švarkelio rankovės platesnės negu kasdienio.	
Viršutinė rūbo dalis	Korsažų priekyje projektuojami du įsiuvai: pirmasis iki krūtinės centro, antrasis trumpesnis, arčiau šoninės siūlės. Nugara su nugaros vidurio siūle, dviem šoneliais, kurie projektuojami iš pažasties siūlės. Korsažai suvarstomi raišteliais arba susagstomi sagomis ir kilpomis ar kabliukais. Susegami priekyje arba nugaroje.	

2 lentelės tęsinys kitame puslapyje

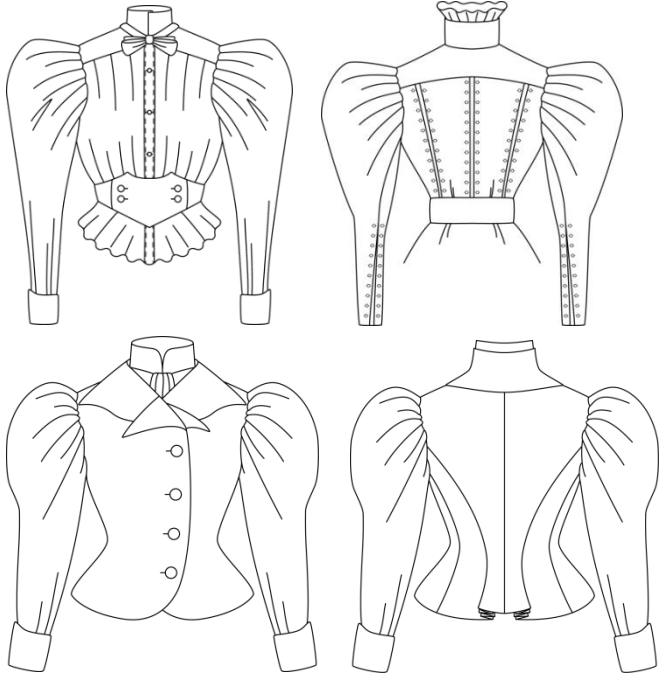
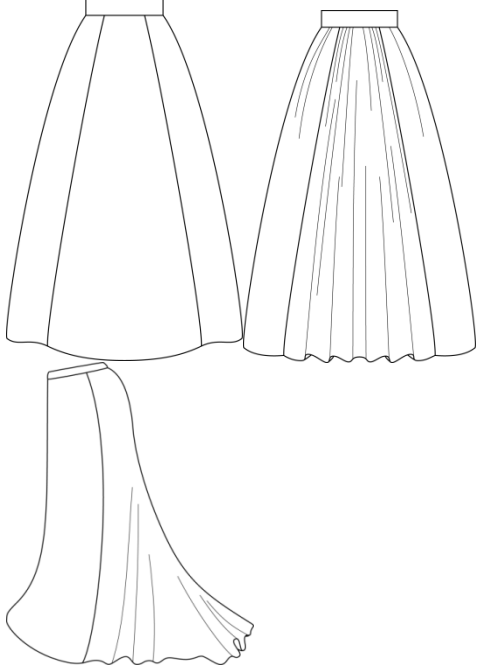
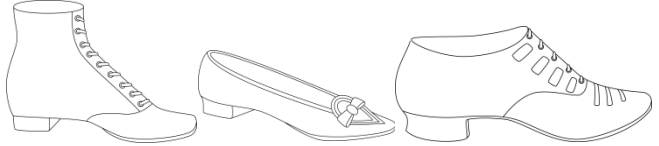
Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
Viršutinė rūbo dalis	<p>Korsažai ir švarkeliai nugaros apačioje smarkiai išplatinami siūlėse, reljefinėmis siūlėmis galėjo būti projektuojamos daugiasluoksnės klostės.</p> <p>Švarkelis (pusiau arnotas, pusiau švarkelis) su išvien kirptomis rankovėmis buvo populiarūs demisezoninė apranga, nešiota vėsesniu oru.</p>	
Sijonas	<p>Sijonas buvo dvigubas. Jis susideda iš dviejų atskirų sijonų: pagrindinio sijono, kurio ilgis – iki žemės, ir viršutinio sijono, kuris projektuojamas su „prijuoste“ priekyje ir šleifu užpakalyje. Apatinio sijono priekio detalė tiesi, nesmarkiai platėjanti į apačią, o užpakalinė ypač stipriai raukiama ties liemeniu.</p> <p>Viršutinis sijonas susideda iš dviejų detalių: priekyje drapiruojamos „prijuostės“ ir užpakalinės stipriai prailgintos ir gausiai parauktos bei sukeltos užpakalinės dalies. Užpakalinė dalis dirbtinai sukelta, suprojektuotas ilgas šleifas.</p>	
Avalynė	<p>Vakariniai bateliai gaminami iš šilko, priekis dekoruojamas iš to paties audinio pagamintomis gėlėmis, siuvinėjamas karoliukais. Batelių audinio spalva derinama prie suknelės spalvos.</p>	

3 lentelė. XIX a. dešimto dešimtmečio kasdienės moteriškos aprangos eskizai

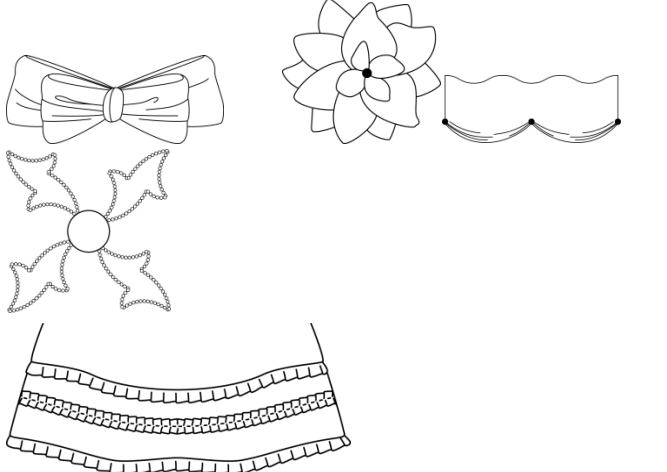
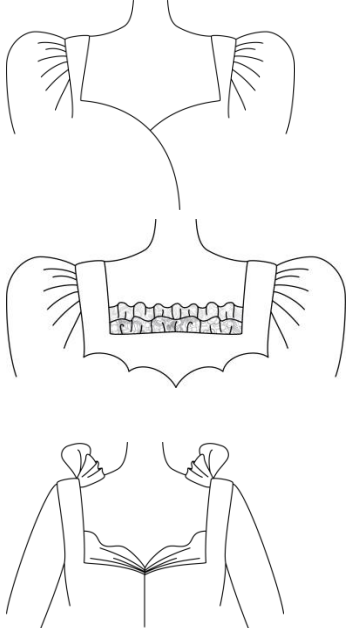
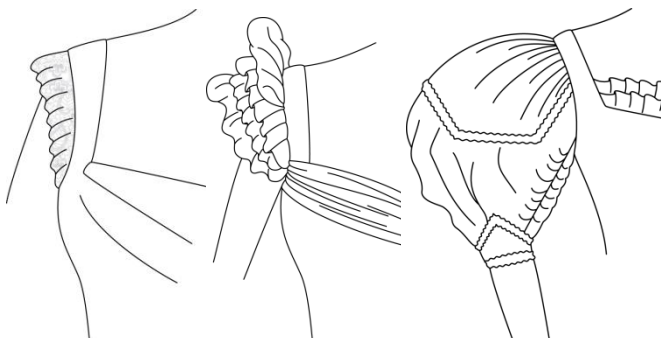
Aprangos dalis	Aprašymas	Techninis eskizai
<p>Dekoras</p>	<p>Dekoravimui naudojamos velkės (gali būti apkantuotos), audiniu aptrauktos sagos. Taip pat naudotas dvisluoksnis audinys: viršutinis sluoksnis prakirptas ir praskleistas, jo kraštai apsiūti karoliukais. Klostavimas – labai mėgstamas dekoru elementas; naudojami ir vienpusiai, ir dvipusiai raukiniai.</p>	
<p>Apykaklės</p>	<p>Švarkelių apykaklės atverstinės, gana plačios; gali būti platesnis, ilgesnis apykaklės kampas arba atvarto kampas. Palaidinių apykaklės aukšta stovė, formai palaikyti dedami kauliukai. Aukšta stovė gali būti užsegama nugaroje arba priekyje, dažniausiai sagomis ir kilpomis. Be to, stovė gali būti ir nesegama iki viršaus, stačiais ar užapvalintais kampais.</p>	
<p>Rankovės</p>	<p>Rankovės statytos, dvisiulės, galvutė gausiai paraukta, ties žastu išplatinta. Kitas būdingas rankovės fasonas: rankovė mažiau išplatinta ties žastu, daugiau – ties alkūne, žemiau alkūnės siaurėjanti. Šiuo atveju ji kirpta iš dviejų dalių. Rankovės gali turėti rankogalius ar būti be jų. Gausiai parauktos rankovės siuvamos dvigubos (turi pamušalą).</p>	

3 lentelės tęsinys kitame puslapyje

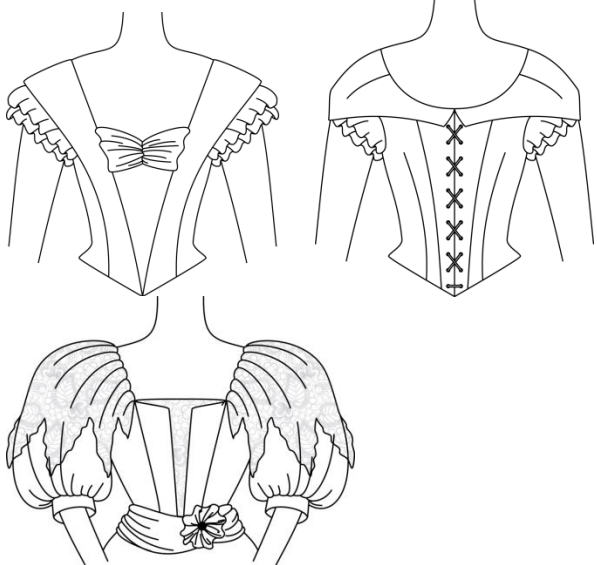
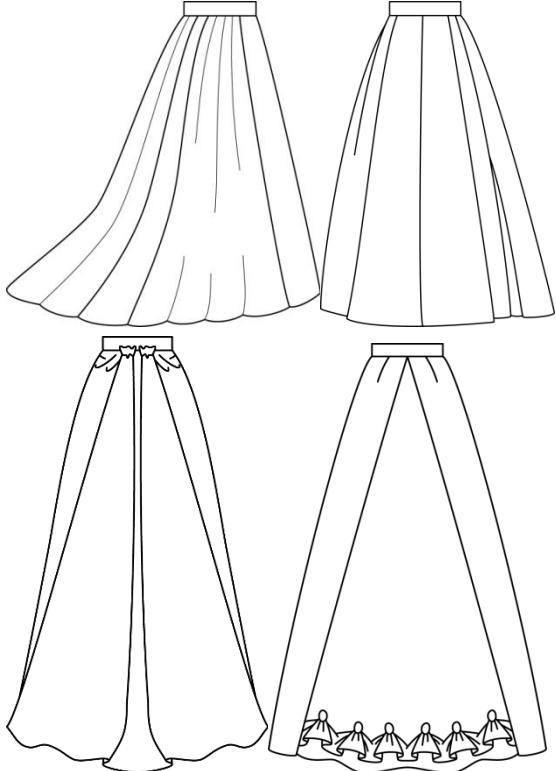
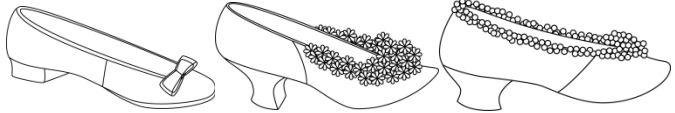

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
<p>Viršutinė rūbo dalis</p>	<p>Švarkelis ir palaidinė – tipiškas dešimtojo dešimtmečio viršutinio rūbo ansamblis.</p> <p>Priekinė švarko dalis klasikinė arba dviguba, kuomet imituojamas prasegtas švarkas ir palaidinė.</p> <p>Palaidinės užsegamos sagomis ir kilpomis priekyje arba nugaroje. Dažnai priekyje daromi du įsiuvai, o nugarinė dalis siuvama su šoneliais. Kaip ir rankovės, priekinė ir užpakalinė dalys siuvamos iš dviejų sluoksnių.</p> <p>Palaidinės visuomet sujuosiamos plačiu diržu, nesvarbu, nešiojamos ant sijono viršaus ar po sijonu.</p>	
<p>Sijonas</p>	<p>Sijonai, skirti pasyviam laisvalaikiui, atkartoja lelijos formą. Sijonų, skirtų aktyviai veiklai ir sportui, ilgis trumpėja, jis gali baigtis virš kojos kauliuko.</p> <p>Sijonai siuvami iš keturių dalių: priekinė dalis neraukiama ties liemeniu, tik truputį platėja į apačią, šoninės dalys gali būti šiek tiek parauktos, užpakalinė sijono detalė vis dar gausiai raukiama ties liemeniu.</p>	
<p>Avalynė</p>	<p>Odiniai batai gaminami iš ožiuko, krokodilo odos, puošiami nėrinių ir dekoratyvinėmis juostelėmis.</p>	

4 lentelė. XIX a. dešimto dešimtmečio vakarinės moteriškos aprangos eskizai

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
<p>Dekoras</p>	<p>94m labai buvo populiariu dekoruoti drugelio ornamentais. Puošyma stiklo karoliukais, žvyneliais, tinkleliu ir juostelėmis. Siuvinėjimas karoliukais ir blizgučiais, gėlėmis pagamintomis iš audinio. Siuvinėjimas karoliukais. 1894m puošti drugelių motyvais buvo madinga.</p>	
<p>Apykaklės</p>	<p>Viršutinio rūbo kaklas gausiai iškirptas, vyrauja trapecinės formos iškirptė. Priekaklio dalis kukliau dekoduoja negu devintajame dešimtajame dešimtmetyje. Aukšto rango ir vyresnėms damoms derėjo rinktis viršutinį rūbą su mažiau iškirptu priekakliu.</p>	
<p>Rankovės</p>	<p>Rankovių pūstumas buvo milžiniškas, to buvo siekiama vizualiai susiaurinti liemelį. Pečių plotis buvo, kaip atsvara praplatintai sijono apačiai. Rankovės buvos papildomai standinamos ir naudojamos formą palaikančios pagalvėlės.</p>	

4 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Aprangos dalis	Aprašymas	Eskizai
Viršutinė rūbo dalis	Korsetai su giliomis iškirptėmis, atvirais pečiais ir apnuogintomis rankomis buvo stirti šokiams, baliams, vakarienėms, eiti į operą. Vyresnės moterys ir aukštesnio rango pridengdavo kaklą ir rankas ypatingai eidamos į oficialius pobūvius ar teatrą.	
Sijonas	Sijonai A raidės formos. Į apačią praplatinami plarėjančių įduru, klosčių, standaus pamušalo pagalba.	
Avalynė	Šilkiniai bateliai buvo dekoruojami to paties ar kontrastinio audinio kaspiniais, suformuotomis iš audinio gėlemis, juostelėmis iš karoliukų ir perlų.	

2. PRIEDAS. RESPONDENTŲ APKLAUSA

1 lentelė. Apklausos forma (el. prieiga: <http://www.manoapklausa.lt/apklausa/786598987/1/>)

ANKETA

Gerb. Respondente, esu Kauno Technologijos Universiteto, Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakulteto 2 kurso magistrantūros studentė. Atlieku tyrimą, kurio tikslai yra išsiaiškinti, kokius sceninius rūbus norėtum matyti žiūrovas klasikiniuose kūriniuose: šiuolaikiškus ir stilizuotus, ar atitinkančius spektaklio parašymo laikmetį? Ar sceninis kostiumas padeda žiūrovui susikurti vaizduotėje spektaklyje vaidinamą laikmetį? Tyrimo rezultatai bus panaudoti tiriamajame darbe viešai jų neskelbiant. Iš anksto dėkoju už nuoširdžius Jūsų atsakymus!

Prašome įvesti informaciją apie save:

Lytis

Amžius

Gyvenamoji vieta

1. Kaip dažnai lankotės teatre?

- Nesilankau
- Vieną kartą per 5 metus
- Vieną kartą per metus
- Du ir daugiau kartų per metus

2. Kokią reikšmę skirate sceniniams kostiumams?

Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visai nesvarbu, o 5 – labai svarbu.

1   2   3   4   5

Silpnai   Puikiai

3. Prašau įvertinkite žemiau patekto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą. (Šaltinis: <http://www.keistuoliai.lt>)

- Man labai patinka
- Man patinka
- Man nei patinka, nei nepatinka
- Man nepatinka
- Man visiškai nepatinka

4. Prašau įvertinkite žemiau patekto A. Čechovo pjesės „Žuvėdra“ (parašytos 1896 metais) sceninio kostiumo variantą. (Šaltinis: <http://www.okt.lt>)

- Man labai patinka
- Man patinka
- Man nei patinka, nei nepatinka
- Man nepatinka
- Man visiškai nepatinka

5. Ar sutinkate, kad sceninis kostiumas padeda atspindėti vaidinamą epochą? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visiškai nesutinku, o 5 – visiškai sutinku.

1 2 3 4 5
Silpnai   Puikiai

6. Ar jūsų nuomone sceninis kostiumas gali padėti aiškiau atspindėti (atskleisti) vaidinamą personažą? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visiškai nesutinku, o 5 – visiškai sutinku.

1 2 3 4 5
Silpnai   Puikiai

7. Ar jums svarbu, kad sceninis kostiumas tiksliai atspindėtų vaidinamos epochos mados tendencijas? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visai nesvarbu, o 5 – labai svarbu.

1 2 3 4 5
Silpnai   Puikiai

8. Ar jums svarbu, kad spektaklyje būtų naudojamas vaidinamą epochą atspindintis rekvizitas? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visai nesvarbu, o 5 – labai svarbu.

1 2 3 4 5
Silpnai   Puikiai

9. Ar jums svarbu sceninio kostiumo medžiagų ir pasiuvimo kokybė? Prašome įvertinti svarbą penkių balų skalėje, kai 1 – visai nesvarbu, o 5 – labai svarbu.

1 2 3 4 5
Silpnai   Puikiai

10. Koks jūsų išsilavinimas?

- Vidurinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis
- Teatrinis išsilavinimas

2 lentelė. Apklausos rezultatai

Nr.	1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)	8)	9)	10)	Amžius	Lytis	Gyvenamoji vieta
1	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	5	5	3	3	4	Aukštas	39	Vyras	Kaunas
2	Vieną kartą per metus	4	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	4	5	4	Aukštas	37	Moteris	Vilnius
3	Vieną kartą per metus	4	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	3	4	4	3	Aukštas	37	Vyras	Vilnius
4	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nepatinka	5	5	4	5	4	Aukštas	29	Moteris	Vilnius
5	Vieną kartą per 5 metus	3	Man patinka	Man patinka	4	4	3	3	4	Aukštas	30	Vyras	Vilnius
6	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	4	5	Aukštas	47	Moteris	Vilnius
7	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man patinka	3	4	2	2	3	Aukštas	44	Moteris	Siaulių apskritis
8	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	5	3	Aukštesnysis	42	Moteris	Vilnius
9	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	4	4	4	Aukštas	29	Moteris	Vilnius
10	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	5	3	Aukštesnysis	42	Moteris	Vilnius
11	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	3	4	3	Aukštesnysis	48	Vyras	Vilnius
12	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	38	Moteris	Vilnius
13	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	39	Moteris	Vilniaus apskritis
14	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	39	Moteris	Vilniaus apskritis
15	Du ir daugiau kartų per metus	3	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	3	3	3	Aukštas	40	Moteris	Vilnius
16	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nepatinka	Man nepatinka	4	5	5	5	4	Aukštas	27	Moteris	Vilnius
17	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	38	Moteris	Vilnius
18	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	4	2	Aukštas	37	Moteris	Vilnius
19	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	3	2	4	5	Aukštas	26	Moteris	Klaipėdos apskritis
20	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man patinka	3	3	2	1	4	Aukštas	33	Moteris	Vilnius
21	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	4	5	5	4	4	Aukštas	29	Vyras	Vilnius
22	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	4	4	3	3	4	Aukštas	42	Moteris	Alytaus apskritis
23	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	5	4	4	3	Aukštas	45	Moteris	Vilnius
24	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	4	4	Aukštesnysis	46	Moteris	Alytaus apskritis
25	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštas	43	Moteris	Vilnius
26	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	4	5	3	4	2	Aukštas	28	Vyras	Vilnius
27	Vieną kartą per 5 metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	1	Vidurinis	18	Moteris	Vilnius
28	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	3	3	5	5	5	Aukštesnysis	50	Moteris	Kaunas
29	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nepatinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	4	3	Aukštas	30	Moteris	Vilnius
30	Vieną kartą per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštesnysis	69	Moteris	Vilnius
31	Vieną kartą per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	39	Moteris	Vilnius
32	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	3	3	3	Aukštas	29	Moteris	Vilnius
33	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	4	4	4	Aukštas	61	Moteris	Vilnius
34	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	39	Moteris	Vilnius
35	Du ir daugiau kartų per metus	3	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	3	3	3	3	4	Aukštas	42	Moteris	Siaulių apskritis
36	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	2	4	3	4	Aukštas	37	Moteris	Vilnius
37	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	50	Moteris	Vilnius
38	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	26	Moteris	Vilnius
39	Vieną kartą per metus	4	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	4	4	4	Aukštas	27	Moteris	Vilnius
40	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	3	5	Aukštas	37	Moteris	Vilnius

2 lentelė perkelta į kitą puslapį

Nr.	1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)	8)	9)	10)	Amžius	Lytis	Gyvenamoji vieta
41	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštas	29	Moteris	Vilnius
42	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	4	4	4	5	3	Aukštesnysis	37	Vyras	Vilnius
43	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	4	1	Aukštas	55	Moteris	Vilnius
44	Vieną kartą per metus	5	Man labai patinka	Man patinka	4	4	4	5	5	Aukštas	43	Moteris	Vilnius
45	Vieną kartą per metus	4	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	4	4	3	Aukštas	31	Vyras	Vilnius
46	Vieną kartą per 5 metus	3	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	3	4	3	Aukštas	37	Vyras	Vilnius
47	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	3	4	4	Aukštas	39	Vyras	Klaipėdos apskritis
48	Vieną kartą per metus	5	Man labai patinka	Man labai patinka	5	5	5	5	3	Aukštesnysis	26	Moteris	Vilnius
49	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	4	5	5	Aukštas	41	Vyras	Vilnius
50	Vieną kartą per metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man patinka	4	4	2	2	4	Aukštas	37	Vyras	Vilnius
51	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nepatinka	4	5	4	4	2	Aukštas	40	Vyras	Vilnius
52	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	47	Moteris	Vilniaus apskritis
53	Vieną kartą per metus	3	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	4	3	2	2	1	Aukštas	41	Vyras	Vilnius
54	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man patinka	4	5	2	3	4	Aukštas	29	Moteris	Siaulių apskritis
55	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštas	43	Moteris	Vilnius
56	Vieną kartą per 5 metus	1	Man patinka	Man visiškai nepatinka	4	4	4	3	3	Aukštas	38	Vyras	Vilnius
57	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man patinka	5	5	5	5	3	Aukštas	58	Vyras	Vilnius
58	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man labai patinka	5	5	5	5	5	Aukštas	23	Moteris	Vilnius
59	Du ir daugiau kartų per metus	3	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	4	4	2	Aukštesnysis	25	Vyras	Vilnius
60	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	42	Moteris	Vilnius
61	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštas	38	Vyras	Vilnius
62	Vieną kartą per metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	5	5	5	4	4	Aukštas	38	Moteris	Vilnius
63	Vieną kartą per 5 metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	4	Aukštas	41	Moteris	Vilnius
64	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	33	Moteris	Vilnius
65	Vieną kartą per 5 metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	5	4	4	4	Aukštas	42	Vyras	Vilnius
66	Vieną kartą per metus	3	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	5	5	4	5	3	Aukštas	27	Moteris	Vilnius
67	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	5	4	5	3	Aukštas	32	Moteris	Vilnius
68	Vieną kartą per 5 metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	37	Vyras	Vilnius
69	Du ir daugiau kartų per metus	1	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	3	1	Aukštas	32	Moteris	Klaipėdos apskritis
70	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	4	Aukštas	36	Vyras	Vilnius
71	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	5	3	Aukštas	51	Moteris	Vilnius
72	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	4	5	4	5	3	Aukštas	29	Moteris	Vilnius
73	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man patinka	3	5	2	2	4	Teatrinis išsilav	25	Moteris	Vilnius
74	Du ir daugiau kartų per metus	3	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	38	Vyras	Vilnius
75	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man labai patinka	1	5	1	1	5	Teatrinis išsilav	25	Moteris	Klaipėdos apskritis
76	Vieną kartą per metus	3	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	4	3	Aukštas	38	Vyras	Vilnius
77	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	4	5	Aukštas	31	Moteris	Siaulių apskritis
78	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	28	Vyras	Vilnius
79	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštesnysis	35	Vyras	Kaunas
80	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštas	46	Moteris	Marijampolės apskritis

2 lentelė perkelta į kitą puslapį

Nr.	1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)	8)	9)	10)	Amžius	Lytis	Gyvenamoji vieta
81	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nepatinka	4	4	4	4	3	Aukštesnysis	22	Moteris	Vilnius
82	Vieną kartą per 5 metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	4	4	4	4	Aukštasis	28	Moteris	Alytaus apskritis
83	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man patinka	3	3	4	4	5	Aukštesnysis	45	Moteris	Klaipėdos apskritis
84	Nesilankau	1	Man patinka	Man patinka	4	4	4	4	4	Aukštasis	24	Vyras	Vilnius
85	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man patinka	5	5	3	2	4	Teatrinis išsilav	24	Moteris	Vilnius
86	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man patinka	5	3	3	4	3	Teatrinis išsilav	23	Moteris	Vilnius
87	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man patinka	5	5	5	4	3	Teatrinis išsilav	22	Moteris	Vilnius
88	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man patinka	5	5	5	5	5	Aukštasis	24	Moteris	Klaipėdos apskritis
89	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	4	Teatrinis išsilav	27	Moteris	Vilnius
90	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nepatinka	Man patinka	3	4	1	1	2	Teatrinis išsilav	25	Moteris	Vilnius
91	Vieną kartą per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	4	5	5	4	5	Aukštasis	33	Moteris	Vilnius
92	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man visiškai nepatinka	Man patinka	4	5	2	1	5	Teatrinis išsilav	22	Moteris	Vilnius
93	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nepatinka	Man patinka	4	4	2	1	4	Teatrinis išsilav	23	Moteris	Vilnius
94	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	5	4	4	4	Aukštasis	27	Moteris	Vilnius
95	Nesilankau	3	Man patinka	Man patinka	3	3	1	1	3	Aukštasis	38	Moteris	Klaipėdos apskritis
96	Vieną kartą per 5 metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	4	5	1	2	2	Aukštasis	24	Moteris	Kaunas
97	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man patinka	3	4	2	2	4	Vidurinis	21	Moteris	Vilnius
98	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	4	4	4	4	Aukštasis	24	Moteris	Siaulių apskritis
99	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man visiškai nepatinka	5	5	5	4	5	Aukštasis	25	Moteris	Kaunas
100	Du ir daugiau kartų per metus	3	Man nei patinka, nei nepatinka	Man visiškai nepatinka	5	4	2	3	2	Vidurinis	21	Moteris	Vilnius
101	Vieną kartą per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštasis	47	Moteris	Vilnius
102	Vieną kartą per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	5	4	3	3	4	Aukštasis	33	Vyras	Siaulių apskritis
103	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	3	5	4	Aukštasis	40	Moteris	Vilnius
104	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	5	5	4	2	1	Aukštasis	24	Moteris	Kaunas
105	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man labai patinka	5	3	2	3	4	Teatrinis išsilav	21	Moteris	Vilnius
106	Du ir daugiau kartų per metus	3	Man nepatinka	Man patinka	5	5	1	1	2	Teatrinis išsilav	22	Moteris	Vilnius
107	Vieną kartą per metus	4	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	3	3	3	Aukštasis	38	Moteris	Vilnius
108	Vieną kartą per metus	4	Man nepatinka	Man labai patinka	3	3	3	3	3	Aukštasis	24	Moteris	Kaunas
109	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man patinka	4	4	3	3	4	Aukštasis	34	Vyras	Vilnius
110	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	4	3	Aukštasis	38	Moteris	Vilniaus apskritis
111	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man patinka	5	5	3	5	5	Aukštasis	31	Vyras	Klaipėdos apskritis
112	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nepatinka	4	5	4	4	3	Aukštasis	48	Moteris	Vilnius
113	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	3	3	3	3	1	Aukštasis	50	Moteris	Vilnius
114	Vieną kartą per metus	3	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	4	4	3	4	3	Aukštasis	45	Moteris	Vilnius
115	Vieną kartą per metus	4	Man labai patinka	Man nepatinka	5	4	4	5	4	Aukštasis	38	Moteris	Vilnius
116	Vieną kartą per metus	3	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	5	5	4	4	2	Aukštesnysis	24	Moteris	Vilnius
117	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštasis	36	Moteris	Vilnius
118	Du ir daugiau kartų per metus	3	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	4	4	3	3	4	Aukštasis	82	Moteris	Vilnius
119	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nepatinka	5	5	5	5	5	Aukštasis	55	Moteris	Vilnius
120	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nepatinka	5	4	4	4	4	Aukštasis	67	Moteris	Vilnius

2 lentelė perkelta į kitą puslapį

Nr.	1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)	8)	9)	10)	Amžius	Lytis	Gyvenamoji vieta
121	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	3	4	2	Vidurinis	79	Vyras	Vilnius
122	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nepatinka	5	5	4	3	4	Vidurinis	18	Vyras	Vilnius
123	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man visiškai nepatinka	5	5	4	5	5	Aukštesnysis	61	Vyras	Alytaus apskritis
124	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man patinka	5	5	2	3	4	Aukštas	60	Moteris	Alytaus apskritis
125	Vieną kartą per 5 metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nei patinka, nei nepatinka	4	5	5	1	2	Aukštas	39	Moteris	Vilnius
126	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštesnysis	35	Moteris	Vilnius
127	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	4	3	3	Aukštas	24	Moteris	Vilnius
128	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	2	Aukštas	52	Moteris	Vilnius
129	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštas	32	Moteris	Vilnius
130	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	4	4	Vidurinis	21	Moteris	Vilnius
131	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	5	4	Vidurinis	22	Moteris	Vilnius
132	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	4	3	Aukštas	42	Moteris	Vilnius
133	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	4	4	4	3	Aukštesnysis	21	Moteris	Vilnius
134	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštas	21	Moteris	Vilnius
135	Vieną kartą per metus	3	Man labai patinka	Man patinka	4	2	2	3	3	Aukštesnysis	21	Moteris	Vilnius
136	Vieną kartą per metus	4	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	4	Aukštesnysis	27	Moteris	Vilnius
137	Vieną kartą per 5 metus	4	Man patinka	Man nepatinka	5	5	5	4	2	Vidurinis	19	Moteris	Vilnius
138	Vieną kartą per 5 metus	5	Man patinka	Man patinka	5	5	5	3	5	Aukštesnysis	24	Moteris	Vilnius
139	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man patinka	5	5	2	2	5	Aukštas	24	Moteris	Vilnius
140	Vieną kartą per 5 metus	5	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	4	2	Vidurinis	20	Moteris	Vilnius
141	Du ir daugiau kartų per metus	4	Man patinka	Man labai patinka	5	5	4	5	5	Aukštesnysis	24	Moteris	Vilnius
142	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man visiškai nepatinka	4	5	4	3	4	Aukštas	57	Moteris	Vilnius
143	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man visiškai nepatinka	4	5	4	3	4	Aukštas	55	Vyras	Vilnius
144	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nepatinka	4	5	4	4	4	Aukštas	57	Vyras	Vilnius
145	Vieną kartą per metus	4	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštesnysis	64	Moteris	Vilnius
146	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	5	3	Aukštas	47	Moteris	Vilnius
147	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nepatinka	5	5	5	5	4	Aukštas	47	Vyras	Alytaus apskritis
148	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	5	4	5	4	Aukštesnysis	60	Vyras	Alytaus apskritis
149	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	4	4	4	4	Aukštas	44	Moteris	Vilnius
150	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man labai patinka	Man nepatinka	5	4	4	4	4	Aukštas	46	Vyras	Vilnius
151	Vieną kartą per metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	5	3	Vidurinis	24	Moteris	Vilnius
152	Vieną kartą per metus	4	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	5	3	Aukštesnysis	24	Vyras	Vilnius
153	Vieną kartą per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	4	3	5	Vidurinis	20	Moteris	Vilnius
154	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man nei patinka, nei nepatinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	3	4	5	Vidurinis	19	Moteris	Vilnius
155	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	3	3	3	2	Vidurinis	19	Vyras	Vilnius
156	Du ir daugiau kartų per metus	5	Man patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	3	3	3	2	Vidurinis	19	Moteris	Vilnius
157	Vieną kartą per metus	5	Man labai patinka	Man nei patinka, nei nepatinka	5	5	5	4	3	Aukštas	38	Vyras	Vilnius

3 lentelė. 2, 5-9 klausimų statistiniai duomenys

Klausimai	2	5	6	7	8	9
Vidurkis	4.42	4.66	4.59	3.84	3.94	3.63
Nuokrypa	0.83	0.67	0.71	1.09	1.13	1.08
Variacijos koef.	18.67	14.33	15.43	28.51	28.61	29.80
Pasikliautinas intervalas	0.13	0.10	0.11	0.17	0.18	0.17

4 lentelė. 3-čio klausimo statistiniai duomenys

Klausimas	Atsakymų	Įvertis	Sandauga
Man labai patinka	51	5	255
Man patinka	77	4	308
Man nei patinka, nei nepatinka	22	3	66
Man nepatinka	6	2	12
Man visiškai nepatinka	1	1	1
Viso atsakymų	157	Sandaugų suma	642
		Svertinis balas	4.09
		Kvadratinė nuokrypa	0.91
		Pasikliautinas intervalas (95%)	0.14

5 lentelė. 4-to klausimo statistiniai duomenys

Klausimas	Atsakymų	Įvertis	Sandauga
Man labai patinka	6	5	30
Man patinka	25	4	100
Man nei patinka, nei nepatinka	51	3	153
Man nepatinka	47	2	94
Man visiškai nepatinka	28	1	28
Viso atsakymų	157	Sandaugų suma	405
		Svertinis balas	2.58
		Kvadratinė nuokrypa	0.34
		Pasikliautinas intervalas (95%)	0.05

3. PRIEDAS. ANSAMBLIO MODELIŲ ESKIZAI

1 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Nina Zarečnaja (eskizas Nr. 1)

2 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Nina Zarečnaja (eskizas Nr. 2)

3 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Nina Zarečnaja (eskizas Nr. 3)

4 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Nina Zarečnaja (eskizas Nr. 4)

5. pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Irina Arkadina

6. pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Maša

7 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Polina

8 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Konstantinas Triapliovas (eskizas Nr. 1)

9 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Konstantinas Triapliovas (eskizas Nr. 2)

10 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Piotras Sorinas

11 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Borisas Trigorinas

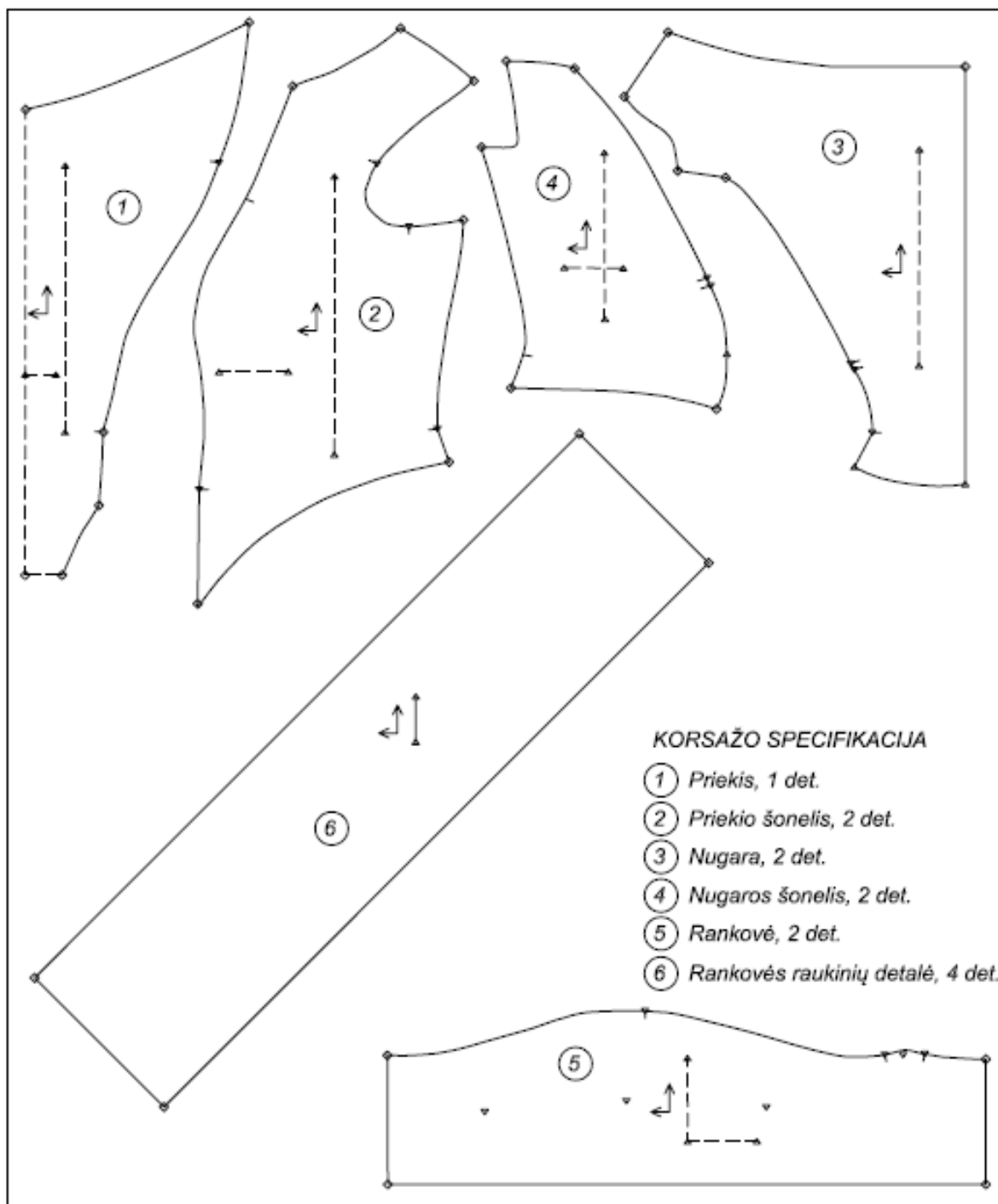

12 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvėdra“ personažas Eugenijus Dornas

13 pav. A. Čechovo komedijos „Žuvedra“ personažas Semionas Medvedenko

4 PRIEDAS. IRINOS ARKADINOS IR POLINOS VEIKĖJŲ KOSTIUMŲ LEKALAI

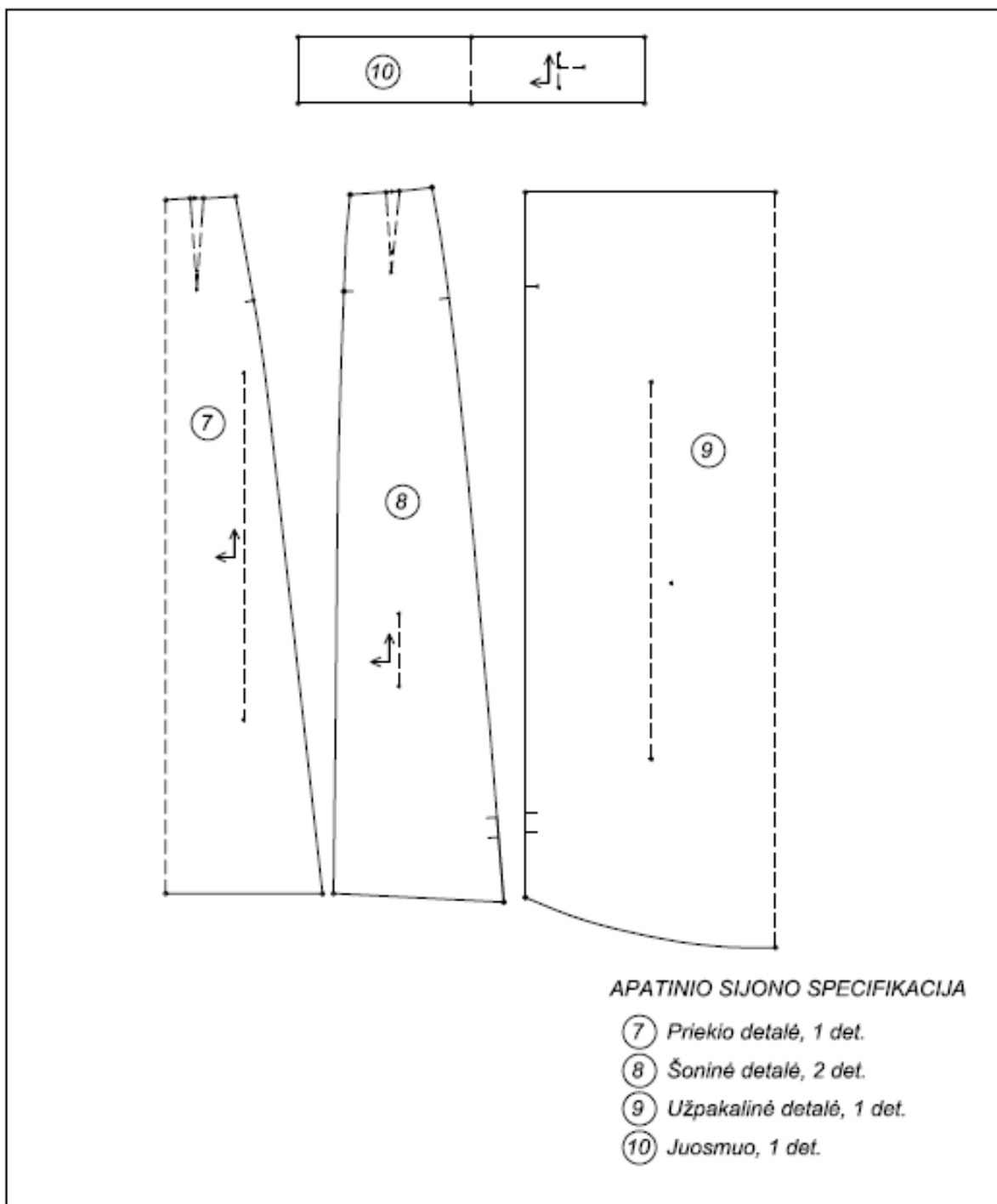

KORSAŽO SPECIFIKACIJA

- ① Priekis, 1 det.
- ② Priekio šonelis, 2 det.
- ③ Nugara, 2 det.
- ④ Nugaros šonelis, 2 det.
- ⑤ Rankovė, 2 det.
- ⑥ Rankovės raukinių detalė, 4 det.

Leikmena Priedai		Rinkmena <i>Irinos Arkadinos suknelės lakalai.pdf</i>	Mastelis 1:5			
Grupė MD M-4/1	Studentė Inga Šalnienė	Dokumento pavadinimas IRINOS ARKADINOS SUKNELĖS LAKALAI	Dokumento statusas Mokomasis			
KTU Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakultetas Medžiagų inžinerijos katedra	Darbo vadovas Kęstutis Lokeckas	Darbo pavadinimas XIX a. ISTORINIO KOSTIUMO ANALIZĖ IR TEATRINIŲ ANSAMBLIŲ KŪRIMAS IR VYSTYMAS	Magistro baigiamasis darbas			
	Recenzentė Ingrida Balynaitė		Parž. Data	Kaiba	Lapas	
			A	2016-06-01	Lt	1/5

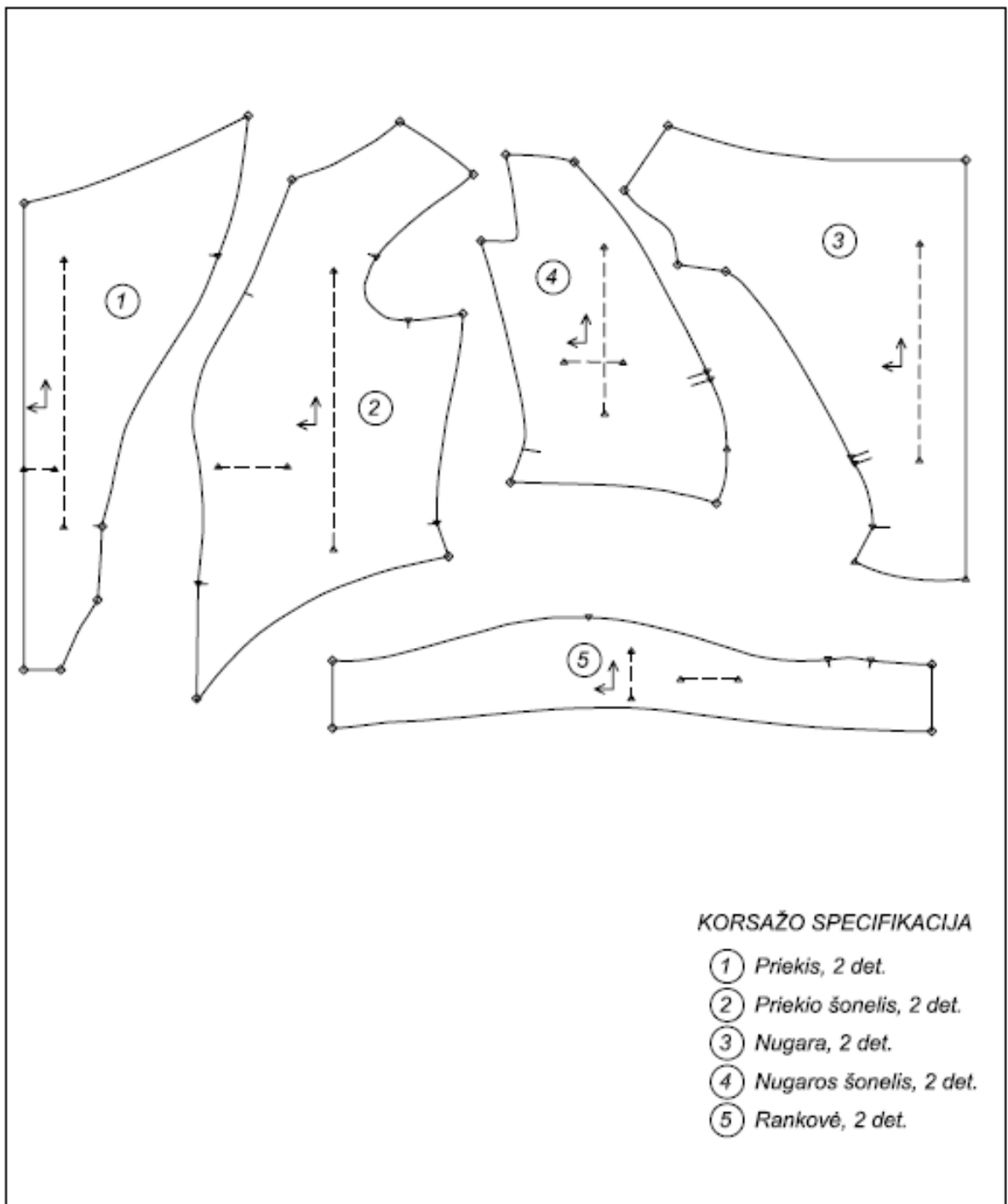

APATINIO SIJONO SPECIFIKACIJA

- ⑦ Priekio detalė, 1 det.
- ⑧ Šoninė detalė, 2 det.
- ⑨ Užpakalinė detalė, 1 det.
- ⑩ Juosmuo, 1 det.

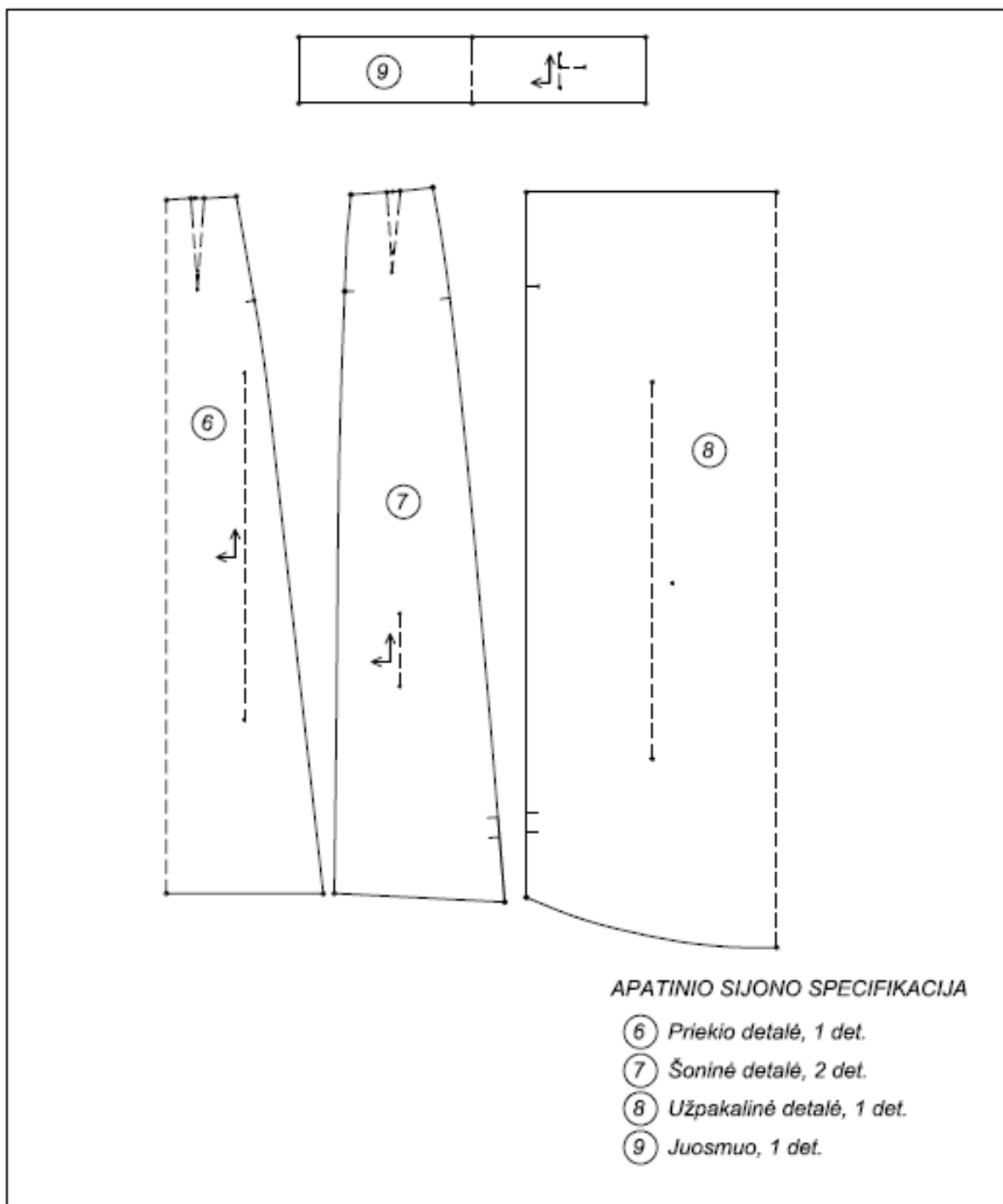
Laikmena <i>Priedai</i>		Rinkmena <i>Irinės Arkadinės suknelės lakalai.pdf</i>		Mastelis 1:5		
Grupė <i>MD M-4/1</i>	Studentė <i>Inga Šalnienė</i>	Dokumento pavadinimas <i>IRINOS ARKADINOS SUKNELĖS LAKALAI</i>	Dokumento statusas <i>Mokomasis</i>			
KTU Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakultetas Medžiagų inžinerijos katedra	Darbo vadovas <i>Kęstutis Lekeckas</i>	Darbo pavadinimas <i>XIX a. ISTORINIO KOSTIUMO ANALIZĖ IR TEATRINIŲ ANSAMBLIŲ KŪRIMAS IR VYSTYMAS</i>	Magistro baigiamasis darbas			
	Recenzentė <i>Ingrida Balynaitė</i>		Perž. Data	Kaiba	Lapas	
			A	2016-06-01	Lt	2/5

KORSAŽO SPECIFIKACIJA

- ① Priekis, 2 det.
- ② Priekio šonelis, 2 det.
- ③ Nugara, 2 det.
- ④ Nugaros šonelis, 2 det.
- ⑤ Rankovė, 2 det.

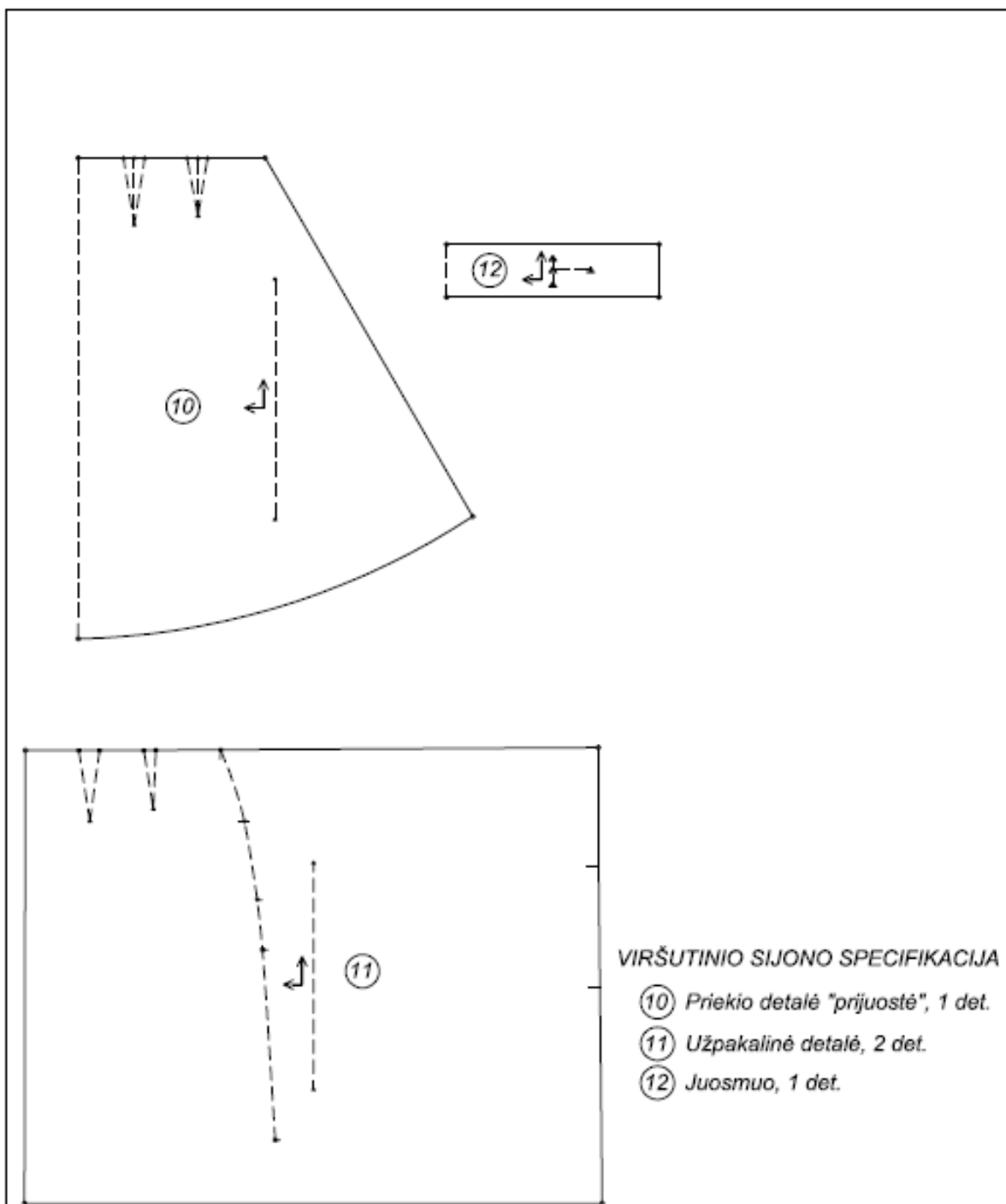
Laikmena Priedai		Rinkmena Polinos suknelės lakalai.pdf		Mastelis 1:5		
Grupė MD M-4/1	Studentė Inga Šalnienė	Dokumento pavadinimas POLINOS SUKNELĖS LAKALAI	Dokumento statusas Mokomasis			
KTU Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakultetas Medžiagų inžinerijos katedra	Darbo vadovas Kęstutis Lekeckas	Darbo pavadinimas XIX a. ISTORINIO KOSTIUMO ANALIZĖ IR TEATRINIŲ ANSAMBLIŲ KŪRIMAS IR VYSTYMAS	Magistro baigiamasis darbas			
	Recenzentė Ingrida Balynaitė		Perž. Data	Kaiba	Lapas	
			A	2016-06-01	Lt	3/5

APATINIO SIJONO SPECIFIKACIJA

- ⑥ Priekio detalė, 1 det.
- ⑦ Šoninė detalė, 2 det.
- ⑧ Užpakalinė detalė, 1 det.
- ⑨ Juosmuo, 1 det.

Laikmena <i>Priedai</i>		Rinkmena <i>Polinos suknelės lekalai.pdf</i>		Mastelis 1:10
Grupė <i>MD M-4/1</i>	Studentė <i>Inga Šalnienė</i>	Dokumento pavadinimas <i>POLINOS SUKNELĖS LAKALAI</i>	Dokumento statusas <i>Mokomasis</i>	
KTU Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakultetas Medžiagų inžinerijos katedra	Darbo vadovas <i>Kęstutis Lekeckas</i>	Darbo pavadinimas <i>XIX a. ISTORINIO KOSTIUMO ANALIZĖ IR TEATRINIŲ ANSAMBLIŲ KŪRIMAS IR VYSTYMAS</i>	Magistro baigiamasis darbas	
	Recenzentė <i>Ingrida Balynaitė</i>		Perz. Data A 2016-06-01	Kaišs Lt

Laikmena Priedai		Rinkmena Polinos suknelės lakalai.pdf		Mastelis 1:10
Grupė MD M-4/1	Studentė Inga Šalnienė	Dokumento pavadinimas POLINOS SUKNELĖS LAKALAI	Dokumento statusas Mokomasis	
KTU Mechanikos inžinerijos ir dizaino fakultetas Medžiagų inžinerijos katedra	Darbo vadovas Kęstutis Lekeckas	Darbo pavadinimas XIX A. ISTORINIO KOSTIUMO ANALIZĖ IR TEATRINIŲ ANSAMBLIŲ KŪRIMAS IR VYSTYMAS	Magistro baigiamasis darbas	
	Recenzentė Ingrida Balynaitė		Perž. Data	Kalbs Lapas
			A	2016-06-01 Lt 5/5